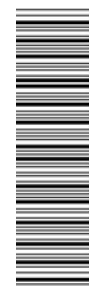

2011. március 15., **kedd**

www.maszol.ro

új magyar szó

20 oldal

Ára: 1,5 lej

Országos közéleti napilap | Alapítva 1947-ben, Romániai Magyar Szó címmel

VII. évfolyam,
51. (1371.) szám

A sajtó legyen szabad!

*Felszólítjuk a magyar hatóságokat, hogy állítsák vissza a médiairányítás függetlenségét,
és vessenek véget a véleménynyilvánítás szabadságára és a „kiegyensúlyozott tájékoztatásra”
vonatkozó állami beavatkozásnak.*

(Az Európai Parlament 2011. március 10-i állásfoglalása a magyar médiatörvényről)

Röviden

Kisebb földrengés a Bánságban

Kisebb erejű földrengés rázta meg tegnap a Bánság térségét. A Richter-skála szerinti 3,5-ös, a Mercalli-skála szerinti IV-es fokozatú földrengés epicentruma öt kilométer mélyen volt. Az eseményt a lakosság nem érezte.

Peresz részvéte és felháborodása

Nyilatkozatban fejezte ki részvétét Simon Peresz izraeli államfő (*képünkön*) tegnap annak a családnak, amelynek öt tagját egy pa-

lesztin behatól ölt meg szombatra virradóan a ciszjordániai Itamar zsidó telepen. Peresz egyúttal felháborodásának adott hangot, és súlyos provokációnak nevezte, amiért a gyilkosságot – amelynek áldozatai egy házaspár és öt gyermekük, köztük egy csecsemő – a szombati zsidó ünnepnapon követték el.

Bíróság előtt a rongálók

Lezárult a nyomozás a vereckei magyar honfoglalási emlékmű február 19-i megromlása ügyében, a gyanúsítottak ellen indított büntetőeljárás bírósági szakaszba kerül – közölte Viktor Ruszin, a Kárpátalja megyei rendőrség vezetője tegnapi ungvári sajtótájékoztatóján. Az emlékmű felújításával a szélsőjobboldali Szvoboda párt három tagját – a Kárpátalja megyei szervezet elnökét és helyettesét, valamint az ungvári városi szervezet vezetőjét – gyanúsítják.

Lehetséges a népszavazás

A szlovén alkotmánybíróság tegnap engedélyezte a népszavazást a nyugdíjreformról, a kormány álláspontjával szemben. A referendumot a szakszervezetek kezdeményezték, mert túlzottnak tartják a nyugdíjkorhatár emelését egységesen 65 évre. Ez eddig a férfiaknak 58, a nőknél 57 éves kor volt.

Öngyilkos merénylet Kunduzban

Legkevesebb harmincheten meghaltak és negyvenen megsebesültek egy toborzóközpont elleni öngyilkos merényletben az észak-afganisztáni Kunduz városában. Az áldozatok zöme a hadsereg sorait erősíteni kívánó jelentkező volt. Néhány nappal korábban Kunduz tartomány rendőrfőnökét ölte meg egy magányos öngyilkos merénylő: Abdur-Rahmán Szajedkili rendőrfőnök ötven másik rendőrrel éppen járőrözni indult a városban, amikor a gyalogos kamikaze támadó odalépett hozzá, és működésbe hozta a robbanószerkezetet.

Kalózatokat fogtak az Arab-tengeren

Az indiai haditengerészet 61 kalózt fogott el az Arab-tengeren egy elrabolt mozambiki halászhajón. A haditengerészek rövid tűzharc után foglalták el a hajót vasárnap éjszaka a nyugat-indiai partvidéktől 1100 kilométerre, és kiszabadították a vízi jármű 13 fős legénységét. Az illetékesek most azt vizsgálják, hogy a tengeri rablók somáliaiak vagy jemeniek-e.

Bulgáriában drágállják a benzint

Összesen több tízezer autós tiltakozott vasárnap Bulgária több városában a magas benzinárak miatt. Szófiában a parlamentnél gyülekeztek dudáló, a fényszórókat villogtató autós tüntetők. Követelték, hogy a kormány fékezze meg a benzinárak szárnyalását. A bolgár fuvarozók erre a hétre sztrájkot hirdettek.

Erőműtűz Japánban

ÚMSZ-összeállítás

▶ Robbanás történt tegnap a földrengés és szökőár következtében megsérült észak-japáni atomerőmű hármaskblokkjában. Szombaton ugyanennek a Fukushima-1 erőműnek egy másik blokkjában következett be robbanás. Feltehetően most is az történt, hogy a fűtőelemeket körülvevő hűtővíz szintjének a csökkenésekor hidrogén szabadult fel, amely a reaktor acélburka és a betonborítás közé jutva oxigénnel vegyült, és berobbant, aminek következtében a külső betonréteg jórészt leomlott, de a fűtőelemeket rejtő acéltartály nem károsodott. Közben elfolyt egy harmadik reaktor hűtővíze is, ezért a technikusok újabb kísérletet tettek a hűtésre, és 30 centiméter

magasan vezettek be tengervizet a fűtőelemekre. A tegnapi robbanást a Nemzetközi Atomenergia-ügynökség (NAÜ) a 7-es skálán 4-es súlyúnak minősítette.

Két helyszínen összesen kétezer holttestet találtak tegnap a japán fővárostól északra, a földrengés és szökőár sújtotta Mijagi kormányzóságban – jelentette a Kiodo japán hírügynökség. A tetemeket a tengerparton fedezték fel; feltehetően a víz sodorta őket oda. Eddig összesen 450 ezer embert telepítettek ki lakóhelyéről a természeti csapás miatt Mijagiban és öt másik prefektúrában. A szerencsétlenség sújtotta északi partvidéken több millióan vannak immár három napja víz, élelmiszer vagy fűtés nélkül, miközben nulla Celsius-fok körüli a hőmérséklet. Kétfélmillió háztar-

tásban továbbra sincs áram, és az embereknek négy-öt órát kell sorban állniuk, hogy üzemanyaghoz jussanak. A kormány 100 ezer katonát küldött a térségbe, hogy segítsék mentést.

A kínai kormányfő részvételt fejezte ki a japán népnek, és további támogatást ígért az országnak tegnap az Országos Népi Gyűlés zárónapjának nemzetközi sajtókonferenciáján. Ven Csia-pao utalt arra, hogy Kína is olyan területen fekszik, ahol gyakoriak a földrengések, ezért megérti azt a nehézséget, amelylyel most Japán küzd. Tokió ugyanakkor arra kérte az Európai Uniót, hogy egyelőre ne küldjön több szakértőt, felszerelést vagy segélycsapatot a földrengés és cunami sújtotta szigetországba. ◀

Hirosima országában nagy a félelem a nukleáris szennyezéstől. Az emberek még a gyerekekre is maszkot adnak

Kadhafi győzelemre áll

Hírösszefoglaló

▶ A rendszerellenes líbiai felkelés központja, Bengázi előtti utolsó erődítményben, Adzsdá-bija városában gyülekeznek a Moammer el-Kadhafi líbiai vezetőhöz hű erők elől visszavonuló lázadók; parancsnokuk fogadkozott, hogy megvédik a stratégiai fontosságú települést. Abdel-Fatta Junisz tábornok ugyanakkor közvetve beismerte, hogy az onnan 80 kilométerrel nyugatra fekvő Marsza el-Brega átmenetileg teljesen a kormányerők kezére került. A felkelőknek azonban tegnap sikerült visszafoglalniuk a Tripolitól mintegy 750 kilométerre lévő kikötőváros egy részét. Egy nappal korábban a hadihajóktól, páncélosoktól és repülőgépektől támogatott kormányerők elűzték ugyan őket, de az éjszaka leple alatt visszaszivárogtak, s nap közben is tartani tudták magukat.

Dmitrij Medvegyev orosz államfő az ENSZ Biztonsági Tanácsa által elfogadott szankciókkal összhangban tegnap rendeltet tiltotta meg Kadhafi és családtagjai, valamint számos tisztségviselő beutazását az Oroszországi Föderációba, illetve az ország területén való átutazást. Közismert, hogy a líbiai vezető hét fia közül legalább egy Moszkvában tanult, a hírek szerint kommandós kiképzést kapott. Medvegyev emellett külön rendeletben tiltotta meg Kadhafi és családtagjai, továbbá néhány közvetlen munkatársa számára a pénzügyi műveleteket Oroszország területén, más szóval befagyasztotta az esetleg oroszországi bankokban lévő számláikat. ◀

„Családközpontú” március tizenötödike Budapesten

ÚMSZ

▶ Nem viszik túlzásba az ünneplést az idei március 15. alkalmából a magyarországi pártok, és a hivatalos események is inkább a gyerekekre, a családokra koncentrálnak. Reggel 9 óra körül a budapesti Kossuth Lajos téren felvonják az állami zászlót. A ceremónia végeztével ünnepi menet indul a Nemzeti Múzeum felé, ahol 10 óra körül Orbán Viktor miniszterelnök mond beszédet. Egész napos családi programok lesznek a budai Várban és a Millenárison. A Parlamentben nyílt kapukkal várják az érdeklődőket. Dél előtt 11 óra körül a Teleki téren a Lehet Más a Politika tartja központi ünnepségét. Déli 12 óra körül a Pilvax közben Haza és szabadság címmel az MSZP tart ünnepi összejövetelt, amelyen részt vesz Martin Schulz, az Európai Parlament szocialista frakciójának vezetője és Mesterházy Attila, az MSZP elnöke.

Délután 1 óra körül új helyszínen, a Petőfi-szobor helyett a Batthyány-örökmécsesnél tart-

Benyújtották az alkotmánytervezetét

MTI

▶ Beterjesztette az Országgyűlés elé alkotmányjavaslatát a Fidesz-KDNP-szövetség. A Magyarország Alaptörvénye című indítványt a két frakcióvezető, Lázár János (Fidesz) és Harrach Péter (KDNP) tegnap átadta a parlament főtákarának. Soltész István tájékoztatása szerint az alkotmány általános vitája március 22-én, kedden kezdődhet, a zárószavazás pedig április 18-án, hétfőn lehet az Országgyűlésben. A parlamenti benyújtás után Lázár János és Harrach Péter a Sándorpalotában Schmitt Pál köztársasági elnöknek is átadta az előterjesztést, amelyen – a két frakcióvezető Kövér László házelnöknek címzett sorai után – 261 kormánypárti képviselő aláírása szerepel. A Fidesz frakcióvezetője arra kérte az államfőt: forduljon felhívással a parlamenti képviselőkhez, hogy vegyenek részt az alkotmányozás folyamatában, a civil szervezeteket pedig arra, hogy mondják el véleményüket a javaslatról. Szájer József, a nemzeti konzultációs testület elnöke arra számít, hogy a jövő heti határidő lejártáig eléri az egymilliót azok száma, akik visszaküldik az alkotmányozással kapcsolatos kérdőívet. A fideszes politikus azt ígérte: az észrevételeket beépítik a szövegbe. Magyar közéleti személyiségek felhívással fordultak az országgyűlési képviselőkhez. Bevezetőben azt írják: „Alulírottak, az ország súlyosan veszélyeztetett természeti kincseiért felelősséget érző állampolgárok döbbenet értesültünk arról, hogy az Országgyűlés elé olyan alkotmánytervezet kerül, amely eltöri a jövő nemzedékek, valamint a kisebbségek és az adatvédelem országgyűlési biztosi intézményét, és nem biztosítja az egészséges környezetet való jogot.” ◀

Elsők az elsők között

Kolozsváron és Csíkszeredában is letették a magyar állampolgársági esküket

Baloga-Tamás Erika, Sipos M. Zoltán

► Kolozsváron Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes, Csíkszeredában pedig Kövér László országgyűlési elnök jelenlétében tehetők le a magyar állampolgársági esküt azok, akik az év elején elsőként adták be kérelmüket.

„Szabó Dezső szavaival élve minden magyar felelős minden magyarért. Az Országgyűlés lehetővé tette a kettős állampolgárságot, és hála Istennek, eddig közel ötvenezeren nyújtották be kérelmüket szerte a nagyvilágból” – fogalmazott Semjén Zsolt azt követően, hogy a kolozsvári főkonzulátuson átadta Tőkés László EP-alelnöknek a magyar állampolgárságot igazoló iratokat. Az első negyven személy között volt még Egyed Ákos akadémikus, Molnos Lajos, az RMDSZ volt kolozsvári elnöke, valamint a Tusványosi Szabadegyetem szervezői.

„2007-ben Unió Erdéllyel jelszó alatt indultam EP-képviselői mandátumért. Arra gondoltam, hogy Erdély lépjen Unióra Európával, de ugyanakkor a magyar-

Semjén Zsolt és Tőkés László (középen) immár ugyanazon ország állampolgáraiként nyilatkoztak. Fotó: Sipos M. Zoltán

ság uniója is valósuljon meg az EU-ban. A magyar állampolgárság megadása az 1848-as 12 pont szellemében történik. A magyar állam ezzel a gesztussal jóvátette a 2004. decemberi 5-i rossz em-

lékezetű népszavazást” – fogalmazott Tőkés.

Nemcsak a magyar állampolgárságot igénylők, hanem a magyar nemzet számára is történelmi pillanat volt a Csíkszeredá-

ban megtartott első állampolgársági eskütételi ünnepség – mondta Kövér László, a Magyar Országgyűlés elnöke. Szerinte ez az ünnepélyes aktus egyrészt lezár néhány szomorú fejezetet a magyarság történelmében, másrészt viszont új fejezetet nyit. Kövér betért Székelyudvarhelyre is, ahol részt vett a Magyar Polgári Párt (MPP) által nyitott állampolgársági iroda felavatásán. Az MPP ez év februárban kezdte el az egyszerűsített honosítási eljárásról tájékoztató irodahálózat kiépítését, ezzel konkurenciát állítva az EMNT által működtetett demokratiaközpont-hálózatnak és az RMDSZ területi szervezeteinek. ◀

Kelemen Hunor és Tőkés László elkerültek egymást?

Annak ellenére, hogy ma mind az RMDSZ, mind az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács (EMNT) Csíkszeredában tartja a központi március 15-i rendezvényeit, nem lesz alkalom arra, hogy Kelemen Hunor szövetségi elnök és Tőkés László, az EMNT vezetője találkozzanak egymással. Ezt Demeter Szilárd, az EP alelnökének sajtója nyilatkozta tegnap az ÚMSZ-nek. „Kizártnak tartom az informális találkozót, mert Tőkés László csak délután érkezik az ünnepségek helyszínére” – magyarázta. Kelemen Hunor ko-

rábban többször is jelezte: a március 15-i ünnepségeket jó alkalomnak tartja arra, hogy az EMNT elnökével – informálisan – tárgyaljon. Legutóbb a Krónikának úgy fogalmazott: „Valószínűleg együtt leszünk a március 15-i csíkszeredai ünnepségen is. Tehát lesz alkalmunk beszélni a közös dolgainkról a következő időszakban”. Az RMDSZ, illetve az EMNT által kiadott közlemény szerint Kelemen Hunor és Tőkés László is felszólal a csíkszeredai Vár terein 17 órakor kezdődő ünnepségeken. (Cs. P. T.)

PD-L: Boc vagy Blaga?

M. Á. Sz.

► Két biztos pályázója már van a Demokrata-Liberális Párt (PD-L) elnöki tisztségének, miután Emil Boc kormányfő, a párt jelenlegi elnöke és Vasile Blaga, az alakulat főtítkára bejelentette indulását a május 14-i tisztújításon. A „színvallásra” azon a találkozón került sor, amelyet Traian Băsescu államfő hívott össze vasárnap este a PD-L területi elnökeinek a részvételével, hogy megtárgyalják a nagyobb koalíciós párt kormányzati és választási stratégiáját. Az azt ajtók mögött zajló egyeztetésre kiszivárgott információk szerint az államfő ismételtlen egy technokrata miniszterelnök kinevezését szorgalmazta, azt sugalmazva Bocnak, hogy a szerdai bizalmatlansági indít-

vány kimenetelétől függetlenül adja be lemondását. A tervet az érintett sem utasította el, cserében azt kérte a területi szervezetek vezetőitől, hogy támogassák egy újabb pártelnöki mandátum elnyerésében. Traian Băsescu szerint a PD-L-nek azért sem kellene „lemondania” Emil Bocról, mert ezzel azt üzenné a lakosságnak, hogy nem vállalja a kabinet eddigi intézkedéseit.

A PD-L választási szabályzata szerint a pályázóknak a tisztújítás előtt egy hónappal 35 aláírással megtámogatott programtervet kell benyújtaniuk. Blaga már jelezte, hogy ösztöregyűjtötte a támogatásokat, legismertebb közülük Radu Berceanu volt közlekedési miniszter. Emil Boc indulását az alakulat számos vezető politikusa támogatja. ◀

Emil Boc jelenlegi pártelnök kihívója Vasile Blaga főtítkár lehet

Fotók: Tófián Levente

Ponta magyarveszélyt lát

ÚMSZ

► Veszélyt jelent Románia számára Traian Băsescu államfő és Orbán Viktor magyar miniszterelnök barátsága – nyilatkozta tegnap Victor Ponta, a Szociáldemokrata Párt (PSD) elnöke. A Szociál-Liberális Szövetség (USL) társelnöki tisztségét is betöltő politikus szerint Băsescuval Európában már senki nem áll szóba Orbán Viktoron kívül, aki a román államfőhöz hasonlóan „szűk látókörű” és az „abszolút hatalom megszerzésére szomjazik”. Ponta annak kapcsán beszélt a román államfőről és a magyar miniszterelnökről, hogy Băsescu a hét végén javaslatokat tett a bukaresti kormány fő erejének, a Demokrata-Liberális Pártnak (PD-L) a román alkotmány módosításáról. Egyebek között azt javasolta, hogy rögzítsék az alkotmányban azt a kitétel, miszerint az állami költségvetés hiánya nem haladhatja meg a bruttó hazai termék 3 százalékát. Ponta szerint ez „olyan buta javaslat, amit csak Orbán Viktornál látott”. A PSD-elnök a magyar alkotmány módosításra utalva hozzátette, szerinte a román államfő valószínűleg Orbántól vette az ötletet. Mint ismeretes, Băsescu már 2009 végétől szorgalmazza az alkotmány módosítását, hiszen akkor az általa kiírt népszavazáson a lakosság egyetértett a törvényho-

zók létszámának csökkentésével, valamint azzal, hogy a jelenlegi kétkamarás parlament helyett csak egy házból álló törvényhozói testület működjön Romániában.

Crin Antonescu, az ellenzéki pártszövetség másik társelnöke, a Nemzeti Liberális Párt (PNL) elnöke tegnap „elfogadhatatlannak” nevezte Kövér László országgyűlési elnöknek a székelyföldi autonómia vonatkozó kijelentését. Antonescu szerint ezek sértik a román alkotmányt. Mint ismeretes, Kövér szombaton Marosvásárhelyen vette át a Székely Nemzeti Tanács (SZNT) által adományozott Gábor Áron-díjat. A Kulturpalotában tartott ünnepi beszédében az SZNT autonómiaökrévéit jogszerűnek, célszerűnek és korszerűnek, erkölcsi szempontból teljesen kifogástalannak nevezte, amely megfelel „a Teremtő akaratának”. Antonescu kijelentette: azt üzenik Orbán Viktornak, hogy „Magyarországot kell vezetnie, és semmi egyebet, és jó lenne, ha csak Magyarország területén mérí fel, mit akar az istenség”.

A liberális politikus szerint elfogadhatatlan, hogy a román hatóságok „Traian Băsescu államfővel az élen hallgatnak, mint a csuka”, miközben magas rangú vezető magyar politikusok megmondják, hogy hogyan kell felosztani Románia területét – fogalmazott Antonescu. ◀

A tavasz mindenkié!

Salamon Márton László

Sokan neveznek majd ünneprontónak bennünket, romániai magyar újságírókat amiatt, hogy március 15-én nem koszorúzzunk, nem avatunk kopjafát, nem vonunk fel zászlót, hanem a magyar sajtó szabadságáért tüntetünk a bukaresti magyar nagykövetség előtt. Hogy tüntetünk a sajtószabadságért – budapesti, berlini, frankfurti, new yorki, debreceni, gyulai társainkkal együtt. Sokan vágják majd a fejünkhöz, hogy a nemzeti ünnepen nem szépről és jóról, hanem bűről és bajról beszélünk, hiszen március idusán az örömmel, a büszkeséggel kell a magyar lelkekbe költöznie, és nem az önmarcangoló büntudatnak.

De hiszen ünneplünk mi is. Mi március 15-ét a Magyar Sajtószabadság napjaként ünnepeljük. Mi azt ünnepeljük, amit a márciusi ifjak 12 pontja közül mindjárt a legelső kimondott: „Kívánjuk a sajtó szabadságát, a censura eltörlését.” És csak ezután jött a felelős minisztérium, a törvény előtti egyenlőség, a közteherviselés, a jobbgyfelszabadítás követelése, és minden egyéb. Mert az ifjú radikális írók szemében a sajtószabadság volt minden más szabadság alapja, a kiindulópont. Ezért írta a naplójába Petőfi március 14-én este: „A forradalom legelső lépése és egyszersmind fő kötelessége szabadá tenni a sajtót. Holnap ki kell vívniunk a sajtószabadságot.”

Az Új Magyar Szó mai fehér címlapja azt ünnepli, hogy a márciusi ifjak sikerrel jártak. Azt, hogy a magyar nemzet számára a sajtószabadság alapvető értéké vált, mint ahogyan alapvető érték ez ma valamennyi szabad európai nemzet számára. Az Új Magyar Szó mai fehér címlapja azt ünnepli, hogy a Szabad Európa nem engedte elcsellengetni fiait, nemzeteit a közös értékek talajáról, hanem – ha kell – intézményes eszközökkel, európai parlamenti elítélő állásfoglalással fenytíti meg, és téríti őket vissza a helyes útra. Tette ezt a haideri Ausztriával, és teszi ezt most Magyarországgal is.

Ma Budapesten, Berlinben, Bukarestben, Frankfurtban, New Yorkban, Debrecenben, Gyulán a magyar hősök előtt tisztelgünk. Azok előtt, akik életüket adták a sajtószabadságért, akik életüket adták azért, hogy mi most szabadon beszélhessünk, újságot olvashassunk, tévét nézhessünk, rádiót hallgathassunk, hogy szabadon gyülekezhessünk. Hogy ne mondja meg nekünk egy párt, mit szabad mondanunk és mit nem, ne bírálja el egy politikailag homogén hatalmi fórum, miről beszélhetünk és miről nem. Kedves olvasó, ezennel elnézést kérünk tőled, hogy ma fehér címlapos újságot adtunk a kezébe. Te érdekes, színes, információdús Új Magyar Szó-címlapot érdemelsz. Olyant, amilyent igyekszünk szerkeszteni nap mint nap. Ezt a kis áldozatot hozzuk meg most közösen. Hogy a magyar sajtó ismét szabad legyen.

Román lapszemle

6,4 millió euró a hatos lottó főnyereménye, miután a vasárnapi húzások sem akadt teletalálatos szelvény. (Click) ► Megkezdte a több millió euró összegű hozzáadott értékadó jogtalanul felvevő Robert Negoiță ingatlanjainak árverését az adóhivatal. (Curentul) ► Megpróbálta felgyújtani a temesvári katedrális oltárát egy 28 éves helybéli fiatalember, aki gesztusával a mindennapi élet elviselhetetlen nehézségei ellen akart tiltakozni. (Evenimentul zilei) ► A román értelmiségi elit felelős az országban általánossá vált káoszért, miután egy csempész államfő megválasztását támogatta – állítja Emil Constantinescu volt államfő. (România liberă) ► Több mint 8000 munkahely áll az álláskereső rendelkezésére – közölte a Munkaerő-foglalkoztatási Országos Ügynökség. (Curierul național)

Együtt – és külön utakon

Magyarok és románok az 1848–49-es forradalom és szabadságharc idején

Hogyan viszonyult az erdélyi magyar és román lakosság egymáshoz a szabadságharc idején? – erre a kérdésre keresi a választ Szegő István Miklós 1848/49: háború és bűn Erdélyben című tanulmányában.

B. T.

A magyar történetírás kevésbé részletezi, a román történetírás pedig éppen túlhajtja, a román-magyar atrocitásokat. Az igazság az, hogy magyar oldalról általában karhatalmi vagy reguláris katonai erők követték el erőszakos cselekedeteket, a románok pedig sokszor fegyvertelen magyarokat mészároltak le.

Bárnuțiu győzelme

Az 1848-as megmozdulások az ország keleti felében időben kissé eltolódtak. Március 20-án az ellenzék – a külön kormányzat alatt álló – Erdélyben is követelni kezdte a sajtószabadságot, a törvény előtti egyenlőséget, a jobbágyfelszabadítást, az uniót Magyarországgal. Ráadásul az erdélyi magyar főurak konzervatívabbak voltak sok magyarországi társuknál.

A románok kezdetben nem voltak feltétlenül ellenségesek a magyarokkal szemben: radikális fiatalok, értelmiségiek kezdték a mozgalmakat szervezni. Először még Erdély és Magyarország egyesülését sem utasították el, de román nyelvhasznála-

tot és jobbágyfelszabadítást követeltek. Ennek hangoztatásával írta alá Alexandru Papiu-Ilarian és Avram Iancu a marosvásárhelyi magyar ügyvédgyakornokok memorandumát, amelyről petíciót megfogalmazott Ioan Buteanu. Márciusban még csak Simion Bárnuțiu fordult szembe nyíltan a magyar uniós törekvésekkel.

A mérsékelt román törekvéseket a magyar hatóságok nem érték meg. Így a románok sorában a radikálisabb Bárnuțiu-féle irányzat kapott erőre, de a korábbi mérsékelték is radikalizálódni kezdtek. Bárnuțiu májusban már arról beszélt, hogy Erdély és Magyarország uniójának megakadályozásával elorszavszható lenne az erdélyi magyarság. A májusi balászfalvi népgyűlésen már sajátos szóhasználatban a román nemzeti függetlenségről beszéltek.

Puchner mesterkedései

A Batthyány-kormány nem hajlott az egyezésre. A karhatalomként kivezényelt székelyek Mihálcfalván fegyvert használtak, amikor román parasztok lefoglalták a földesúri legelőt. Ekkor

kezdték radikalizálódni a korábban mérsékeltnek számító román értelmiségiek. Avram Iancu az Érc-hegységben szólította fegyverbe a lakosságot, Papiu a szerb és a horvát lázadásra számítva a mezőségeket szervezte, amiért is az erdélyi főkormányzóság, a Gubernium betiltotta a balászfalvi gyűlésen megválasztott Román Nemzeti Komitét.

1848 júniusában a Batthyány-kormány viszonya kieledződött Béccsel, a horvátokkal és a szerbekkel, így a románok is felbátorodtak, és a lugosi népgyűlésen autonómiát követeltek. Szeptemberben az erdélyi román parasztság több helyen is lázongott. Aranyoslónán 200 főnyi magyar katonaság és több falu népe csapott össze.

Anton Puchner osztrák főhadparancsnok hamar fel-

ismerte, hogy a románok segítségével „korlátok közé szoríthatják a magyar demokratikus törekvéseket”; közel 200 ezer román felkelőre számított, pontos számuk azonban nem ismert, de feltehetően ennél kisebb.

Az osztrák katonai vezetés a román felkelésre bízta Zalatna város és az Alsó-Fehér megyei hegyaljai falvak magyar nemzetőrségének lefegyverzését, itt több száz magyar esett áldozatul. Puchner november végére Háromszék kivételével egész Erdélyt osztrák katonai diktatúra alá hajtotta. Az újonnan alakult nagyszabedű Román Nemzeti Komitét gyakorlatilag az új főkormányzóságot jelentette, legalábbis a román parasztok számára. A megyék és vidékek élére a főispánoknál is nagyobb hatáskörrel rendelkező admi-

nisztrátorok kerültek, akik nagyrészt nyugalmazott román katonatisztek voltak, helyetteseik pedig ügyvédek, papok lettek.

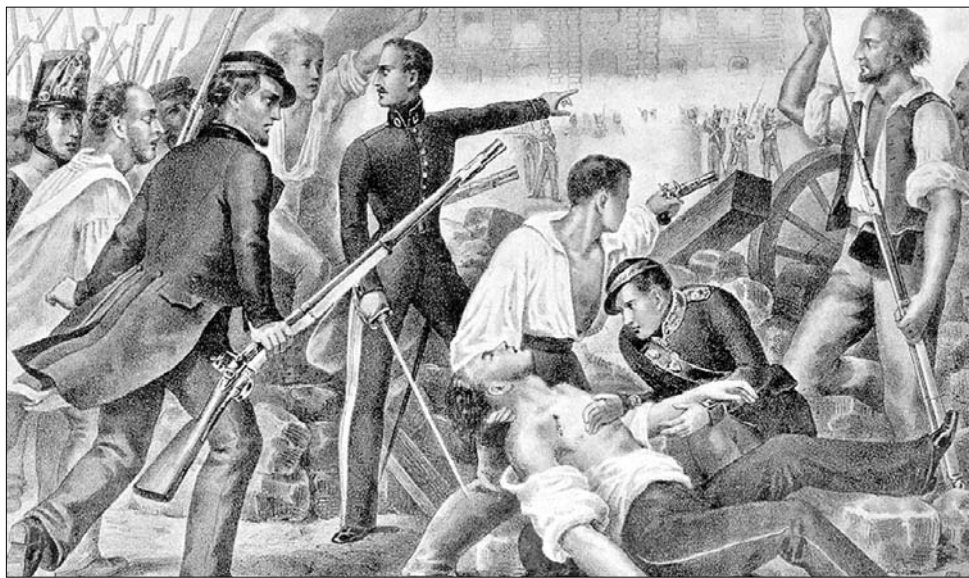
1849 telén fellángolt a székely felkelés, és a Székelyföld jelentős részét megtisztították a császári csapatoktól, Bem bevonult Marosvásárhelyre, majd bevette Nagyszeben és Brassót. Az osztrákok mellé állt szászoknak teljes bocsánatot ígért, aztán Kossuth Lajos nyomására rögtönítélő bíróságokat állított fel. Ez óriási feszültséget keltett, a románok az Érc-hegységbe vették be magukat, üldöztetésük csak megerősítette összefogásukat.

Elkésztett egyezés

Végül a magyar kormány elfogadta a szászföldi német nyelvhasználatot, Bem pedig

a románokkal is tárgyalni akart, és nem torolta meg azt, hogy a visszavonuló román népfelkelők felégették Nagyenyedet és vérfürdőt rendeztek a városban. Mindközben az érc-hegységi román ellenállók élére a forradalom elején még ügyvédeként a magyar törekvéseket támogató Avram Iancu került. Miután a magyar országgyűlés 1849. április 14-én megszavazta Magyarország függetlenségét, a kormányzóelnökké választott Kossuth megpróbált kiegyezni vele, községi, iskolai és egyházi szintű anyanyelvhasználatot ígérve. Hatvani Imre katonai parancsnok azonban megrohmozta a tárgyalások színhelyét, Abrudbányát; a románok még idejében elmenekültek, Avram Iancu pedig kelepcébe csalta a magyar alakulatot, meggyilkolva Kossuth követét, Ioan Dragoș Bihar megyei román képviselőt. Válaszként Hatvani kivégeztette Ioan Buteanu román vezetőt.

Az orosz inváziót követően Kossuth a havasalföldi román forradalmárral, Nicolae Bălcescuval tárgyalt Debrecenben: román katonai légio felállítását tervezték, de Kossuth területi autonómia helyett még most is csak a román többségű megyékben és a nemzetőrségben ígért román nyelvhasználatot. A megállapodás, illetve a július 28-i nemzetiségi törvény már nem befolyásolta az orosz és osztrák csapatok teljes győzelmét. ◀

1848: a szabadságharc hevében

Új alkotmány, régi fogalmakkal

„Isten, áldd meg a magyart!” – ha elfogadják, nemcsak a Himnusz kezdődik majd így, hanem az új alkotmány szövege is. A Fidesz–KDNP pártszövetség, tegnap benyújtotta a parlamentben a tervezetet, amelyet az államfőnek is átadtak.

Gy. Z.

Nemcsak szimbolikus jelentése van annak, hogy megváltozik a magyar alaptörvény számozása: új elnevezést is kap, mivel mostanáig a többször módosított, 1949. évi XX. törvény van hatályban. Annak eredetije nem volt más, mint gyakorlatilag a szovjet alkotmány szolgál fordítása, a sorszámozás a mai napig emlékeztet a Szakasits Árpád köztársasági elnök (az LMP-s Schiffer János dédapja) és Rákosi Mátyás miniszterelnök-helyettes által aláírt dokumentumra.

Elítéli a diktatúrákat

A preambulum a *Nemzeti hitvallás* címet kapja. Felidézi az ország történelmi múltját az államalapítástól

napjainkig, kiemelve 1848 és 1956 örökségét. Bár az alkotmányozásban az ellenzék (az MSZP és az LMP) nem vesz részt, a bírálat jogát azonban fenntartja magának. Különösen a szocialisták kifogásolják, hogy a jogszabály kiiktatja a magyar történelemből azt a szűk fél évszázadot, amely 1944. március 19-étől 1989. október 23-áig, az ország német megszállásától a rendszerváltozásig eltelt. Az új alkotmány ugyanis egyformán elítéli a nemzeti-szocialista és a kommunista diktatúrát. Az LMP számára elfogadhatatlan az, hogy a preambulum hivatkozik a keresztény hagyományokra, mert ez szerinte ellentétben van a világnézeti semlegeséggel, s ezért a nem hívó vagy más hiten lévő állampolgárokat sértheti.

A Fidesz–KDNP szerint az alaptörvény szerkezete megfelel a modern, demokratikus alaptörvényektől elvárható követelményeknek, egyben értékrendet is kifejez. A *Nemzeti hitvallást* az Alaplisták kifogásolják, hogy a jogszabály kiiktatja a magyar történelemből azt a szűk fél évszázadot, amely 1944. március 19-étől 1989. október 23-áig, az ország német megszállásától a rendszerváltozásig eltelt. Az új alkotmány ugyanis egyformán elítéli a nemzeti-szocialista és a kommunista diktatúrát. Az LMP számára elfogadhatatlan az, hogy a preambulum hivatkozik a keresztény hagyományokra, mert ez szerinte ellentétben van a világnézeti semlegeséggel, s ezért a nem hívó vagy más hiten lévő állampolgárokat sértheti.

rélni a feliratokat, a levélpapírokat, a bélyegzőket és számos okmányt is, a jogosítványtól az útlevegig.

Sérthetetlen alapjogok

Először jelenik meg alaptörvényi szinten a hatalom-megosztás, valamint az állami erőszakmonopólium elvének rögzítése, az állampolgárság keletkezése, a magyar nyelv védelme, nemzeti és állami ünnepeink, a gyermekvállalás támogatása, az értéktermelő munkára alapuló gazdasági deklarációja, a kiegyensúlyozott, átlátható és fenntartható költségvetési gazdálkodás, valamint az egészséges környezet fenntartásának, megőrzésének elve.

Az alaptörvény *Szabadság és felelősség* címet viselő második részének középpontjában az ember és az őt megillető sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogai állnak; példaadója az Európai Unió Alapjogi Chartája. Ennek mintájára jelenik meg a munkavállalók és munkaadók egyes jogainak rögzítése, a

gyermekmunka és az emberi egyedmásolás tilalma, a fogatékkel élők külön védelme, a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog. A magzati élet védelmét kifejezetten rögzíti az alaptörvény, amikor leszögezi: a magzati élet védelme a fogantatás pillanatától él – olvasható az indoklásban. Ezt mind az MSZP, mind az LMP azért bírálja, mert attól tart, hogy ez a teljes abortusztilalom előszobája lehet.

A tizenkét pont

A jövőben az alaptörvény mondja ki az egységes állami nyugdíjrendszer fenntartásának kötelezettségét az öngondoskodás lehetőségének biztosítása mellett. Államcélként fogalmazódik meg a teljes foglalkoztatottság, az emberhez méltó lakhatás feltételeinek, valamint a közszolgáltatásokhoz való hozzáférésnek a biztosítása. A közteherherviselés mellett megjelenik az alaptörvényben a gyermeknevelés kiadásainak figyelembevétele a közös szükségletekhez történő hozzájárulással.

mulás mértékének meghatározása során.

Az *Allam* címet viselő harmadik rész a Magyarország államszervezetére vonatkozó legalapvetőbb szabályokat tartalmazza korszerűen, világosan értelmezhető formában. Az országgyűlésre vonatkozó szabályok korszerűsítése mellett új elemként jelenik meg a felosztás lehetősége, amennyiben a költségvetési törvény nem születte meg határidőre. A köztársasági elnökre vonatkozó fejezetben egymástól elkülönítve szerepelnek az államfő ellenjegyzés nélkül, illetve a kormány tagjának ellenjegyzésével gyakorolható hatáskörei; módosították megválasztásának, felelősségre vonásának és helyettesítésének a szabályait.

Végül az általános indoklás kiemeli: a „Legyen béke, szabadság és egyetértés” záró mondat, az 1848-as forradalom tizenkét pontjának második mondatán keresztül kapcsolódik az alaptörvény szövege történelmünk kiemelkedő pillanatahoz, 1848. március 15-éhez. ◀

Lap-top

A nap címe. Emil Boc a nyugdíjak növelését ígéri a 2012-es választási évre, *Evenimentul zilei*.

Magyarázat. A cél világos: választási.

T. B. barátainak figyelmébe! Az értelmiségi elit felelős a román társadalom jelenlegi általános zűrzavaráért, jelentette ki Emil Constantinescu volt államelnök (olvassuk a *ziare.com* portálon). Azért felelős, mert Traian Băsescu személyében hatalomra jutott egy csecselelő-csempész, aki ráadásul bizonyítottan a Szekuritáté besúgója volt. Nem kis dolog, hogy egy volt államfő ilyesmit állít egy jelenleg hivatalban levőről. (Nemrég Victor Ponta is utalt arra, hogy Băsescu kollaboráns volt.) Băsescu maga vallotta be, hogy a rendszerváltáskor gazdag ember volt, mert hagyta csempészni (nyilván a titkosrendőrség jóváhagyásával és cinkosságával). „Az értelmiségi elit tagjai azt mondták, Romániának ilyesmire van szüksége, nekünk ez kell. Mondjuk azért, hogy harcoljon a kommunizmussal. Nem számít, hogy egy némenklaturistát választunk harcolni a kommunizmussal! Hogy egy olyan személyt állítunk szembe a Szekuritátéval, aki maga is a Szekuritáténak dolgozott, merthogy annak dolgozott, ez világos”, mondta – nem először – Constantinescu.

Kellett nekik elbánni a magyarral. Sportrovatokból: a román női kézilabda sokszoros bajnok klubcsapata, az Oltchim Râmnicu Vâlcea csúfos vereséget szenvedve búcsút mondott a Bajnokok Ligájának. Mi tagadás, érzünk némi elégtételt, miután a klub teljesen indokolatlanul, eredményessége ellenére menesztette a neves magyar vezetőedzőt, Kovács Pétert. Nem is tudjuk, mi a nagyobb baj, ha a játékosok fúrták meg, vagy ha a játékosok vele való szolidaritásból játszottak lélektelenül.

A nap áhíre. Szász Jenő rábeszélése ellenére Kövér László nem volt hajlandó meglátogatni a vizsgálati börtönben Rácz Károly kézdívásárhelyi polgármestert. (Forrásaink nem értették pontosan, hogy szolidarizálni vagy ünnepelni akart-e ott az MPP elnöke.)

Minden napra egy mondat

„Nincs nagyobb bűn, mint másokat vezetni, másoknak parancsolni, másokon uralkodni akarni – ahhoz való tulajdon és talentum nélkül.”
Széchenyi István

Szöveg nélkül

Horváth István

Védi a sajtó szabadságát

60. § (1) A Magyar Köztársaságban mindenkinek joga van a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságára. (...)

61. § (1) A Magyar Köztársaságban mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás és a szólás szabadságához, továbbá a közérdekű adatok megismeréséhez, valamint terjesztéséhez.

(2) A Magyar Köztársaság elismeri és védi a sajtó szabadságát és sokszínűségét.

(3) A demokratikus közvélemény kialakítása érdekében mindenkinek joga van a megfelelő tájékoztatáshoz a közügyek tekintetében.

(4) A Magyar Köztársaságban közszolgálati médiaszolgáltatás működik közre a nemzeti önzonosság és az európai identitás, a magyar, valamint a kisebbségi nyelvek és kultúra ápolásában, gazdagításában, a nemzeti összetartozás megerősítésében, illetőleg a nemzeti, etnikai, családi, vallási közösségek igényeinek kielégítésében. A közszolgálati médiaszolgáltatást az Országgyűlés által választott tagokkal működő autonóm közigazgatási hatóság és független tulajdonosi testület felügyeli, céljainak megvalósulása felett pedig az állampolgárok egyes, törvényben meghatározott közösségei őrkdnek.

(5) A közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló törvény, valamint a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól rendelkező törvény, továbbá a médiaszolgáltatások felügyeletéről szóló törvény elfogadásához a jelenlévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.

62. § (1) A Magyar Köztársaság elismeri a békés gyülekezés jogát és biztosítja annak szabad gyakorlását.

SZELLEMLIDÉZÉS

A Magyar Köztársaság Alkotmánya

Borosjenő – színjózanul

A sokmillióért felépített vadi- és zsírúj kórházban nincsenek orvosok. Holott ma már legalább tizenöt helyen képeznek az országban orvosdoktorokat, gyógyszerészeket, dietetikusokat, fogászokat, fülészeket, szülészeket. Akkor sem.

Pedig egykor irigyelt hely volt, sokszor fájt rá a törökök foga. Vagy az újabb időkben legalábbis azok számára, akik tudtak szerbül, magyarul, olaszul, hiszen fogható volt három-négy tévéállomás. Esténként a tévé előtt jó borokat lehetett szűrőcsölgetni, miként azt a helység neve is jelzi. Nem véletlenül. Ezért is telepedtek meg a hosszas és rendkívül pordús vándorlás után a Jenő törzsbeliek. Akik minden levelüket úgy végezték, ha haza írtak a honfoglalás előtti őshazába, a meotiszi mocsarakba vagy az Etelközben maradtoknak: csókol hú Jenőtök.

De a város bukása nem ekkor kezdődött. Hanem 1658-ban, midőn kénytelen volt átadni a töröknek Barcsay Ákos, a pipogya fejedelem. Akkoron a lakosságnak sikerült elvonulnia, kiürült. Már akkor elmentek az első doktorok, lódoctorok, javas- és panaszasszonyok, füvesek, alternatív karizmák.

Aztán valahogy visszanesült. A ma tízezres nagyságú városnak kórházat építettek, ami rosszul működik. Hacsak össze nem vonják egy jövedelmező borkombinátal, pincészettel, hogy legyen benne egy-két borpatika, pinceszék. Ugyanis ma nincsen benne elegendő kúramester, szívgyógyász, lábszár- és csontkovács, umberto ecográfus, magasan képzett egészségügyi szakember. Mit csinál ilyenkor a kétségbeesett menedzser? Hirdet. Szétnéz, kilincsel, telefonál, ígért, csábit, embert hoz. Állásajánlatokkal kecsegtet. De nem csak kecsegtet, hanem tisztes fizetést is ad. Nem törődik a minisztériumi előírásokkal. Alapokat teremt. Érdeklte teszi a lakosságot, hiszen állítólag ez a legmodernebbül felszerelt ápoló.

Akik ott dolgozhatnak Írben, Katalóniában vagy Katatóniában güriznek. Ott is jobb a fizu. Nagyobb a megbecsülés, értéke van a tanulásnak, tudásnak, szakértelemnek. Ott hisznek a gyógyulásban...

A menedzser erre színjózanul arra gondol, amire nem nagyon van példa: magyar orvosokat hív át Békéscsából. Szép eurós fizetésért. S ha a magyar doktorok átjönnek, akkor bizony a kórházban s a városban elharapózik a magyar kultúra. Kell majd színház, könyv, kaszinó, kávéház, szakkönyvtár, hírlap, ami már csak úgy a doktorok körében természetes. Ez pedig újabb önkormányzati kiadásokkal jár. Anyelés-könyve lakást kell építeni, parkolókat, sőt talán még magyar iskolát is. Ámbátor azt az megígért eurós fizetést a honiak is megkaphatnák.

Sebestyén Mihály

Esélyegyenlőségi alapon.

A szabadság záloga

A rendszerváltás után, a kilencvenes évek elején még a gyűrődő vastag tarkókat mutogató, Taváris Konyec típusú plakátok maradványai foszladoztak a falakon; soha nem felejttem el, Budapesten jártamban március 15-én mennyire megdöbbenem: a magyar főváros lakói képtelenek együtt ünnepelni. Egy-két vers elhangzása után egyik párt az egyik színhelyen szidta a másikat, a másik pedig más színhelyen az egyiket vagy éppen a harmadikat. És tartott mindez éveken át, mindaddig, amíg Budapest utcáin március 15-én már nem csupán sétálgattak, hanem ide-oda rohangáltak az egykori forradalmárok utódai és a legkülönbözőbb jelszavakkal próbáltak egymásnak ha nem is testi, de legalább lelki sérüléseket okozni.

Ilyenkor mindig eszembe jutott, hogy mi Erdélyben vagy a romániai magyarság életének más szinterein mennyire másképpen ünnepelünk, mennyire más, bensőséges, őszinte és meghitt a mi március tizenötödikénk.

Székesi Ferenc Azóta azonban teltek

az évek, a romániai társadalmi szigor oldódott, és úgy tűnik, legalább két tekintetben mi is megváltoztunk. Sokkal nagyobb hangsúlyt fektettünk a külsőségekre, mint másfél évtizeddel ezelőtt, és különösképpen a márciusi ünnepen a politikusok és a politikai választóvonalak próbálnak belehasítani a mi életünkbe is. A médiaközleményeket figyelve egyre inkább úgy tűnik, hogy ma már nem is az emlékezés a fontos, hanem az, hogy X vagy Y hová jelenti be részvételét, hol csatlakoznak hozzá az erdélyi hódolók, vagy honnan közvetít a televízió.

Szavakban persze még mindig elhangzik, hogy 1848 lelkes, majd 1849 vérzivataros napjaiban valóban egy nemzet fogott össze azért, hogy szabad és független legyen, hogy még a vereségek után is rendezni tudja az életét, de a tények, a romantikus viszapillantáson túl, egyre inkább éppen ezt az összefogást cáfolják. Vajon hol rontottuk el? Vajon miért kellett a romániai magyarság saját, önálló életébe behoznunk ezt a másikat alagyűző szándékot, ezt a birkózást – éppen akkor, amikor

az ezerszer megalázott, széttöredező és széttöredeztetett kisebbség talpra állt és a demokrácia, az átalakuló társadalom fontos, megkerülhetetlen tényezőjévé vált ebben az országban?

Fájdalmas kérdések, talán éppen ezekben a napokban kereshetjük leginkább rájuk a választ, de csak akkor találhatjuk meg, ha mi magunk gondolkodunk el mind ezen, ha a felszín politikusi közhelyein túl, jóval mélyebben, saját egyéni és közösségi sorsunkon töprengve próbáljuk kitapintani az igazságnak legalább néhány vonását. Valahol ott, ahol sejtjük, ahol megérezzük, hogy a forradalmaknak forradalmárookra, de a túlélés történelmének a győzedelmes hétköznapok ezreire, tízezeire van szüksége.

És nekünk most ezekhez a hétköznapokhoz kell megtalálnunk a támaszokat, mindenekelőtt önmagunkban, mindenekelőtt szűkebb és tágabb közösségünkben, az újra fellelt önállóságunkban, amelyet senkivel szemben sem veszíthetünk el. Sem nyugatról, sem délről, sem keletről, sem északról. Mert ez a szabadság záloga. Ha pedig sza-

badok vagyunk, akkor nem mások üzhetnek csapatosan ide vagy oda, hanem mi magunk tapossuk ki továbbra is azt az utat, amelyen járni szeretnénk és amelyen követhetjük legfontosabb célunkat: a huszonegyedik század emberéhez méltó élet megtalálását közösségünk valamennyi tagja számára.

A március 15-én nagy eseményeiben és sok-sok apró részletében megidézt és felidézt történelem sem mutat mást. A magyar forradalmárok egy pillanatra sem akarták visszaforgatni az idő kerekét, nem a korabeli jelent akarták visszaköltöztetni a múltba, hanem lobogó szavaikkal vagy parázs vitákban összemért elveikkel minden tekintetben együtt akartak haladni az európai polgárosodással, a társadalmi, gazdasági és szellemi átalakulásokkal.

Mert ebben nyilvánul meg egy nép igazi nagysága: nem zárkózik önmagába, képes együtt haladni a többiekkel, mások értékeit is figyelembe véve és befogadva úgy tudja saját társadalmát átalakítani, hogy az életnek, az élet minőségének nem kevesen, hanem egyre többen örüljenek.

Valahogy úgy, ahogyan a márciusban ki-pattanó tavasz is mindenkié...

▶ Röviden

Erősödik a lej

Az idei év folyamán tovább erősödik a nemzeti valuta, amely az euróval szemben akár a 4 lejes átváltási árfolyamot is elérheti – vélik a JP Morgan amerikai pénzügyi cég elemzői. 2010 júniusa óta nem látott rekordcsúcsra emelkedett tegnap a lej: a jegybanki árfolyam szerint egy euró 4,18 lejt ért.

Csökkent a deficit

Hatvan százalékkal esett vissza a román kereskedelmi mérleg deficitje januárban a tavalyi év hasonló időszakához képest – derült ki az Országos Statisztikai Hivatal friss felméréséből. A hiány 186,2 millió euróra mérséklődött, miután az export növekedését az import visszaesése követte.

Javuló fizetési mérleg

Tizenötmillió eurót tett ki idén januárban a folyó fizetési mérleg deficitje Romániában, 86,5 százalékkal kevesebbet, mint 2010 első hónapjában – derült ki a Román Nemzeti Bank által közzétett adatokból. Bár nőtt a kereskedelmi javak forgalma, nagy visszaesést könyvelt el a szolgáltatási szektor.

Több új autó

Az év első két hónapjában mintegy 32 ezer autót írtak be Romániában, 18 százalékkal többet, mint az előző év hasonló időszakában – írta a *Hotnews.ro* a rendőrségi gépkocsinyilvántartó adataira hivatkozva. A mintegy hatezer új autónak negyede Dacia márkájú volt.

Olcsóbb üzemanyag?

Olcsóbbá válhatnak a környezetbarát üzemanyagok Európa-szerte és csökkenhet a benzin és a gázolaj ára közötti különbség, miután az Európai Bizottság javaslatot nyújtott be a közösségen belüli üzemanyagadózás megváltoztatására – írta a *Mediafax* a *Reuters*-re hivatkozva. A módosítás során emelnék a széndioxid-kibocsátásra kiszabott adót.

Lottó csak keresőknek

Németország kölni tartományi bírósága megtiltotta a helyi szerencsésjáték-társaságnak, a Westlottónak, hogy sportfogadási szelvényt adjon el munkanélküli-segélyen lévőknek. Ha munkanélkülit engednének fogadni, a céget 250 ezer euróra büntetnék – írta a Népszava a düsseldorfi *Westdeutsche Zeitung*-ra hivatkozva. Az eljárást az egyik konkurens kezdeményezte, miután a német szerencsésjáték-törvény kimondja, nem szabad elfogadni a fogadást játéktüggőktől, kiskorúaktól és magát különösen kis jövedelemből fenntartó személytől.

„Atomfordulat” Japánból?

Nem sodorja újabb válságba a japán katasztrófa a globális gazdaságot, ám a szigetországban végbemenő atomkatasztrófák világszerte „megrengethetik” az atompolitikákat. „A japán atomkatasztrófa hatására fel fog erősödni az alternatív energiák iránti érdeklődés” – jelentette ki lapunknak Borbély László környezetvédelmi miniszter.

Sz. Zs., T. L.

Habár eddig nem lehetett pontosan feltérképezni, hogy mekkora gazdasági kárt okozott, illetve ennek következtében mekkora kiesést idéz elő a Japánban hétvégén történt földrengés és szökőár, a szakértők abban egyetértenek, hogy ez nem sodorja újabb válságba a globális gazdaságot. Az olaj elmúlt hetekben rekordmagasságra kúszott ára visszaesett, miután a világ harmadik legerősebb gazdaságában pillanatnyilag visszazuhan a kereslet. Nőtt viszont a földgáz iránti igény a szigetországban: Tokió megnövelt nyersanyagszállítmányt kért és kapott Oroszországtól.

Gyors tapraállás

A Barclays Capital, a londoni City egyik legnagyobb befektetési háza tegnap összeállított helyzetértékelésében több mint 180 milliárd dollárra taksálta a várható teljes kárösszeget, amely számítások szerint a japán gazdaság évi összteljesítményének hozzávetőleg a 3 százaléka. A katasztrófa olyan pillanatban következett be, amikor az országban éppen a gazdasági fellendülés jelei kezdtek mutatkozni. A Commerzbank becslései szerint a természeti katasztrófák által sújtott övezet a GDP 2,5 százalékát adja – bár a szakemberek a következő két negyedévben gazdasági visszaeséssel számolnak, azt is biztosra veszik, hogy Japán év végére újra növekedési pályára állhat.

A Bank of America-Merrill Lynch globális gazdaságelemző részlege tegnapi becslésében azt jósolta, hogy a katasztrófa 0,2-0,3 százalékponttal csökkenti a japán gazdasági növekedés idejütemét, ám a befektetési cég szerint az újjáépítési kiadásokból eredő későbbi többletkereslet várhatóan meghaladja majd az éves GDP-érték 1 százalékát. Bár a fellendülésben nagy szerepet játszik majd, hogy az újjáépítési munkálatok nyomán megélénkül az infrastruktúrális beruházások szektora, ez azonban tovább növeli az ország amúgy is jelentős eladósodottságát. A japán jegybank eddig közel 500 millió eurónak megfelelő jent bocsátott ki 13 pénzügyintézet számára az újjáépítést segítő, ez azonban minden valószínűség szerint csak töredéke a szükséges összegnek.

Mebénult iparóriás

Japán túlnyomórészt iparra támaszkodó gazdaságát jelenleg az áramkiesés sújtja leginkább, így még azok a gyárak sem tudnak teljes kapacitással dolgozni, ahol nem történt pusztítás. Tegnap a Nissan, Toyota, Mitsubishi és Honda autógyárak bejelentették, hogy a következő napokban szüneteltetik összes japán egységükben a termelést. Az ipar egyik legnagyobb vesztese a Sony: értékpapírjai 9,1 százalékot estek tegnap a börzén. Nem kizárt, hogy az elektronikai felszerelések piacán az okostelefonok és táblagépek is megsínylik a

A gazdaság hamar talpraáll, de az atomerőművekre örök árnyékot vethet a japán katasztrófa

katasztrófát, miután az ezekhez szükséges memóriakártyák zömét Japánban állítják elő.

Atom-cunami?

A szigetországban bekövetkezett atomerőmű-robbanások világszerte újra ráirányították a figyelmet a reaktorok telepítésének és működtetésének – eddig sem osztatlan népszerűségnek örvendő – kérdésére. Annak ellenére, hogy az atomerőművek működtetői azzal érvelnek, hogy Európa nincs kitéve a csendes-óceáni térséghez hasonló földmozgásoknak, illetve, hogy ilyen halmozott természeti katasztrófára nincs kilátás az öreg kontinensen, egyre többen követelik az ilyen típusú létesítmények bezárását. Németországban, ahol különösen kiéleződött a vita, már azt jósolják, hogy a po-

litikai pártok atomkérdésben megfogalmazott álláspontja fogja eldönteni a közeledő tartományi választások kimenetelét – amely különben döntő jelentőségű lesz a szövetség egészére nézve is.

„Mivel Románia nincs kitéve a Japánéhoz hasonló erősségű földmozgásoknak, nem valószínű, hogy az ott kialakult atomkatasztrófa befolyásolná a cernavodai erőmű-projektet” – vélekedett lapunknak Nagy-Bege Zoltán, az Országos Energiaügynökség vezérigazgatója, aki szerint Bukarest atompolitikai kérdésekben képviselt álláspontja sem fog változni.

Bár tudomása szerint a cernavodai atomerőművek egyes és kettes reaktorai a Richter-skála szerinti 8-as fokozatú földrengésig bevannak biztosítva, Borbély László környezetvédelmi

miniszter úgy értékelte, bizonyos kérdéseket újra kell értékelni a romániai erőművekkel kapcsolatban is. „A történések arra figyelmeztetnek, hogy uniós szinten is át kell gondolni bizonyos dolgokat, főleg a nukleáris erőművek biztonságát illetően. A japán atomkatasztrófa hatására mindenképp fel fog erősödni az alternatív energiák iránti érdeklődés” – nyilatkozta az ÜMSZ-nek a környezetvédelmi miniszterek brüsszeli tanácskozásán tartózkodó Borbély. A tárca vezető emlékeztetett arra, hogy az utóbbi három évben 150 millió euróval támogatják azokat a cégeket, amelyek környezetvédelemmel kapcsolatos beruházásokat eszközöltek, a Környezetvédelmi Alap pedig 300 millió lejjel támogatja azokat a cégeket, amelyek beruházásai a megújuló energiákra alapoznak. ◀

HIRDETÉS

Nő a támogatási összeg

Baloga-Tamás Erika

Románia jelenlegi gazdasági helyzetéről és perspektíváiról, a gazdaságélénkítő programról és ezen belül a fiatal, kezdő vállalkozókat célzó 10 ezer eurós pályázási, támogatási lehetőségről tartott tájékoztatást a hétvégén Székelyudvarhelyen Borbély Károly. A gazdasági tárca államtitkára az Udvarhelyszéki Ifjúsági Egyeztető Tanács meghívására a Kis- és Középvállalkozások Országos Ügynökségének Hargita megyei kirendeltségével közösen ismertette a gazdasági minisztérium által lebonyolított programokat. A résztve-

vőket leginkább az idén februárban startolt, fiatal vállalkozókat célzó program részletei foglalkoztatták.

Borbély Károly elmondása szerint az erre a projektre elkülönített összeg – 21 millió lej – hamarosan tovább bővül, a kormány ugyanis az első költségvetés kiegészítéskor újabb összeggel növeli a projekt pénzügyi keretét. „Még soha nem volt ilyen kedvező lehetőség a fiatal vállalkozóknak” – jegyezte meg az államtitkár, akitől megtudtuk, hogy a program indulása óta több mint 200-an jelentkeztek már ország-szerte, amelyből mintegy ötven érdeklődő Udvarhelyszékről került ki. ◀

2% A te döntésed, az ő esélyük!

www.caritas-ab.ro

Neked pénzedbe se kerül.

Egy hátrányos helyzetű gyereknek viszont a napi gondoskodást jelenti.

Neked néhány perc.

Egy fogyatékkal élő fiatalnak viszont lehetőség, hogy a társadalom elfogadjon.

Neked egy gesztus.

Egy időseknek esély, hogy otthonában maradjon.

Ajánld fel adód 2%-át a Gyulafehérvári Caritasnak hogy minél több szükségben élőknek adjunk esélyt!

Név: Caritas Alba Iulia Adószám: 4562770
Bankszámlaszám: RO62 RNCB 0003 0015 6949 0009Információk: Fehér megye: 0258-812.118, Hargita megye: 0266-315.763,
Hunyad megye: 0254-549.843, Kovászna megye: 0267-315.457, Maros megye: 0265-250.191

Kényszerpolgármester Kézdivásárhelyen

Kovács Zsolt

► Szarvadi József alpolgármester veszi át a kézdivásárhelyi polgármesteri hivatal vezetését, ha a bíróság nem fogadja el a korrupcióval gyanúsított Rácz Károly fellebbezését, és a polgármester továbbra is őrizetben marad. A céhes város alpolgármestere a sajtó érdeklődésére elmondta: nem volt túl közeli kapcsolatban a városvezetővel, így nem is tud magyarázattal szolgálni a letartóztatásról. „Nem álltunk szoros kapcsolatban Rácz Károssal, a korszak különbség is nagy közöttünk. Mindenképpen sajnálom őt, fiatal még, sokra vihetne volna. Sajnálatos, hogy így történtek a dolgok, ő úgy gondolja, hogy mindez az RMDSZ csapdája, mások azt mondják, hogy tényleg csúszópénzt fogadott el. Öszintén megvallva, nekem nem hiányzott mindez, már alig vártam, hogy lejárvon a mandátumom. Én üzletember vagyok, és úgy látom, hogy a politika eldurvult, ahol az emberek nem segítik egymást, inkább ellenkezőleg” – nyilatkozta Szarvadi József. Az alpolgármester tartózkodása ellenére mégis őt bízza meg a prefektúra, amennyiben erre szükség lesz – jelentette be sajtótájé-

koztatóján György Ervin. A kormány megbízott közölte: a törvény szerint a városvezetőt csak akkor tudják felfüggeszteni tisztviseléséből, ha a bíróság végleges ítéletet hoz. Ha a polgármester lemond tisztviseléséről, akkor előrehozott választásokat tartanak – magyarázta a György Ervin. Tamás Sándor megyei tanácselnök, a Kovászna megyei RMDSZ elnöke azt nyilatkozta: a nagy port felkavart ügyben egyértelműen Rácz Károly a vétkes. „A polgármester letartóztatásának hátterében nem az RMDSZ, hanem a kétévnyi kaotikus és korrupciós városvezetés áll. Az RMDSZ semmilyen szerepet nem játszott a polgármester letartóztatásában” – jelentette ki Tamás Sándor, aki leszögezte: „nem hiszem, hogy valamelyik RMDSZ-es ott állt a polgármester háta mögött, és arra kötelezte volna, hogy egy éven át csúszópénzt fogadjon el.” Mint arról korábban beszámoltunk, Rácz Károlyt korrupció gyanúja miatt a hét végén vette őrizetbe a korrupcióellenes ügyészség (DNA) és a Kovászna megyei bíróság elrendelte a városvezető 29 napos előzetes letartóztatását. Kézdivásárhely polgármesterét megbilincselve vitték el a városházáról. ◀

Tüntetésáradat

A szakszervezetek 50 ezer embert várnak holnapra a parlament épülete elé

Fotó: Tofán Levente

Hírösszefoglaló

► A nyugalmazott katonák Bukarestben, különböző ágazatok szakszervezetei pedig vidéki nagyvárosokban szerveztek tegnap tiltakozás-sorozatokat a csökkenő nyugdíjak és az érvénybe lépő munkatörvénykönyv ellen. Tüntettek Vranceában, Krassó-Szörény és Olt megyékben is, várhatóan egész héten folyik majd a tiltakozás, a legnagyobb demonstráció holnap lesz, Bukarestben. „Rá szeretnénk szoktatni a szakszervezeti tagokat, hogy legyenek nyitottak a sztrájkfelhívásokra, jelenjenek meg minél nagyobb számban a kö-

vetkező időszakban szervezett tiltakozásokon” – nyilatkozta a tartalékos katonák szakszervezetének elnöke, Mircea Dogaru. Hozzátette: profi szakembereket alkalmaz a szervezet, hogy minél hatékonyabban össze tudják fogni a tagságot. „A hét első és második napjára is tüntetést szerveztünk a parlament elé, hogy legyen világos, a képviselők a mi alkalmazottjaink, és a jelen állás szerint nem végzik a dolgukat” – jelentette ki a szakszervezeti vezető. Holnap a tiltakozók csatlakoznak a többi szakszervezeti tömörülés által szervezett tömegrendezvényhez.

A szakszervezetek internetes videóüzenetben toborozzák a holnapi demonstráció szervezőit, a félperces film arra figyelmezteti a munkavállalókat, hogy a kormányzati felelősségvállalással elfogadott munkatörvénykönyv miatt „rabszolgasorsra” jutnak. Az öt legnagyobb hazai szakszervezet március 16-án 12 és 19 óra között tüntet az Alkotmány téren. Bukarestben a demonstráció ideje alatt több forgalmas útszakaszt is lezárnak a rendőrök. A kezdeményezést a vasutas szakszervezetek szolidaritási akcióval támogatják, holnap 7 és 9 óra között leáll a vasúti forgalom. ◀

Röviden

Módosulnak a vasúti tarifák

Közzétette a CFR a március 20-a után érvényes bérletárakat: a hónap végétől 5, 10 és 15 napra is lehet előre fizetni, maximum 1000 kilométeres távra. A 15 napos bérlet után 35 százalékos, a 10 napos bérlet után 25, míg az 5 napos bérlet után 15 százalékos engedmény jár. A kedvezmény egyaránt igénybe vehető személy-, sebes-, gyors- és intercity-szerelvényen, de csak másodosztályra érvényes. Bérletet írásban benyújtott igénylés után válthatnak az utasok, további információval a vasúttársaság honlapja vagy az információs irodák szolgálnak.

Hatalmas élményparkot építenek Bukarestben

Augusztusban nyílik Románia legnagyobb élményparkja, az 5,2 hektáros beruházás az Ifjúság körúton, a Gyermekpalota mellett épül Bukarestben. A komplexum összértéke eléri a húszmillió eurót, fedett és nyitott medence, jégpálya, éttermek és wellnessközpont is épül a jelzett területen. Az élményparkban naponta tízezer ember szórakozhat, a beruházók abban bíznak, a látogatók száma egy év alatt eléri az 1,4 milliót.

HIRDETÉS

A bányaterv beindítása révén több mint 3600 romániai álláskereső számára teremtenek újból munkahelyet.

A legösszetettebb romániai ipari terv, különböző tevékenységi területeken, több ezer munkahelyet teremt az elkövetkező 20 évben.

A bányaeépítés szakaszában Verespatakon 2300 ember dolgozik majd. Ezt követően, az Oxford Policy Management brit közgazdászai szerint, a Verespatak-projekt több mint 3600 közvetlen és közvetett munkahelyet teremt a bánya működési időszakában.

A verespatakihoz hasonló beruházások a romániai munkaerőpiac valódi motorját képezik.

A Verespatak-projekt egész Romániának szóló projekt.
További információk a www.rmgc.ro honlapon

Röviden

Előadás az erdélyi fejedelemségről

Az erdélyi fejedelemség címmel tart előadást Oborni Teréz, az MTA Történettudományi Intézetének tudományos főmunkatársa, a történelemtudomány kandidátusa, az Eötvös Loránd Tudományegyetem docense holnap 18 órától a nagyváradi Ady Endre Gimnázium dísztermében. Az előadás az RMDSZ Bihar megyei szervezete által létrehozott Szacsavay Akadémia *Mérlegen a magyar történelem* elnevezésű, magyarságtörténeti előadássorozatának része.

A megálmodott számítógép

Néda Zoltán, a kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetem fizika karának oktatója tart előadást *A megálmodott számítógép* címmel március 17-én 19 órától a Spritz Cafében (Dávid Ferenc u. 15.), az Almássy László kultúrtörténeti kör keretében.

A Kolozsvári Rádió 57. születésnapja

A héten ünnepli 57. születésnapját a *Kolozsvári Rádió*: a rendezvénysorozat március 17-én 15 órától Józsa Mária *A mi kis rádióink* című dokumentumfilmjének vetítésével kezdődik a rádió székhelyén (Donát út 160.). Könczey Elemér karikatúra-kiállítását 18 órától nyitják meg, 18.30 órától a Kalapos Band koncertezik. Március 18-án 18 órától pedig Berecz András meséit hallgathatják meg az érdeklődők.

Meseírással emlékeznek Lázár Ervinre

Meseíró pályázatot hirdetett a Lázár Ervin Baráti Kör az író születésének 75. évfordulója alkalmából, a gyerekeknek *Az élet títka* című Lázár Ervin-mesének kell új befejezést írniuk március 31-ig. A Lázár Ervin Baráti Kör 2007-ben az író gyermekkorának helyszínén, Alsórácegren alakult meg.

Mora Terézia fordítói díjat kapott

A soproni születésű, Németországban élő Mora Teréziának (Terezia Mora) ítéltek oda idén az Észak-Rajna-Vesztfálai Művészeti Alapítvány fordítói díját Esterházy Péter *Termelési-regény* című művének fordításáért. A 25 ezer euróval járó díj az egyik legmagasabb összegű irodalmi díj a német nyelvterületen, melyet az alapítvány évente ad át, együttműködve az Európai Fordítói Kollégiummal. Esterházy Péter első kisregényének fordítását tavaly adta ki a Berlin Verlag német könyvkiadó. A zsűri véleménye szerint Mora Terézia a magyar író irodalmi, nyelvi sokszínűségét „magával ragadó bölcsességgel közvetíti”.

Reményhordozó fotografiák

Csikmenaságban gyűjtött régi katonai fényképeket mutatnak be Marosvásárhelyen

Antal Erika

Egyedi hangulatú kiállítás látható Marosvásárhelyen a Bernády Házban *Régi katonai fotografiák Csikmenaságról* címmel. A tárlat anyagát nagyjából régi magyar fényképek, valamint eredeti, katonai felvételek képezik a falubeliektől összegyűjtött háborús emlékek, fényképek, tábori levelek, dokumentumok alapján. A fényképeket részben a frontról, a hadszínterekről küldték haza, de vannak olyanok is, amelyeket otthonról küldöttek, karácsonyi ajándékként a harctéren levő családtagnak. A fénykép minden alkalommal azt jelentette, hogy „élek és reménykedem”, hogy küldője, bárhol is tartózkodik, él és várja a másikat, a háborúba szakadt családtaggal, vagy az itthonmaradtakkal a találkozást. Van olyan fotó, amit hazahoztak és van, amit a kabátzsebbe varrva őriztek meg.

A gyűjtemény létrejött egy állandó, rendszeres és következetes munkát jelentett, mondta el lapunknak Ádám Gyula fényképész, a

A kiállított fotók a katonák és hozzátartozóik életszeretéről is árulkodnak

A szerző felvétele

kiállítás egyik kezdeményezője. A tavaly nyáron rendezett első- és második háborús hősi emlékművének avatójára került elő néhány családi fotográfia és levél, amelyből a helyi iskolások olvastak fel részleteket. Aztán a fotografiák először az iskola folyosójára kerültek ki, majd az ötlet tovább fejlődött: úgy döntöttek, hogy

ezeket az értékes felvételeket meg kell ismertetni a tágabb közönséggel is. Ádám Gyula elmondta, fotográfusként nemcsak mint korabeli dokumentumokra tekint, de mint egyszerű mesterségbeli megvalósításra is, amelynek művelője pontosan tudta, hogy mit csinál, hiszen akkor nem lehetett elrontani a felvételt, nem volt lehetősé-

ség arra, hogy később válogasson a legsikerültebb felvételek közül. „A kamerával szembenéző emberek tekintete őszinteséget sugall. Tehát nem mindig a pillanatképek a jók, a felvételre való hosszabb előkészület során, az emberek valahogy felkészültek a megmutatkozásra. Ha nem is tudjuk, hogy ki néz velünk szembe a képről,

akkor is meghatározó, amit ott látunk” – fejtette ki a fényképész. Hozzátette: ahogy a kiállítás vándorol, mindenhol más és más jelentést kap, Csikmenaságban a képeken megőrkötött leszármazottainak az emlékéiről szól, Marosvásárhelyen a szakmának és a műértő, érdeklődő közönségnek.

Bálint Zsigmond marosvásárhelyi fotóművész a második és az első világháborúból származó fotók tárlatát úgy értékelte, hogy azok a közelmúltban Marosvásárhelyen is bemutatott Brassai (Halász Gyula), Rober Capa és más nagynevű fotográfusok életművét bemutató kiállítások méltó folytatása. „Olyan emlékeket idéznek ezek a felvételek, amelyekkel találkoztunk már apáink, nagyapáink elbeszéléseiben is” – mondta a fotóművész, aki maga is sokat járja a vidéket és fotózás közben szívesen hallgatja az idős emberek élményeit a katonaságról, a háborús időkről.

A tárlat anyagának, miután több helyen is bemutatják, a csikmenasági művelődési otthon lesz az állandó helye. ◀

A tudathasadásos Sally

Híresszefoglaló

Újra látható lesz az Ecsetgyár Stúdiójában a Balla & Vajna Projects *Az ötödik Sally* című előadása. A tudathasadásos Sally tör-

ténetét Mezei Gabriella bravúros alakításában és Albu István rendezésében újból megnézhetik az érdeklődők holnap 18 órai kezdettel.

Daniel Keyes regényéből készült már színpadi adaptáció. A többszereplős változatokhoz képest most monodrámára született, melyben Sally kezdettől fogva egyedül van és éli meg mindazt ami történt és történni fog. „Az egyszerű jelmez, a minimális kellékek együttesen ellenpontozzák és felerősítik a többszörös személyiség által megkövetelt színészi játékot, amelyre az előadás erőteljesen épít. Az események már lezajlottak, egyfajta visszaemlékezés révén leszünk a múlt tanúi. Az utolsó mozzanat azonban még hátra van...” – ajánlják az előadást a szervezők. ◀

Mezei Gabriella

Erdély felfedezése – a Székelyföld pályázata

Híresszefoglaló

Erdély felfedezése címmel hirdet pályázatot a Székelyföld kulturális folyóirat Böződi György emlékére. A pályázatra a jelenkori erdélyi társadalom sokszínű valóságából merítő, nyelvi igényességgel megírt, olvasmányos riportokat, irodalmi szociográfiákat várnak. Az íráskor maximális terjedelme 30 flekk (1 flekk 1350 karakter).

A pályamunkákat két példányban, jelíggel ellátva (feloldását zárt borítékban) várják 2011. december 31-ig, a Székelyföld szerkesztőségének címén (530170 Csíkszereda, Tudor Vladimirescu u. 5. sz.). A pályázat első díja 3000 lej, a második helyezett 2500, a harmadik 2000 lejt kap. Eredményhirdetést 2012 márciusában tartanak, a díjazott művek közlési jogát a Székelyföld folyóirat fenntartja. ◀

Senkáliszky érdemes művész

ÚMSZ

A március 15-i nemzeti ünnep alkalmából Réthelyi Miklós nemzeti erőforrás miniszter tegnap átadta a Kiváló Művész, az Érdemes Művész és a Babérkoszorú díjakat Budapesten, a Petőfi Irodalmi Múzeumban. Érdemes művész címet kapott többek között a Senkáliszky Endre kolozsvári színművész, rendező, pedagógus, egykori színházigazgató is, akit a maga kilencvenhét évével Európa legidősebb színészeként tartanak számon.

A kultúráért is felelős tárca tájékoztatása szerint a Magyar Köztársaság Kiváló Művésze címet Andor Tamás Balázs Béla-díjas operatőr, érdemes művész; Bács Fe-

renc Jászai Mari-díjas színművész, érdemes művész; Bede Fazekas Csaba magánénekes, érdemes művész; Morell Mihály festő- és szobrászművész, vágó, érdemes művész; Páll Lajos festő- és grafikusművész, költő, érdemes művész; valamint Szász János Balázs Béla-díjas film- és színházi rendező, érdemes művész kapta meg.

A Magyar Köztársaság Érdemes Művésze elismeréssel Both András díszlet- és jelmeztervezőt; Császár Angela Jászai Mari-díjas színművész; Dresch Mihály Liszt Ferenc-díjas szaxofonművész; Dózsa László színművész, rendezőt; Gyöngyössi Katalin Jászai Mari-díjas színművész; Harsányi Gábor Jászai Mari-díjas színművész; Hauser Beáta

Ferenczy Noémi-díjas textilművész; Kathy-Horváth Lajos zeneszerző, előadóművész; Kisléghy Nagy Ádám festőművész; L. Kecskés András lantművész; Nagy József táncművész, koreográfus; Pitti Katalin Liszt Ferenc-díjas operanékes; Ráckevei Anna Jászai Mari-díjas színművész; Senkáliszky Endre színművész; valamint Stefanovits Péter Munkácsy Mihály-díjas festő- és grafikusművészt jutalmazták.

A Magyar Köztársaság Babérkoszorúja díjjal tüntették ki Kovács István József Attila-díjas költőt, műfordítót, történészt; Rostás-Farkas György József Attila-díjas író, költőt, újságíró; valamint Temesi Ferenc József Attila-díjas író, műfordítót, színműíró. ◀

Bács Ferenc színész a Kiváló Művész címet vette át Réthelyi Miklós minisztertől

Fotó: MTI

Kihátrált a MÚRE

Engedélyezték a magyar sajtószabadságért tartott mai bukaresti tüntetést

ÚMSZ

► Kihátrált a Magyar Újságírók Romániai Egyesülete (MÚRE) a mai, bukaresti szolidaritási akcióból: a magyar újságírószervezet igazgatótanácsa felülbírált Karácsonyi Zsigmond elnököt. Mint tegnapi lapszámunkban arról hírt adtunk, a sajtószabadságért szervezett budapesti, március 15-i demonstrációval párhuzamosan ma a világ több pontján szerveznek hasonló tüntetést. Bukarestben a Magyar Nagykövetség Dimitrie Gerota utca 63-65 szám alatti épülete előtt gyülekeznek ma 17 órakor több civil szervezet – köztük a Free Press Románia Alapítvány, az Active Watch Sajtófigyelő Ügynökség, a Romániai Médiaszövetségek Szervezete, a Romániai Oknyomozó Újságírói Szövetség, a Hivatásos Újságírók Szövetsége, az Online Média-kiadók Egyesülete, az Újságírók Ariadna Szervezete, a Független Média- és Kommunikációs Központ és a MediaSind – képviselői, miután tegnap a bukaresti főpolgármesteri hivatal szakbizottsága megtárgyalta a szervezők kérését, és engedélyezte a demonstrációt.

Alapszabályt szegett a MÚRE?

A szervezők felhívásában korábban társszervezőként megjelenő MÚRE szerepéről Karácsonyi Zsigmond elnök lapunknak elmondta, a Médiaszervezetek Konvenciója gyorsreagálási bizottságának tagjaként személyesen döntött a magyar újságíró-

Mit kíván a magyar nemzet.

Legyen béke, szabadság és egyetértés.

1. Kívánjuk a sajtó szabadságát, censura eltörlését.
2. Felelős ministeriumot Buda-Pesten.
3. Évenkénti országgyűlést Pesten.
4. Törvény előtti egyenlőséget polgári és vallási tekintetben.
5. Nemzeti őrsereg.
6. Közös teherviselés.
7. Urbéri viszonyok megszüntetése.
8. Esküdtszék, képviselet egyenlőség alapján.
9. Nemzeti Bank.
10. A katonaság esküdjék meg az alkotmányra, magyar katonáinkat ne vigyék külföldre, a külföldieket vigyék el tőlünk.
11. A politikai statusfogyók szabadon bocssáttassanak.
12. Unio.

Egyenlőség, szabadság, testvériség!

Ismét aktuális a 1848-as 12 pont. A tüntetők sajtószabadságot követelnek

szervezet implikálása mellett. Ezt azonban tegnap felülbírált az újságírószervezet igazgatótanácsa. „A mai (tegnapi – szerk. megj.) konzultáción az igazgatótanács úgy határozott, hogy nem veszünk részt a bukaresti magyar médiatörvény elleni szolidaritástüntetésen. Az igazgatótanács tagjai a március 15-ét nem tartják szerencsés időpontnak egy ilyen tiltakozás megtartására – egyöntetűen kijelentették, hogy ilyenkor

ünnepelni kell és nem tiltakozni” – nyilatkozta tegnap lapunknak Karácsonyi Zsigmond. A MÚRE-elnök hozzátette: az egyesület igazgatótanácsának tagjai ugyanakkor „megkésettnek ítélték a tüntetést, és sokkal hasznosabbnak tartják, ha a magyarországi újságírószervezetek egységesen véleményt nyilvánítanak az ügyben”. A MÚRE igazgatótanácsának egyik tagja azonban ellentmond az elnök állításának, szerinte korántsem volt egyöntetű a döntés. „Karácsonyi megjéjt és átdobta a döntés felelősségét az igazgatótanácsnak, ami alapszabályellenes, hiszen a testületnek ebben semmi szerepe nincs, az elnök képviseli a MÚRE-t” – szögezte le az igazgatótanácsi tag.

Magyarázkodik az elnök

„Megértem az igazgatótanács tagjait, ugyanis ők a szakmai szervezetet féltik, mely egy ilyen tiltakozással túlságosan kiszolgáltatná magát a politikumnak” –

magyarázkodott Karácsonyi. Elmondta, ő személy szerint továbbra is kiáll a sajtószabadság mellett és úgy véli, hogy egy erős szakmai párbeszédre van a legnagyobb szükség ebben az ügyben, „bár a demokrácia útjaira lépett államokban a politikum igyekszik kizorítani a média képviselőit az ilyen döntésekből”. „Fontosnak tartom, hogy a román kollégákkal, és önökkel, bukaresti magyar újságírókkal összhangban cselekedjünk, amikor úgy érzem, hogy sérül a sajtószabadság – fogalmazott Karácsonyi – sajnálom, hogy végül a MÚRE nem vesz részt a tiltakozáson, de ismétlem, maximálisan megértem az igazgatótanács döntését”.

Új Magyar Szó, a magasban

Mint arról hírt adtunk, ma a világ több pontján – Budapesten, Bukarestben, Berlinben, Frankfurtban, New Yorkban, Debrecenben és Gyulán – egyidőben tartandó, romániai idő szerint 17 órára tervezett akció a magyarországi médiatörvény ellen irányul. A sajtószabadságot blog.hu portálon és a Facebook közösségi oldalon meghirdetett demonstrációsorozat szervezői azt írják: a tömeg erejével akarnak nyomást gyakorolni a magyar kormányra, hogy vonja vissza a január 1-jétől hatályos médiatörvényt, és garantálja a sajtószabadságot Magyarországon. A román fővárosba tervezett tüntetés szervezőinek sajtóközleménye szerint az akciót indokolja, hogy a magyar médiatörvény a totalitárius rezsimekre jellemző politikai kontroll alá helyezi az írott, audiovizuális és elektronikus sajtót. A szervezők hivatkoznak az Európai Parlamentnek a napokban megszavazott állásfoglalására, amely elégtelennek tartja a jogszabály múlt hét elején, a Magyar Országgyűlésben megejtett módosításait, és a törvény eltörlését kéri.

A bukaresti tüntetés résztvevői – erdélyi magyar sajtósok, a román média képviselői, civilek – lapunk mai, fehér címlapdalas lapszámát emelik magasba. ◀

Kettős tükör

Ma nagyszabású megmozdulásra készülnek a világ több városában a magyar médiatörvénytel egyet nem értők. A New Yorktól Bukarestig számos várost lefedő spontán civil tiltakozás mellett az Európai Parlament is elítéli az új magyar médiatörvénynek szólásszabadság-korlátozó szakaszait. Reméljük, hogy a magyar országvezetők nem várják meg egy fajsúlyosabb (implicit módon veszélyesebb) civil megmozdulás bekövetkezését, ahhoz, hogy biztosítsák az alapvető emberi jogok körébe tartozó szólásszabadságot „alattvalóiknak” – mint ahogyan tette ezt V. Ferdinánd király 1848. március 18-án. Tapasztalatból azonban tudjuk, hogy léteznek veszedelmesebb sajtókorlátozó intézkedések is – gondoljunk a kommunista rezsimekre vagy iszlám szélsőségesekre, és halkan, de bizony örvendjünk annak, hogy régióinkban a megszorítások egyelőre paragrafusokkal, és nem kalodákkal történnek. Elgondolható az, hogy ha utóbbi országok sajtótrendjei tájainkon is érvényesek lennének, hányan gyakorolnák a sajtómunkásságot. És hogy hogyan viszonyulna a szankciókhoz a társadalom, akit szolgál az újságíró.

(prier)

Röviden

Elutasították Tőkés keresetét

Első fokon elutasította Tőkés László európai parlamenti alelnök keresetét a nagyváradi bíróság abban a sajtóperben, amelyet a Ghimpele de Bihor hetilap és annak főszerkesztője, Florin Budea ellen indított – írja a Krónika című kolozsvári napilap. Amint arról beszámoltunk, a Ghimpele de Bihor tavaly januárban közölt cikket Tőkés, angajatul Securității (Tőkés, a Szekuritáté alkalmazottja) címmel. Kincses Előd ügyvéd, Tőkés képviselője 4-én még biztos volt abban, hogy a bíróság az ő javukra dönt majd. A felperes elmondta, teljesen érthetetlen számára a bíróság döntése, igaz, az indoklást még nem látta. Azt azonban hozzátette: biztos benne, hogy a döntés háttérében „valami tisztátalan” dolog rejlik.

Az idej lehet az utolsó Filmszemle

Feltehetően utolsó alkalommal rendezik meg ilyen formában a budapesti filmszemlét – írják a magyarországi lapok. A Népszabadság úgy tudja, hogy a filmes kormánybiztos, Andrew G. Vajna más elképzeléseket fog a kormány elé tárni, és valószínűbb egy szélesebb körű, nemzetközi filmfesztivál életre hívása. Az idei szemle május 5-től 8-ig fog tartani – a szervezők rendelkezésére álló összeg nagyjából a fele annak, mint amennyiből eddig gazdálkodhattak.

Apróhirdetés

Bukaresti munkahelyre fiatal és dinamikus kollégák közé, 1-2 éves szakmai tapasztalattal rendelkező diplomás belső építész (designert) keresünk. Magyar nyelv tudás kötelező. A CV-eket a cz.tunde@yahoo.com e-mail címre várjuk, magyar nyelven.

Mégis átnyúl a határokon a magyar médiatörvény

Román-magyar társhatóság együttműködés keretében vizsgálja a Romániában bejegyzett Cool TV műsorát a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság – közölte a Média- és Hírközlési Hatóság – közölte a Média- és Hírközlési Hatóság. A hatóság 2010 novembere óta folyamatosan vizsgálja a román joghatóság alatt működő Cool TV BeleValó Világ című műsorát. Mint ismeretes az EU bírálta azt, hogy a médiatörvény kiterjed a Magyarországon határain kívül bejegyzett médiumokra. Az index.hu arról számol be, hogy a médiatörvény módosítását ugyan múlt hét elején megszavazta a parlament, de az elfogadott szövegvariáció szerint mégiscsak bírsághozhatja a külföldön bejegyzett tévéket az NMHH. A portál szerint az új médiatörvényben a pénzbírságra vonatkozó 179-es paragrafust, az EU felhívása ellenére nem törölték, csak egy felcímet írtak hozzá.

Szolidaritástüntetés a magyar sajtó szabadságáért

Több romániai újságíró- és emberjogvédő szervezet szolidaritásáról biztosítja a sajtószabadságért küzdő magyarországi civil társadalmat. Az aláíró szervezetek a magyar hatóságok által nemrégiben jóváhagyott médiatörvény ellen lépnek fel, mivel a jogszabály a totalitárius államigazgatási rendszerekre jellemző módon megkísérli politikai irányítás alá vonni a magyarországi sajtót.

A megmozdulásra 2011. március 15-én kerül sor, 17.00 órai kezdettel, a bukaresti Magyar Nagykövetség épülete előtt (Dimitrie Gerota utca, 63-65.)

Az Európai Parlament 2011. március 10-i határozatában arra szólítja fel Magyarország kormányát, hogy helyezze hatályon kívül a törvény olyan rendelkezéseit, amelyek ellentmondanak a vonatkozó európai egyezményeknek, az Európai Unió Alapjogi Chartájának és az Európai Emberjogi Egyezményeknek.

Ugyanebben az időpontban Bukaresten kívül tüntetést szerveznek Budapesten, Berlinben, Frankfurtban, New Yorkban, Debrecenben és Gyulán is. A résztvevők magukénak vallják a szervező magyar civil szervezetek által bejelentett célokat.

A bukaresti demonstráción részt vesznek a Free Press Románia Alapítvány, az Active Watch Sajtófigyelő Ügynökség, a Romániai Médiaszövetségek Szervezete, a Romániai Médiaszövetségek Szervezete taggyesületeinek részéről a Romániai Oknyomozó Újságírói Szervezet, a Kolozsvári Újságírók Szövetsége, az Online Média-kiadók Egyesülete, a Hivatásos Újságírók Szervezete, az Újságírók Ariadna Szövetsége, a Független Média- és Kommunikációs Központ és a MediaSind képviselői.

A szervezők

MÉDIAPARTNERÜNK

INGYENES APRÓHIRDETÉSI SZELVÉNY

Név:.....
Cím:.....
.....
tel.:.....

A hirdetés szövege (max. 80 szó)

.....
.....
.....

Mi egyszeri alkalommal ingyen közöljük apróhirdetését.

Postacím: 014820 București, Piața Presei Libere nr. 1,

O.P. 33, C.P. 17

* A kedvezményt csupán magánszemélyek vehetik igénybe, magáncélú hirdetések közzétételére.

SZERDA
2011. március 16.

A nap filmjei

DUNA TV, 22.00
Pánik

Harminc éves korára Zsuzsi mindent elért, amire csak nő vágyhat: jól fizető állása, szép autója, saját lakása van, és fülig szerelmes a barátjába. Aztán egy szép napon kiderül, hogy pánikbetegsége van. Amikor a szerelme is elhagyja, Zsuzsi önként bevonul a Pánik Klinikára. Itt a terapeuta Dr. Berger Berta veszi kezelésbe. Úgy tűnik, hogy a klinika falain túl sem mindenki teljesen normális.

RTL Klub, 22.25
A nagy zsozsó

A Hawaii-on éldegélő, önelégült selyemfűi békés életét egy lélegzetelállítóan gyönyörű nő forgatja fel egy szép napon. A laza szőrfős, aki naphosszat csak a hasát sütötte eddig, és piti lopásokkal segítette át magát egyik napról a másikra, élete nagy bulijához érkezik. A titokzatos nő terve roppant egyszerű: egy zsák pénzt szerezhetnek, ha Jack most az egyszer szót fogad és megcsinálja, amire kéri.

Prima Tv, 0.30
Agglegényörömök

Ted Davist aligha lehet a hagyományos értelemben agglegénynek nevezni. A jó képi, sármos férfi ugyan egyedül él, de valósággal falja a nőket. Naplót vezet a hódításairól. A megpróbáltatásai akkor kezdődnek, amikor a hosszú lábú, jó alakú, feltűnően csinos Heather beköltözik a szomszédba. Ted ugyanis fülig beleszeret az ifjú hölgybe.

KOSSUTH RÁDIÓ

9.40 8 és fél 10.00 Napközben 12.05 A Hely 12.30 Vendég a háznál 12.57 Harangszöveg 13.00 Déli krónika 13.30 Magánhangzó 14.04 Rádiószínház 14.30 Tebenned bíztunk 15.05 Arcvonások 16.05 Közlelő 18.30 Krónika 19.00 Közéleti ütköző 21.30 A nap történései 23.25 Esti beszélgetés

BUKARESTI RÁDIÓ

magyar nyelven a regionális stúdiók középhullámú adásában
15.00 Híradó, kommentár 15.20 Magyar zenei lexikon 15.30 Közbeszéd - közéleti talk-show

MAROSVÁSÁRHELYI RÁDIÓ

11.00 Hírnegyedóra, Sport, Rádióújság 12.00 Híradás 12.15 Miben segíthetünk? 13.05 Zenés üzenetek 14.00 Délutáni váltás Könyvismertető, Ketészrovat 16.00 Híradás, Sport, Rádióújság 17.00 Híradás 17.15 Gazdasági magazin, Összhang 17.55 A nap hírei röviden

KOLOZSVÁRI RÁDIÓ

2.00 Éjszakai váltás 8.00 Hírek 8.10 Hangoló, Meditáció: adventista 9.50 Hírek, műsorism. 15.00 Slágeróra 16.00 Hírek 16.15 Vendég a Stúdióban 17.00 Nap-óra 17.30 Jazz-magazin 17.55 Hírek, műsorismertető

DUNA TV

6.30 Gazdakör
7.00 Reggel a Dunán
10.00 Család-barát
11.00 Lélek Boulevard (ism.)
11.30 Újrakezdés (olasz sor.)
12.30 Kívánságkosár
15.00 Híradó
15.15 Élő népzene (ism.)
15.45 Korea, Kína és Japán kultúrájának története
16.35 A világ nagy kikötői
17.35 Közélet Kínához
18.05 25. szélességi fok Délre (francia sor.)
19.00 Híradó
19.35 Mese
20.00 Térkép Integrációs magazin
20.40 Kikötő - Friss Kulturális magazin
21.00 Híradó
21.10 Sport hírek
21.15 Váltó Gazdasági Híradó
21.20 Közbeszéd
22.00 Pánik (magyar rom. vígj., 2008)
23.35 Dunasport
23.40 Dokureflex
23.41 Föld sója (dokumentumf.)
0.55 Koncertek az A38 hajón
2.05 Kikötő - Friss (ism.)
2.20 Közbeszéd (ism.)
2.55 Isten kezében (ism.)

TVR 1

7.00 Reggeli híradó
9.00 Szerelmi bizonyíték (sor.)
10.00 Profzionisták
11.00 Egyszerűen ízletes (ism.)
11.15 UEFA beszámoló (ism.)
11.55 A hölgy papucs (ism.)
12.25 Teleshopping
12.40 A palota legendái: Jumong herceg (sor.)
14.00 Hírek
14.45 Zsebtörténetek (ism.)
14.50 Történelmi emlékek
15.00 Teleshopping
15.30 Hasonszőrűek (ism.)
16.00 Együttélés
17.00 Kontra generáció
17.30 Civil szféra blitz
18.00 Hírek
18.30 A királyi ház titkai (sor.)
19.50 Sport
20.00 Hírek
20.40 A nap témája
21.05 UEFA Champions League Studio (live)
21.40 Real Madrid - Olympique Lyon labdarúgó mérkőzés (live)
23.50 UEFA napi összefoglaló
0.40 Peter Green: Az ember, aki meghódította a világot (dok. f.)

VIASAT 3

10.30 Gyilkos sorok
11.25 Egy kórház magánélete 12.30 Greek, a szövetség (sorozat) 13.25 Columbo: A döntő játszma (am. krimi) 14.55 Nyomtanul (sorozat) 16.40 CSI (sorozat) 17.35 Gyilkos számok (sorozat) 18.30 Gordon Ramsay 19.25 Éden Kótvél 20.20 Két pasi - meg egy kicsi (sorozat) 21.15 Gyilkos számok (sorozat) 22.15 Éden Hotel 23.10 Szex és New York (sorozat)

m1

6.20 Hajnali gondolatok
6.23 Kárpát Expressz
6.50 Ma Reggel
Benne: Híradó, sport hírek
10.00 Önök kérték! (ismétlés)
10.55 Nappali
13.01 Híradó délben
13.30 Kárpát Expressz
14.00 Ájtáró
14.30 Hrvatska kronika
15.00 Ecranul nostru
15.30 Unser Bildschirm
16.05 Magyar vagyok? Nem annak születtem. (dok. f.)
16.55 Szomszédok (magyar sor.)
17.30 Híradó
17.40 Körzeti híradó
17.50 Teadélután
18.25 India - Álomok útján (brazil-indiai kaland sor.)
19.15 A királyi ház titkai (dél-kor. sor.)
20.20 Alkotmány utca
20.30 Híradó este
20.55 Sport hírek
21.05 Maupassant filmklasszikusok (francia sor.)
22.10 Az Este
22.50 A vágy hálójában (am. thriller, 1998)
0.25 Múlt-kor
0.50 Hírek
0.55 Sport hírek
1.05 Prizma

TVR 2

7.00 Bűvület (olasz sorozat)
8.10 DP 2 Tonomat - szórakoztató műsor
10.00 Kaland és természet (ism.)
10.35 Alpesi sí világbupa
11.45 Győztesek
11.50 Lehet, hogy nem tudtad (ism.)
12.00 Hírek, időjárásjelentés
12.30 Biznisz óra (ism.)
13.25 Teleshopping
14.30 Együtt Európába
15.30 Ég és föld között (ism.)
16.00 Bűvület (olasz sorozat)
17.00 Hírek, időjárásjelentés
17.30 Vallomások
18.30 eFórum
19.00 Biznisz óra
20.00 A térképen túl
20.30 Különleges hadműveletek
21.00 Túlélők (angol sci-fi sor.)
22.00 Hírek, időjárásjelentés
23.00 Starhunter (kan. sci-fi sor.)
0.00 eFórum (ism.)
0.30 Atlasz (ism.)
1.00 Vallomások (ism.)
2.00 Biznisz óra (ism.)
3.00 DP 2 Tonomat - szórakoztató műsor (ism.)

SPORT.RO

7.00 Hírek 10.00 Pontos sportidő 12.00 Sport.ro Hírek 13.10 American Gladiators 14.05 Pro Sport óra 15.10 Külön kiadás 16.00 Sport.ro Hírek (live) 18.00 Sport.ro Hírek (live) 19.05 Információk (live) 20.15 Ne kezdj ki Seagal-al 21.00 Sport.ro Hírek (live) 22.00 BoxBuster: Floyd Mayweather - Shane Mosley 23.00 Wrestling WWE

m2

6.50 Ma Reggel
10.00 Roma Magazin
10.25 Domovina
10.55 Körzeti magazin
11.45 Sorstársak
12.10 Fejezetek a magyar vasutak történetéből
12.30 Élni tudni kell!
13.02 Híradó
13.30 Kárpát Expressz
13.55 Az irodalom nyelve
13.59 Közvetítés a parlament üléséről
17.30 Arcok és városok
18.00 Bűvület (sor.)
18.25 Magyar pop
19.20 Ájtáró
19.50 Esti mese: Sam, a tűzoltó, Thomas, a gőzmozdony
20.10 Mindig zöldebb (sor.)
21.00 Híradó este
21.25 Sport hírek
21.30 Színészpallóták (olasz sor.)
22.30 Hajónapló (sorozat)
23.15 Záróra
0.05 Médiaguru Ember kamerával
0.30 India - Álomok útján (brazil-indiai sor.)
1.15 A királyi ház titkai (dél-kor. sor.)
2.25 A vágy hálójában (am. thriller, 1998)
3.55 Magyar pop

PRO TV

6.00 Happy Hour

- szórakoztató műsor (ism.)
7.00 Pro Tv hírek, Sport, Könyvbemutató
10.00 Szegény ember, gazdag ember (román vígjáték sorozat)
12.00 Fiatal és nyugtalan (amerikai sorozat) (ism.)
13.00 Pro Tv hírek, Sport, időjárásjelentés
14.00 Megbízás nélkül (amerikai krimi, 2006)
16.00 Fiatal és nyugtalan (amerikai sorozat)
17.00 Pro Tv hírek, Sport, időjárásjelentés
17.45 Happy Hour - szórakoztató műsor
19.00 Pro Tv hírek, sport, időjárásjelentés
20.30 Lopakodók 2. (am. akciófilm, 2002)
22.15 Az örökség (román vígjáték sorozat)
23.30 Pro Tv hírek, sport, időjárásjelentés
0.00 Elit egység (kanadai akció sorozat)
1.00 Lopakodók 2. (amerikai akciófilm, 2002) (ism.)

ACASĂ

8.30 Őrült szerelem (sorozat) 10.00 A libák nem szállnak a mennybe (sorozat) 12.45 Szerelm és tisztesség (sorozat) 14.30 Clase 406 (sorozat) 15.30 Esmeralda (sorozat) 16.30 Igaz történetek 17.30 Az ígéret (sorozat) 18.30 Bella Calamidades (sorozat) 19.30 Teresa (sorozat) 20.30 Szerelm és tisztesség (sorozat) 21.30 Elisa nyomában (am.-mex. sorozat) 22.30 Éjszakai történetek

RTL KLUB

6.30 Top Shop
7.00 Trendmánia (ism.)
Életmód- és szépségmagazin
7.25 Fókusz reggel (ism.)
Közszolgálati magazin
7.55 Reggeli
10.05 Te vagy az élet (argentin sor.)
11.05 Top Shop
13.00 RTL Klub Híradó - Déli kiadás
13.20 Asztro Show
14.30 Fél kettő
15.20 Kilenc tűz (amerikai krimisorozat)
16.15 A szerelem rabjai (argentin sorozat)
17.20 Mindörökké szerelem (mexikói sorozat)
18.120 NokedValó (2010)
19.30 RTL Klub Híradó - Esti kiadás
20.05 ValóVilág - Összefoglaló (élő)
21.10 Fókusz
21.45 Barátok közt (magyar sorozat)
Közben: RTL-hírek
22.25 A nagy zsozsó (amerikai akció-vígj., 2004)
Utána: RTL hírek
0.15 Tapló Téalapó vígjáték, 2003)
2.00 Reflektor - Sztármagazin

ANTENA 1

6.00 Híradó, Sport, időjárásjelentés
8.00 Jó reggelt - Razvan és Dani műsora
10.00 Sajtószemle - Mircea Badea műsora
11.00 Szindbád kalandjai (kanadai kaland sor.)
12.00 Xena

(amerikai kaland sorozat)
13.00 Híradó, Sport, időjárásjelentés
14.00 Extralarge: Indiánok (amerikai-olasz krimi, 1993)
16.00 Híradó, Sport, időjárásjelentés
17.00 Közvetlen hozzáférés - Simona Gherghes műsora
19.00 Híradó, Sport, időjárásjelentés
20.20 Kikiezdiesz a székkel? - szórakoztató műsor
21.50 Vad narcisz (román sorozat)
23.00 Híradó, Sport, időjárásjelentés
23.45 Egy bűnös show - Dan Capatos műsora

FILM+

8.05 Televíziós vásárlás
11.15 Holdhercegnő (magyar-angol-francia film)
13.10 Extralarge: Fekete mágia (német-olasz film)
15.10 Független játszma 3. - Halálós túra (kan.-am. film) 16.55 Dr. Dolittle (am. vígjáték) 18.35 Hullámok szárnyán (am. vígjáték) 20.30 A pokoli sziget rabjai (am. akciófilm) 22.10 A tíz csapás (amerikai horror) 0.00 Üzenet a túlvilágról (amerikai horror)

TV2

7.00 Két Testőr (ism.)
7.25 Tények Reggel
8.00 Mokka
10.00 Mokka habbal
10.30 Stahl konyhája
10.55 Babapercek
11.10 Teleshop
12.40 Árva angyal (mex. sor.)
13.35 A Napisten piramis (francia-olasz-NDK western, 1965)
15.15 EZO.TV
16.20 Rex felügyelő (krimisor.)
17.20 Edina és Joshi (talk show)
17.25 Marina (sor.)
18.25 Update Konyha
18.30 Árva angyal (mex. sor.)
19.30 Tények
20.05 A 40 milliós játszma Utána: Skandinávlottó sorsolás
21.10 Aktív
21.45 Jóban Rosszban (magyar sor.)
22.25 Doktor House (amerikai sor.)
23.25 Született feleségek (am. vígj. sor.)
Közben: Kenősorsolás
0.25 Doktor Donor (Három folyam) (am. sor.)
1.25 Tények Este
1.55 EZO.TV
2.25 A kör 2 (am. horror, 2005)

PRIMA TV

7.00 Kandikamera
7.30 Szívek találkozása (indiai sor.)
8.20 Sport Florentínával
8.30 Ház, építés, design (ism.)
9.00 Lépéselőnyben (am. krimisor.) (ism.)
10.00 Teleshopping
10.30 Inga Lindström - Az emlékek tava (német romantikus dráma) (ism.)
12.30 Teleshopping
13.00 Kacsamese (am. anim. sor.)
13.30 Teleshopping
14.00 Szívek találkozása (indiai sorozat)
15.00 NCIS (amerikai krimisor.)
16.00 A cseresznye a tortán
17.00 Lököttek (vígjáték sorozat)
18.00 Hírek
19.00 Sport
19.30 Titkos szerelmek (telenovella)
20.30 Kőtekedők krónikája
22.15 Lököttek (vígjáték sorozat)
23.00 Mondenii
23.30 NCIS (amerikai krimisorozat)
0.30 Agglegényörömök (amerikai vígjáték, 2003)
2.30 Hírek (ism.)

KANAL D

7.30 Reggeli kávé 10.00 Menyet anyának 5 12.30 Hírek 13.15 Légy az enyém (reality show) 15.00 Teleshopping 15.15 Rejtett szerelem (sorozat) 16.45 Célpontban 18.45 A nap híre 19.00 Hírek 20.00 Menyet anyának 5 20.30 Szerelm.ro (reality show) 21.30 Ezel (krimi sorozat) 23.00 Két nap a völgyben (amerikai film-dráma, 1996) 1.00 Painkiller Jain (kalandfilm sorozat)

HÍR TV

7.30 Lapzárt (ism.)
Vitamútor újságírókkal
8.00 Híradó
Friss napi információk
9.05 Rájátszás (ism.)
10.05 Sziluett (ism.)
11.05 Panaszkönyv (ism.)
11.30 Riasztás (ism.)
A rendkívüli események műsora
12.00 Orbán Viktor ünnepi beszéde (ism.)
12.30 Ősök tere extra (ism.)
13.00 Déli híradó
13.30 Hungarorama
14.05 Lapzárt (ism.)
Vitamútor újságírókkal
14.30 Paletta (ism.)
15.05 Különkiadás (ism.)
17.05 Ősök tere
17.30 Paletta
18.00 Híradó
18.30 Iskolapédia
19.05 Vonalban Interaktív politikai show-műsor
20.00 Híradó
21.05 Rájátszás
22.00 Híradó 21
22.35 Lapzárt
Vitamútor újságírókkal
23.05 Negyedik (ism.)
23.30 BBC Click
A BBC informatikai magazinja
0.05 BBC Híradó
0.30 Iskolapédia (ism.)

DISCOVERY

6.30 Végzetes másodpercek
7.00 Ötödik sebesség
8.00 Autókereskedők - Mini 1000 City
9.00 Halálós fogás
- Hajnal hasad
10.00 Piszkos munkák
- Sertésstenyészto
11.00 Végzetes másodpercek
12.00 Amcsi motorok - Családban marad
13.00 Autókereskedők - Mercedes Cosworth
14.00 Állítólág...
- Nézők javasolták
15.00 Piszkos munkák - Csibeválogató
16.00 Hogyan készült? Mágnes, Főtt sonka, Ezüstözött teáskanna
17.00 Halálós fogás - Koncetrálj, vagy meghalsz
18.00 A túlélés törvényei
- Déli mocsarak
20.30 Állítólág...
- Robbanó lökhárítók
21.00 Szétépítők
- Ablak a világra
22.30 A túlélés törvényei
- Costa Rica-i esőerdő
23.30 Egyedül a rengetegben
0.30 Cella-napló
1.30 Fegyvertények

ETV

7.00 Napraforgó 9.00 Erdélyi Kávéház 16.00 Híradó 16.15 Erdélyi Kávéház 16.35 Kárpát Expressz 17.00 Ájtáró 17.30 Délutáni Híradó 17.40 Izelítő 14.45 Kalendárium 17.50 Egészséges percek 17.55 Könyvajánló 17.57 Életképek 18.00 Reggeli terefere 18.30 Híradó 20.00 Moldoványi Judit: Az elátkozott malom, dokf. 21.00 Hitélet ism. 21.30 Híradó 22.00 Ájtáró i,smétlés

Március 15., kedd

Az év 11. hete és 73. napja, hátravan 292 nap

Ma **Kristóf és Kelemen** napja van. A Kristóf a görög Krisztophorosz névből származik, jelentése: Krisztust hordozó. A Kelemen férfinév a latin Clemens névből ered, amelynek jelentése: jámbor, szelíd, jószágos. Holnap a **Henrietta és Herbert** nevűeket köszöntjük.

Évforduló

- 1848 – Az 1848-as forradalom kezdete, tüntetések Pesten. Nemzeti ünnep.
- 1849 – Az 1848-as forradalom első évfordulójára Bem József altábornagy kiűzi az ellenséget Erdélyből.
- 1860 – Nagyszabású tüntetés Budapesten a Habsburg-önkényuralom ellen. A katonaság a tüntetők közé lövet.
- 1948 – Az 1848-as forradalom 100. évfordulója alkalmából első alkalommal adják át a Kossuth-díjakat.
- 1972 – Budapesten több száz fő tüntet a függetlenségért – a rendőrség szétveri a tüntetést.
- 1985 – Bejegyzik a világ első internetes domainnevét (symbolics.com).
- 1986 – A „láncchídi csata” Budapesten: a Petőfi térről indulva több ezer fiatal tüntet a belvárosban és a Batthyány-örökmécsesnél. A rendőrség erőszakkal lép

fel, több személyt elfognak, előállítanak.

Vicc

- Csak nem azért szakítottál a menyasszonyoddal, mert szemüveges lett?
- Nem, ő szakított velem, amikor először feltette a szemüvegét.

Recept

Sonkaleves

Hozzávalók: 25-30 dkg nyers füstölt sonka vagy csülök, 30 dkg vegyes levestörlés, 1 nagy fej vöröshagyma, 1 csokor zöldpetrezselyem, 1 dl száraz vörösbor, 1 dl tejföl, 1 dl tejszín, 1 ek. reszelt torma, 1 púpozott kk. liszt.

Elkészítés: A füstölt húst előző nap hideg vízben áztatjuk, másnap 2 liternyi friss vízben feltesszük főni. Ha felforrt, kis lángon addig főzzük, míg annyira megpuhul, hogy a villa hegye könnyen beleszalad. A húst rostjaira merőlegesen apró kockákra vágjuk. Míg a sonka fő, az összes zöldségfélét vékonyra hasábokra vágdaljuk, majd beletesszük a sonkalébe a finomra vágott vöröshagymával együtt. Ha a zöldség megfőtt, a sonkakockákat visszatevesszük a lébe. A lisztet és a tejfölt simára keverjük, a forrásban lévő levest behabarjuk, felforraljuk, majd hozzáadjuk a vörösborot. A forró levest elkeverjük a tejszínnel és a tormával. Különlegesen finom és kiadós leves.

Horoszkóp

KOS (III. 21.–IV. 20.)

Ne csak azt dolgozza ki, hogy mit szeretne, hanem azt is térképezze fel, kik lehetnek a segítőtársai a nagy munkában.

BIKA (IV. 21.–V. 20.)

Pénzügyi ellentétek is adódhatnak, amik konokságának következményei. Legyen fokozottan kedves a partnerével, mert most meglehetősen érzékeny.

IKREK (V. 21.–VI. 21.)

Úgy érzi, túl sok a rutin, ami megcsapolja az erejét. Ahhoz, hogy valami új kezdődjön az életében, szakítania kell eddigi barátai közül néhányval, új életformát kell kialakítania.

RÁK (VI. 22.–VII. 22.)

Az a lelki nyomás, amit egy bizonytalan helyzet eldöntésének kényszere jelent, minden energiáját elvonja. Ha érzelmek alapján dönt, anyagilag rosszul fog járn.

OROSZLÁN (VII. 23.–VIII. 23.)

Találkozik valakivel, aki beszélgetés közben olyan dolgokra hívja fel a figyelmét, hogy utána már akár anyagi veszteség árán is változtatni akar.

SZŰZ (VIII. 24.–IX. 23.)

Bár minden jól megy, folyamatosan elégedetlen. Zavarja, hogy a kollégái mennyi mindent másképp csinálnak, mint elképzelte.

MÉRLEG (IX. 24.–X. 22.)

Ha nem készíti gyorsan költségvetést, pénzügyi helyzete teljesen felborulhat. A szerencse – vagy egy új jövedelemforrás kihúzza a csávából.

SKORPIÓ (X. 23.–XI. 22.)

A hét eseményei kedvezően hatnak karrierterveire, de mégsem érzi sikeresnek magát, mert folyamatosan falakba, csapdába ütközik. Rádöbben, hogy ki is az, aki a vesztét akarja.

NYILAS (XI. 23.–XII. 21.)

Anyagi kérdésekben ne hallgasson senkire, lehetőleg kölcsönt se kérjen, és ha van tőkéje, akkor várjon a befektetésekkel április első napjaiig.

BAK (XII. 22.–I. 20.)

Jó alkalom is adódik, hogy elképzeléseit a főnökeivel megismertesse vagy egyeztesse. Ha felvetődik egy továbbképzés lehetősége, ne térjen ki előle.

VIZONTÓ (I. 21.–II. 19.)

Lehet, hogy elkerüli a figyelmét valami fontos részlet, de a barátai (vagy közvetlen kollégái) az utolsó pillanatban kisegítik.

HALAK (II. 20.–III. 20.)

Egy kellemes utazás, vagy egy vállalati csapatépítő tréning kötetlen programja dobja fel a hangulatát. Lehet, hogy most szembesül majd rossz emberismeretével.

A következő napok időjárása

Szerda	20°C	A nap második felében délnyugat felől beborul az ég, és egyre többfelé ered el az eső.
Budapest	15°C	
Csütörtök	12°C	Országszerte esős idő lesz, néhol nagy mennyiségű csapadékkal. A hőmérséklet visszaesik.
Budapest	8°C	

Magyarországon az Országos Meteorológiai Szolgálatnál

Jelleg	Délutáni hőmérséklet	Holnap hajnali hőmérséklet
Arad	18°C	7°C
Brassó	16°C	3°C
Bukarest	19°C	4°C
Csikszereda	15°C	0°C
Kolozsvár	15°C	2°C
Marosvásárhely	17°C	2°C
Nagyvárád	15°C	7°C
Szatmárnémeti	15°C	5°C
Temesvár	17°C	7°C

Változóan felhős lesz az ég keleten több, nyugaton kevesebb napsütéssel. A nyugati tájakon futó záporokra is számítani kell, de számottevő csapadék nem lesz. Kellemes, tavaszias időben lesz részünk.

Egyéniség

Horváth István

***	IRAS	MEGELEGEL	ELPAROLOGTAT	ADAM PARJA	... SZÓ ... BESZED	A VEGEN LESZ!	PADLO JELZŐJE	SZEMET BEVOROSIT	MAGASZTOS VERS
ALLAPOTBA LASSAN BELETORODÓ									
AB OVO, A KEZDETEKTŐL						EGYHAZI HANGSOR			
KÖNNYŰ KÖZET					KÖVER TÖRÖK!	JÁTSZIK A KISLÁNY			
NÓSTÉNY SZARVAS				RENDSZERTANI	5-8 OSZTÁLYOS				TÉVES MŰHOLD
VICTORY (RÓV)	APRO IDOMÉRO SZERKEZET			AUTÓ-MARKA					
... MCBAIN; KRIMIRO	RAKTÁR		KINCSET ELREJT					EGYES!	
FÖLDSZINTI ERKÉLY			VERS DÍSZE				STERIL (RÓV)	NOVI ... SZERBIAI VÁROS	
A NEMZETGAZDASÁG AGA							OLASZ SIKSÁG		
FANYAR GYÜMÖLCS				CSEH AUTOMARKA					

új magyar szó

Szerkesztőség és kiadó:
013 701 Bukarest, P-ja Presei Libere nr. 1, corp B, etaj III, cam. 342-353 Telefon: 031/405-4088, Fax: 021/317-8847, E-mail: office@maszol.ro

Mb. felelős szerkesztő:
Salamon Márton László

Vezető szerkesztő:
Cseke Péter Tamás

Vezető publicista:
Agoston Hugó

Főmunkatársak:
Bíró Béla, Gyulay Zoltán, Székedi Ferenc, Szűcs László

Szerkesztők:
Moldován Árpád Zsolt (Aktuális)
Bogdán Tibor (Hátér)
Baló Levente (Kultúra)
Szakács Zsuzsanna (Gazdaság)
Turós-Jakab László (Sport)
Farkas István (Média)
Orosz Anna (Életmód)
Szonda Szabolcs (Színkép)

Olvasószerkesztők:
Osváth Annamária, Nyágyuly András

Tudósítók:
Antal Erika – 0788-760573 (Marosvásárhely), Sipos M. Zoltán – 0728-780582 (Kolozsvár), Totka László – 0788-715848 (Nagyvárád), Horváth István – 0747-517574 (Csikszereda), Baloga-Tamás Erika – 0746-375775 (Székelyudvarhely), Kovács Zsolt – 0788-715766 (Sepsiszentgyörgy), Mayla Júlia – 0745-682401 (Beszterce), Sike Lajos – 0788-715687 (Szatmárnémeti), Tamás András – 0744-781709 (Nagyenyed)

Fotóriporter, képszerkesztő:
Tofán Levente

Grafikus:
Horváth István

Tördelőszerkesztők:
Lőrincz Imola, Szabó Ildikó Erzsébet

Kiadja a Scripta Kiadó Rt.

Terjesztési menedzser:
Béres Attila – 0788-318353

Területi megbízottak:
Baricz István – 0788-488739, Keresztes Csaba – 0746-100830 (Gyergyó), Tósa András – 0788-715481 (Kolozs, Szilágy)

Logtanácsos:
Czédly József

Hirdetési ajánlat a honlapon és a szerkesztőségben. Előfizethető a Román Postánál (katalógusszám: 19302), közvetlenül a szerkesztőség-nél és előfizetés-szervezőinknél. Magánterjesztők forgalmazzák.

Előfizetési díjak:
1 hónapra 15 lej,
3 hónapra 38 lej,
6 hónapra 75 lej,
12 hónapra 148 lej

Nyomda: Garamond (Kolozsvár)

ISSN 1841-5520

Az Új Magyar Szó bármely részének másolásával kapcsolatos minden jog fenntartva. Értesítéseket átvenni csak az Új Magyar Szóra való hivatkozással lehet. A szerkesztőség fenntartja magának a jogot, hogy a beküldött leveleket rövidítve, illetve szerkesztve közölje.

Lapunk megjelenését támogatja a

agnus
RADIO 88.3 FM
naponta 03-08 és 12-15,
csütörtökön 19-23 óra között
a világhálón:
www.agnusradio.ro

Sláger Rádión
fm 105.9

F95 FM SICULUS Rádión

95.1 fm Paprika Rádión
Fülön csíp.

94.0 fm PROF Rádión
A ZENE ARAD BELŐLE

KOLOZSVÁRI RÁDIÓ FM 95.6
www.radiocluj.ro

A csapatszelleme ereje

Interjú Benedek Árpád Csabával, a Székelyudvarhelyi Kézilabda Club igazgatójával

Dobogós helyen szeretné végezni a bajnokságot a Székelyudvarhelyi Kézilabda Club csapata, amely tizenkét győzelmével jelenleg uralja a mezőnyt. Az SZKC ügyvezető igazgatója, Benedek Árpád Csaba szerint erejüket a csapatszelleme adja.

Baloga-Tamás Erika

► Mi volt a célkitűzés a bajnokság előtt és ez megvalósult-e a pontvadászat feléig, azaz a visszavágókig?

– A bajnokság kezdetekor a klubvezetés az első öt hely valamelyikére várta a csapatot, nemzetközi kupaszereplésre feljogosító pozícióra. Szerintem az őszi idény jobban sikerült, mint amire számítottunk, tizennégy forduló után – egy menetet már a visszavágókból is lejátszodtunk – első helyen vagyunk 12 győzelemmel és csak 2 vereséggel, olyan csapatok előtt, mint a Resicabánya vagy Konstanca.

► A Resicabánya meggyengülésével változott-e valami, realisabb-e a bajnoki címről álmodozni?

– Álmodozni lehet, de a valósághoz közelebb áll az, hogy a Resicabánya meggyengülésével, illetve figyelembe véve a többi csapat pontjait, realis cél, hogy dobogós helyen végezzünk. Ami, valljuk be, így is nagy teljesítmény lenne Székelyudvarhelynek, sőt Hargitának is, hisz a megye történelmében még soha nem volt dobogós férfi-kézilabdacsapat. Mi mindent megteszünk azért, hogy az első három hely valamelyikén végezzünk, s így ünnepezzük zárhasza a 2010-2011-es idényt az SZKC és a székelyudvarhelyi kézilabdabarátok.

► Ön szerint mi viszi előbbre a csapatot: a régi játékosok tapasztalata vagy a fiatal lendület?

– Az SZKC összetétele vegyes. Vannak, akik már a KC 2005-ös megalakulása óta játszanak a csapatban. Ők tehát rutinosabbnak mondhatók, bár igen fiatalok, hisz 1986–87-ben születtek. Az elmúlt hat évben sokat fejlődtek ami a játékot illeti, a csapat ugyanakkor hálvány nyáron további tapasztalt játékosokkal is kiegészült, hisz Bárză Sorin-Ion és Vladimer Rusia mellé két macedón válogatott is érkezett a KC-hoz Goran Kuzmanoszki, valamint Sztojance Sztojlov. Jól ötvöződik tehát a tapasztalat a fiatalos lendülettel. A siker igazi titka azonban a csapatszellemben rejlik, ezt bizonyítja az is, hogy nálunk messzemenően nincsenek olyan egyéniségek, mint Resicabányán vagy Konstancán. Mi csapatként működünk jobban, és ez meg is látszik eredményeinken.

► A román férfi-kézilabda mélypontra van. Ön szerint miért, mit lehet tenni azért, hogy javuljon, esetleg milyen részt vállalhat ebben a folyamatban az SZKC?

– Én nem látom ennyire tragikusan a helyzetet, hisz több év után a válogatott újra kijutott egymás után kétszer is a világbajnokságra, persze az tény, hogy ott nem szerepelt a legjobban. Ennek ellenére azt gondolom, hogy sürgős strukturális és mentalitásbeli váltásra van szükség a férfi-kézilabdában. Jó lenne, ha mielőbb létrejönne a férfi profiligá és elsősorban a klubok érdekeit tartanák szem előtt, hisz azok pénzlik a játékosokat. Persze ezt úgy

A szerző fényképe

kell összehozni, hogy a válogatott érdekeinek ne mondjon ellent. Meg kell azonban jegyezni: elég furcsának tartom, hogy a listavezető nem ad játékosát a román válogatottnak, míg például az utolsó három helyezettől hat játékos is meghívót kapott. Meglátásom szerint így elég nehéz eredményeket elérni.

► Van-e válogatottba való játékos az SZKC-nak?

– Meg vagyok győződve, és ez nem csak az én, hanem kollégáim szakmai véleménye is, hogy legalább három olyan játékos van a Székelyudvarhelyi KC-nek, akik minden bizonnyal megállták volna helyüket a svédországi vébén szerepelt román válogatottban is: Sorin-Ion Bárză, Andrei Mihălcea és Tălas Huba is. Az utóbbi évek sikercsapatának példáját követve a román szakszövetségnek hosszú távon kellene elgondolkodnia azon, hogy

teszem azt Vladimer Rusiából román válogatottat csináljon. Nem másért, de immár négy éve meghatározó játékos a román bajnokságban.

► Miből tartja fenn magát az SZKC, milyen arányban és honnan kap támogatást a klub?

– Ahhoz, hogy ilyen helyezést tudjon elérni a KC szükséges volt a stabil anyagi háttér. Ebben a bajnokságban még inkább bebizonyosodott, hogy ahol az megvan, az eredmények sem késnek. A KC esetében ebben orosz-lánrészt vállal a klub elnöke, Verestóy Attila, aki a költségvetés meghatározó részét adja. Támogat még a városi tanács és a megyei önkormányzat, sőt, néhány országos vállalkozás is. Az utóbbi időben kialakulni látszik egy helyi vállalkozói kör, ők szintén besegítenek. A közönség, de még az udvarhe-

lyi üzletemberek is mihamarabb meg kell hogy értsék, az SZKC nem magánvállalkozás, hanem Székelyudvarhely klubja.

► Európa-kupák: cél-e eljutni oda, megállná-e a helyét az SZKC?

– Ha valami nagy sérülés, vagy egyéb baj nem történik, mindenképpen kontinentális kupaszereplésre feljogosító helyen zárunk. Persze nem mindegy, hogy azt Bajnokok Ligájának, Kupagyőztesek Európa-kupájának, EHF-kupának vagy Challenge-kupának hívják. Utóbbiban már most is megállnánk a helyünket, de az előbbi háromban való részvételhez erősítésre volna szükségünk. Bizom benne, hogy amennyiben sikerül a dobogón végeznünk, akkor megtörténik az is, s így ősszel becsülettel helytállhatunk Európában.

► Tervek: közeljövő, illetve távlati célok ...

– Utánpótlás-programunk az ötödik évébe lépett, és ahogy Verestóy Attila klubelnök is mondja: legalább annyira fontos számunkra az utánpótlás-nevelés, mint a jelenlegi élvonalbeli csapat. Ennek meg is van az eredménye, hisz tavaly jó eredményeket értünk el, két korcsoportos csapatunk is harmadik helyen végzett az országos bajnokságban. Ezek a játékosok leghamarabb 4-5 év múlva fognak beérni a nagycsapatba, de már van két-három olyan tehetség is, akik rövidebb időn belül odaérnek. Folytatni kívánjuk az utánpótlás-nevelést, hogy minél több udvarhelyi, székelyföldi gyereknek legyen esélye bekapcsolódni a jelenleg félvezernél is több fiatal megmozgató folyamatba. A felnőtt gárdával az a célunk, hogy az első három hely valamelyikének megszerzése után azt a dobogós helyezést hosszú évekig meg tudjuk őrizni a Nemzeti Ligában.

Röviden

Elhalasztott műkorcsolya-vb

A Japánt pénteken sújtó földrengés és szökőár miatt a nemzetközi szövetség elhalasztotta a Tokióban március 21–27-re tervezett műkorcsolya-ilágbajnokságot. Az ISU csak később dönt a vb új időpontjáról, esetleges törleséről.

Kiesett az Oltchim

A női kézilabda-BL közép-döntőcsoportjai 5. fordulóiban a montenegrói Buducnost Podgorica 32-21-re nyert az Oltchim ellen, s ezzel a negyedik elődöntős lett, a Győri Audi ETO KC, a norvég Larvik és a spanyol Itxako Reyno de Navarra után. A magyar csapat vasárnap este 36-23-ra verte az orosz Dinamo Volgogradot.

Nyeretlen románok

A vilniusi 23-24 konstancai visszavágóján a román férfi kézilabdaválogatott 27-25-re kikapott a litvánoktól és továbbra is nyeretlen a 2. Eb-selejtezőcsoportban. A júniusi mérkőzéseket megelőzően a magyarok az első csoport győzteseként biztosították helyüket a jövő évi, szerbiai kontinensviadalra.

BL, a mai program

Ma este a Manchester United–Olympique Marseille és a Bayern München–Internazionale nyolcaddöntős visszavágókkal folytatódik a labdarúgó-Bajnokok Ligája. A párharcok első meccsein az angol együttes 0-0-t ért el francia riválisá vendégeként, míg a németek 1-0-ra nyertek a címvédő olasz gárda otthonában. A TVR / Münchenből sugároz élőben, 21.40 órától.

Liga-1, 21. forduló

A Liga-1 20. fordulójában: Temesvári FC–Univeritatea Craiova 4-0, Astra Ploiesti–Kolozsvari CFR 1907 1-1. A Brassó–Vaslui lapzárta után kezdődött.

Barcelona-remi Sevillában

Labdarúgás

Híresszefoglaló

► Az élvonal és címvédő Barcelona csak 1-1-et ért el a Sevilla otthonában a spanyol **Primera División** 28. fordulójának vasárnapi utolsó mérkőzésén. További eredmények: Espanyol–Deportivo La Coruna 2-0, Levante–Real Mallorca 1-1, Osasuna–Racing Santander 3-1, Real Sociedad–Málaga 0-2, Villarreal–Sporting Gijón 1-1. Továbbra is az FC Barcelona (75 pont) vezet a Real Madrid (70), a Valencia (54) és a Villarreal (51) előtt.

A Manchester City 1-0-ra nyert vasárnap a másodosz-

tályú Reading ellen az angol **FA Kupa** utolsó negyedöntőjében, s ezzel bejutott a legjobb négy közé, ahol – a sorolás alapján – a városi rivális Manchester Uniteddel találkozik majd. A másik ágon Bolton–Stoke City összecsapást rendeznek.

Bár a szünetben még hátrányban volt, a második félidőben négy perc alatt fordított, és végül 3-1-re nyert a Napoli a mérkőzést tíz emberrel befejező Parma otthonában az olasz **Serie A** 29. fordulójának zárómeccsén. A Milan (62 pont) vezet az Internazionale (57), az SSC Napoli (56), az Udinese (53) és a Lazio (51) előtt.

A magyar válogatott Hajnal Tamás gólpasszt adott,

csapata, a VfB Stuttgart pedig hátrányból fordítva nyert 2-1-re a St. Pauli hamburgi otthonában a német **Bundesliga** 26. fordulójának vasárnapi zárómérkőzésén. A Borussia Dortmund (61 pont) vezet a Bayer Leverkusent (52), a Hannover (47), a Bayern (45) és a Mainz (43) előtt.

Az élvonalos OSC Lille 2-1-re legyőzte a vendég Valenciennes együttesét a francia **Ligue 1** 27. fordulójának vasárnapi játéknapiján. A kiesés elkerüléséért küzdő AS Monaco 1-0-ra nyert Bordeauxban, a Paris Saint-Germain pedig remizett a Montpelliertel, 2-2. Az élcsoport: 1. OSC Lille 52 pont, 2. Stade Rennes 49, 3. Lyon. ◀

Tíz emberrel nyert a Vasas

Labdarúgás

Híresszefoglaló

► Majdnem egy órán át emberhátrányban futbalozva nyert 1-0-ra a Vasas a vendég Újpest ellen a magyar labdarúgó Monicom Liga 19. fordulójának vasárnapi zárómérkőzésén. A 100 éve alapított angyalföldi klub így győzelemmel ünnepelte centenáriumát. A találkozó előtt a klub korábbi meghatározó személyiségeiből álló illusztris vendégereg hozta be a pályára a Vasas centenáriumi zászlaját, a Vasas Akadémia játékosai pedig 100 labdát rúgtak ki a közönség közé. Az élvonal Videoton kiütéses győzel-

met (5-0) aratott szombaton a második FTC vendégeként, s ezzel óriási lépést tett

Az állás:	
1. Videoton	19 13 4 2 40-17 43
2. FTC	19 11 1 7 32-29 34
3. ZTE	19 10 3 6 35-28 33
4. Kaposvár	19 10 2 7 31-25 32
5. Debrecen	19 9 5 5 34-28 32
6. Paks	19 9 4 6 32-26 31
7. Pápa	19 8 3 8 32-34 27
8. Kecskemét	19 8 0 11 35-39 24
9. Vasas	19 7 3 9 25-32 24
10. Győri ETO	19 6 6 7 20-21 24
11. Újpest	19 6 5 8 30-26 23
12. Haladás	19 6 5 8 26-25 23
13. Honvéd	19 6 5 8 22-24 23
14. MTK	19 6 5 8 23-28 23
15. Siófok	19 4 6 9 15-26 18
16. Szolnok	19 3 3 13 16-40 12

története első bajnoki címének megszerzése felé, előnye kilenc pont. A címvédő Debreceni VSC csak döntetlent játszott a Honvéddal, míg a Zalaegerszegi TE legyőzte a Paksot, s feljött a harmadik helyre. Némi meglepetésre nyert a sereghajtó Szolnok is, mégpedig a Kecskemét ellen, de hátránya még mindig hat pont az utolsó előtti Siófokkal szemben. A 20. forduló programja: március 18., péntek: Kecskemét– ZTE, Videoton–Debrecen. március 19., szombat: Siófok–Vasas, Pápa–Kaposvár, Paks–Haladás, Honvéd–Szolnoki MÁV, Győri ETO–FTC. március 20., vasárnap: Újpest–MTK. ◀

▶ Tanulmány 16

Utazás a felsőoktatás világába

„A magyar – esetenként a magyarul tanuló – egyetemisták száma arányosan nőtt az ország egyetemistáinak számával. Ma erre a fenti állításra már kevesen kapják fel a fejüket. De azért nem árt néhány számadatot így is megnézni, még abban az esetben is, ha nem kimondottan mellbevágóak, mert mindenkor hasznos, ha állításainkat adatokkal is alátámasztjuk.”
Murvai László cikke.

▶ Interjú 17

„A demokrácia mindig grippés”

A híres lengyel történész, publicista, Adam Michnik Andrei Pleșu volt román miniszter vendége volt a Román Athe-neumban. Az ottani nyilvános beszélgetésük során hangozott el a címben található kijelentés. Laurentia Ungureanu interjúja Adam Michnikkel.

▶ Emlékezés 18

Lehetőségeink – régen és most

„Emlékszem, gyermekkoromban a háború után nem volt mit enni, a termőföldek szántása életveszélyes volt, teli voltak fel nem robbant aknákkal, bombákkal. Igavonó állataink nem voltak, elvitték őket a németek és az oroszok. Nagyon nehéz idők voltak, az időjárás is sokszor nem volt megfelelő, tombolt a szárazság, alig teremtek a földek, még a mindennapi betevő fát is szűkösen állt rendelkezésre.”
Timár József „igaz családi története”.

DRI: prioritás marad az identitás megőrzése

Beszélgetés Markó Attilával, az Etnikumközi Kapcsolatok Hivatalának vezetőjével

Egyetlen kiírásban lehet pályázni csupán az idén az Etnikumközi Kapcsolatok Hivatalánál, minthogy „a másodikra már úgyszincs pénz”

Fotó: ÚMSZ/archív

„A prioritások nem változnak egyik évről a másikra, mert az identitás megőrzésére vonatkozó programjaink önmagukban véve mindig elsőbbséget élveznek. A hagyományos rendezvényeket: a Felsőzsigetet, az EU-tábort, az Ifjúsági Akadémiát, a Nemzetiségi Színházi Kollokviumot, a Régizene Fesztivált továbbra is támogatjuk” – részletezte az Etnikumközi Kapcsolatok Hivatalának (DRI) vezetője, Markó Attila államtitkár lapunknak az intézmény ideai támogatási politikáját. Markó arról is tájékoztatót, hogy a pályázási határidő április 4-e. **15. oldal**

„Menedékünk a kreativitás”

„A Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem az első stúdióját, a színiakadémia Stúdiótermét 1963-ban építette, és azóta még sikerült rehabilitálnia egy épületet, a zene-pedagógiai szak székhelyét, és bővítettük az egyetem főépületét is. A Bábszínházi Stúdió épületében most már van elég hely: új játszóterem, stúdiótermek, műhelyek. Sokan és sokat beszéltek, illetve beszélnek a válságról, de kevesen szólnak arról, hogy ez a válság rendet teremtett az életben. Jobban oda kell figyelniünk a pénzre, jobban meg kell szervezniünk a munkát.”
Beszélgetés Gáspárik Attilával, a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem rektorával. **17. oldal**

Gáspárik Attila, a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem rektora Fotó: ÚMSZ/archív

Sodródások az átmenetben

„Az állampolgári közösség mint érzület, és a mindennapi élet személy- és csoportközi kooperációi a kilencvenes évektől szinte teljes mértékben megváltoztak, mindenekelőtt a Pártállamból a Vállalkozói Államba való átmenet kulturális dimenziói terén. A „Legvidámabb barakk” állapotától az állandó („szedanterizált”) városi lakosság marginalizálódásáig és a multinacionális befektetők iránti ellenszenv kifejeződéséig vezető úton (lásd „Globalance”-mozgalom) az Átmenet a politikai pilléresedésben és a kulturális változókban volt a legintenzívebb.”
Varga Andrea és A. Gergely András tanulmánya. **14. oldal**

Varga Andrea – A. Gergely András

Sodródások az átmenetben

Miként formálódik a társas-társadalmi csoportok közötti távolság az átmenet által? Az átmenet mint a kiszolgáltatottsági állapot általánossá vált. A perspektívtalan ifjúkor fenyegetőbb életténnyé lett. Ki segít, és kinek áll érdekében akadályozni a közérdekű fölismerését?

(Részlet a tanulmányból)

Az állampolgári közösség mint érzület és a mindennapi élet személy- és csoportközi kooperációi a kilencvenes évektől szinte teljességgel megváltoztak, mindenekelőtt a pártállamból a vállalkozói államba való átmenet kulturális dimenziói terén. A „legvidámabb barakk” állapotától az állandó („szedanterizált”) városi lakosság marginalizálódásáig és a multinacionális befektetők iránti ellenszenv kifejeződéséig vezető úton (lásd Globalance mozgalom) az átmenet a politikai pilléresedésben és a kulturális változókban volt a legintenzívebb, ugyanakkor ennek részeként a gazdasági és társadalmi jobblét megvalósításában mutatkozó lehetőségek terén a legreménytelenebb, s mindez mozgósította a kölcsönhatások, kiegyezések keresését is, ami a társadalmi csoportok közötti viszonylatok porladását, a közöttük lévő határvonalak felpuhulását eredményezte. A fendszerváltás nemcsak pártos, nemcsak világképi, hanem generációs dekonstrukció is lett egyszerre. A társadalomkutatás gyakorlatában, és különösen a szociális kérdések vagy a kulturális másságok terén mozgó kulturális antropológusok és mikro-történészek vagy szociálpszichológusok számára ezért lett elsődleges érdek a városi és vidéki, hazai és „külföldi” mikrokultúrák mélyebb megismerése, főként a rejtettebb vagy rejtőzködő szférákban, vagy a határnarratívák terén, hisz korábban soha nem látott különbségek kaptak nevet és arcot a napjainkban együttélő etnospecifikus csoportküzdelmek vagy nemzedékek közötti szembesülések során, visszatekintések, recens narratívák alkalmával. Számkunkra, társadalomkutatók számára ezért vitathatatlan feladat lett ma már annak újrafogalmazása, miként formálódik a társas-társadalmi csoportok közötti távolság az átmenet által generált kihívások-próbatételek többszintűvé válása idején.

Magunk nem lévén a generációk vagy korcsoportok szakkutatói, ezért kevés „általánosságot” mondhatunk erről, ám történésként, politológusként és antropológusként abban mégiscsak bizonyosok lehetünk, hogy kutató tekintetünket nyit-

nunk kell a társadalmi reprezentációk identitásformái felé, fölismerve azt is, hogy a „tömegek kora” egyszerűsége az egyéni önmegejelítések szembefeszülésének korszaka is. Az individualizáció popularizálódásának időszaka – másképpen szólva. Ez a kettősség különféleképpen jelenik meg a térségi-városi helyi társadalmakban, a kapcsolathálózatokban, a korcsoportokon kívül és belül, országok és etnikai kultúrák, népcsoportok és önszervező szubkultúrák, interetnikus és nemzedéki szubkultúrák között. A városi társadalmi és korcsoportozatok átférfalódása például fölkelte az igényt a határhelyzetek kutatása, a többpárti kormányzás okozta megosztottság vizsgálata iránt, s ugyanakkor a másik oldal, a gazdasági-politikai elitek és transznacionális jelenségek megértését is igényli. Az átmenet korosztály-specifikus tartalmi között egyre kevésbé marad meg a csoportközi szolidaritás, a nemzedéki egység, a családi-kulturális örökség követésének érvényes mintája, s ezek helyébe egy szinte fogyasztói szinten elvállalt köztességi állapot lesz betolakodó identitással, mégpedig tömegesen. Közösségvesztés – kiegészülve perspektívtalansággal, térvésztes – kiegészülve munkapiaci tömegesedéssel és kiszolgáltatottsággal, értékvesztés – megtoldva az idősebb korosztályok identitás-átmenetiségének és politikai-kulturális talajvesztésének terheivel, végül múltvesztés arcát is ölti – amely a jelenben már nem követhető utak behatároltságáig terjed ki.

Ebben a folyamatában egyszerre lenne illő a múlt „hozadékait”, örökségét a maguk elmúló mivoltában regisztrálni, egyidejűleg kéne a térségi folyamatok idegenségét és kooperációfogyatékosságát az ismert magatartási-politikai-pozicionális struktúrákinnalattal belátni, s egy füstre kellene összevetnünk a posztzocialista és a prekapitalista kölcsönhatásokat, aminek minimum a konvencionális társadalmi korcsoportok, a közösségek, a magán- és közszféra együttes átlátása lenne szükséges, mégpedig nemzet, hanem nemzetek zetekben túli vagy nemzetek alatti keretekben is. Meglátásunk szerint a mai Kelet-Európa tipikusan olyan tér,

amelyben a társadalmi különbségek a rendszerváltó pillanatoktól kezdve konfliktusosan (vagy konfliktusokban) alakulnak át, anélkül, hogy a korábbi mérce, a nyugati másságideál érdemi kontroll alá kerülne vagy legalább a méltóság megtartását biztosítaná. Az emlékezetes politikai, civil társadalmi és nyomásgyakorlási kapacitások képzete, mely a nyolcvanas években még alternatív köröket, gondolkodásmódokat, szolidaritások egész hálózatát és politikamentális cinkosságok közérzetét kínálta („körök kora”, a civil társadalom ébredése Kelet-Európában, szolidaritási kapcsolatháló Lengyelországban vagy Romániában, ellenzéki másként gondolkodók körei Csehországban vagy a Szovjetunióban, stb.), ám mindez immáron a meghaladott, le- vagy átépített múlt részévé vált, a jövőformáló igyekezetben érdekelték a maguk dekonstrukciós képzeteiben sem kívánnak immár erre a világképre

vagy „állampolgári engedetlenség iránti kötelességre” támaszkodni.

A politikai-gazdasági átmenet kezdeténél a társadalmi (nagy)csoportok értelmezése és maga a fogalomhasználat is merev volt, mint napjainkban – közvetlen összefüggésben a szocialista korszakot jellemző zártág-közérzettel, mint olyannal, ami a korcsoportok egyensúlyos jelenlétét vetítette elő, és leágaztatásban vagy kölcsönhatásban állt az osztályszemléletű struktúra-képpel is. A „szocialista demokrácia” korszakában még megvolt a korcsoportokat jellemző méltóságtudat a társadalom egyes csoportjaiban, ezeknek biztos helyük és stabil terük volt a korcsoportok számára, éppenséggel majdhogyanem a közös társadalmi örökség részeként, amely akkoriban mintegy harmonikusnak mutatkozott, súlyosabb konfliktusokat nél-

külözött, szociokulturális háborús helyzeté sosem vált. Most ez a fajta értelmezés ugyancsak megváltozott, relativizálódott, újraformálódott a társadalmi létbiztonság adta okok miatt, a lehetséges helykeresési és másság-elfogadási módok tanult változatai, a szocializációs folyamat újabb szakasza révén. Korszakunkban ez immár ellenkezőleg van: az átmenet mint a kiszolgáltatottsági állapot általánossá válása van jelen a főváros, a nagyvárosok, s még nyomastöbbségben a falvak népessége számára, beleértve korosztályi és rokonságszereit vagy intragenerációs kapcsolatokat is. Ez életmód átmenetisége, a létesítmények háttartalanná válásának átmenetisége és a korcsoportok állapota nem maradt az időbeli folyamatoktól független. E helyzet lehetővé teszi a dolgok és ügyek, kapcsolatok és interkulturális kölcsönhatások vagy épp a különbségek viszonylagosságának fölismerését a korcs-

zisztencialista regényeit mint jelenkori rólunk szóló oknyomozó riportokat.

De mindeme fölismerések közös megmértetése is elmaradt napjainkig: a súlyossá vált munkanélküliségi mutatók miatt a perspektívtalan ifjúkor fenyegetőbb életténnyé lett, mellette a globális előregedési tendenciák csak mint szociopolitikai és futurológiai tételek vannak jelen a közfigyelem számára. A hivatalosságok intézményi normái és a társadalmi szubkultúrák közötti viszonyok sem tükrözik az idősebb korosztály méltóságának elfogadását, miként a társadalmi zárványokba szorult szociokulturális csoportok magányba süppedését vagy a fiatal lelkek jövőreményével kapcsolatos örök optimizmust sem. A társadalomtudományi válságok és érdeklődés épp emiatt válik érdekeltté abban, hogy a részt vevő megfigyelés eszközével hozzon tapasztalatot a legkülönbözőbb kortárs csoportokról,

össze, mindenekelőtt a késő-kelet-európai társadalmi identitások új változataiban. Mely korcsoport-szerepek kapnak hangsúlyt a mostani átmeneti korban, milyen kölcsönhatásban állnak a mássággal, s miként testetlenné az életrajzi tényként az életegész folyamatában? Milyen átörökölt viszonylatok szabják meg a mai létformákat, melyek folyamán változnak, mi hat rájuk, miként gondolkodnak róluk és miként élnek velük együtt az állampolgárok a mesterkélt „közösséglvő” pártpolitikai nyomás alól felszabadulva? A korcsoportok számára milyen változási-átalakítási mód és mérték fogadható még el az európai típusú városi mobilitás és a transznacionális mozgások terén, s mekkora együttműködési vagy épp alkalmazkodási távolságot/közelséget tűr még el az egyén a kultúrák közötti kölcsönhatásokban? Miként tudhatjuk újból meghatározni a polgárok lakhatási állandóságát (városi terekben vagy elmagányosodó falvakban), s miéle szerepe van ebben az egyének egyre gyakoribb (szinte életkörülményektől független!) magányossá válásának? A társadalom másképpen szocializálódott csoportozatai hogyan képesek elfogadni a társas kölcsönhatások új, örökségként magukkal nem hozott módjait, melyek az általuk megszokott téren belülről kerülnek hirtelen, vagy mobilitásuk révén átjutnak egy másik térbe? Milyen léptéki lehet a hagyományok továbbvitele és az új helyzetekhez való alkalmazkodás a civil társadalom számára? Ki segít és kinek áll érdekében akadályozni a közérdekű fölismerését és alakításuk lehetőségét, amelyek más oldalról nézve szociális vagy szocialista, erkölcsi vagy kollektív, felhalmozó polgári vagy interaktív-posztmodern, esetleg ellentmondásokkal teli egyéni módokkal és modellekkel szembesítik az egyént? Ezek lehetnének talán több konferenciára vagy egy fél évtizednyi kutatásra méltó alapkérdések... Avagy, s erre lehet önkritikusan rákérdezni is, vajon miderre tudjuk is már a választ? Mert mintha a „rendszerváltási” struktúramódosítások mindezekre mint megfontolnivalókra nemigen tértek volna ki, sem Magyarországon, sem a régió más országaiban, több helyen, például Romániában még föl sem vetődtek, ugyanakkor a „zárva várt Nyugat” élménye a kelet-európai mentalitás-modelleket mintha alapvetően áthatotta volna, pártpolitikai vagy osztálytársadalmi szóértés és összebeszélés nélkül is. Vajon hogyan és miért, mi oka, hogy ez így alakult?

mégpedig úgy, hogy mintegy „beereszkedik” az élő társadalom rejtett beszédmódjainak szinte láthatatlan terébe, a korosztályok közötti vitákba. Épp ez az, ami miatt végre „ablakot kell nyitni az állampolgárok többrétegű létezésformáinak megértése felé, meg kell érteni a kortárs városi létmódok sokrétűségét, olybá véve az egyes kulturális rétegeket megjelenítő korosztályokat, mint akik épp az elrejtett adatot kínálta, ami korábban csak a tipikusan vidéki létmódok esetében volt jelen a „régivilágnak” mondható korszakban: saját generáción belül is, saját társas környezetükben, önnön családjaikban is magukra maradt korosztályok tömegei teszik ma már a „társadalmat”, a szingliség divatja mellett az elhagyatottság, a kiszolgáltatottság vált előregedési és elidegenedési korjelenséggé... Újraolvassuk a hatvanas évek francia eg-

DRI: prioritás marad az identitás megőrzése

Beszélgetés Markó Attila államtitkárral, az Etnikumközi Kapcsolatok Hivatalának vezetőjével

„A prioritások nem változnak egyik évről a másikra, mert az identitás megőrzésére vonatkozó programjaink önmagukban véve mindig elsőbbséget élveznek. A hagyományos rendezvényeket: a Féliszigetet, az EU-tábort, az Ifjúsági Akadémiát, a Nemzetiségi Színházi Kollokviumot, a Régizene Fesztivált továbbra is támogatjuk” – részletezte az Etnikumközi Kapcsolatok Hivatalának vezetője, Markó Attila államtitkár lapunknak az intézmény ideai támogatási politikáját.

Zsehránszky István

► **Megtörtént a pályázati kiírás erre az évre. Melyek a prioritások, amelyeket a hivatal szem előtt tartott, amikor az idén pályázatot hirdetett?**

– Általában nálunk a prioritások nem változnak egyik évről a másikra, mert az identitás megőrzésére vonatkozó programjaink önmagukban véve mindig elsőbbséget élveznek. Bármi, ami ezen a kategórián belül van, prioritás. A hagyományos rendezvényeket: a Féliszigetet, az EU-tábort, az Ifjúsági Akadémiát, a Nemzetiségi Színházi Kollokviumot, a Régizene Fesztivált továbbra is támogatjuk.

► **És a hivatal segítségével beindított rádiószínházi felvételeket...**

– Most a nagyobb tételekről beszélek. Például kiemelten fontos programunk az olimpikonok jutalmazása. Minden évben az anyanyelvi olimpiák első három helyezettjét külföldi vagy hazai kirándulással jutalmazzuk. Ami pedig újdonság, és amire az idén rendkívül nagy hangsúlyt fektetünk, az iskolakönyvtár-program. Tavaly kezdtük el, eléggé nehezen ment, de reméljük, hogy az idén jobban fog működni, és nagyobb mennyiségű könyvet juttatunk el az iskolák könyvtáraiba. A másik fontos programunk pedig, amelyik politikailag is jelentős súllyal bír, az a tankönyvprogram. Ennek keretében az idén mi fogjuk támogatni a XII-es történelem- és földrajztankönyvek fordítását, valamint kiadását. Mert az új tanügyi törvény előírja, hogy ezt a két tantárgyat most már anyanyelven lehet tanulni. A kötelező oktatáshoz, tehát az I–X. osztályban szükséges tankönyvek kiadásáról a

tanügyminisztérium gondoskodik, a XI. és a XII. osztály anyanyelvű tankönyveinek kiadásába pedig eddig is besegített a hivatal.

► **Itt meg kell jegyeznünk azt, hogy a líceum felső osztályaiban a tankönyvek nem ingyenesek. Ezért anyagi segítséget is jelenthet a családok számára, ha a hivatal támogatásának köszönhetően ingyen hozzájuthatnak bizonyos tankönyvekhez.**

– Itt arról van szó, hogy a líceum XI. és a XII. osztályában a tankönyvek szabadpiaci árusításban vannak. Ez nem olyan nagy gond egy román iskolában, ahol a tankönyvek nagy példányszámának köszönhetően, egy könyv ára nem olyan nagy, mivel egy címlétebről legalább 500 ezer darab kerül forgalomba. Viszont a kisebbségek esetében az anyanyelven: magyarul, németül, ukránul, szerbül, törökül stb. kiadott tankönyvek példányszáma rendkívül alacsony, és emiatt nagyon megnő az egységár. Ezért indítottuk be éveken ezelőtt ezt a programot, hogy a kisebbségek anyanyelven megjelenő tankönyvek is jussanak el a címzetthez.

► **És eddig milyen tankönyvek jelentek meg a hivatal támogatásával?**

– Magyar nyelv és irodalom tankönyvek, illetve a hozzájuk járó szöveggyűjtemény, továbbá matematika-, fizika-, biológia-, kémia-tan-könyvek, amelyekre nagy szükségük van az érettségizőknek. Az idén pedig, mint említettem, az anyanyelven megjelenő XII.-es történelemkönyv és földrajzkönyv kerül sorra. Mert ezeket most fogják lefordítani és kiadni, s nagyon-nagyon szeretnénk, hogy ezeket a tankönyveket tan-

Fotó: ÚMSZ/archív

évkedzskor meg is kaphasák a diákok.

► **Szeretnénk, ha a hivatal iskolakönyvtár programját is részleteznék, mert kevésbé ismert, legalábbis a sajtóban nem nagyon szerepelt.**

– Az iskolakönyvtár-programot tavaly egy könyvvásáron találtuk ki, és először ott mutattuk be az ötletet magát. Arról van szó, hogy az iskolai könyvtárakba juttassunk el nevelési szakanyagot, valamint olyan könyveket, amelyek a tananyag kiegészítését, elmélyítését segítik. Ez azért fontos, mert tudomásunkra jutott, hogy az iskolák és főleg a vidéki iskolák könyvtárai hosszú-hosszú évek óta nem kaptak könyvet, és ami a legszomorítóbb: az iskolai könyvtárak évek óta valójában egy lejt sem kapnak a könyvállományuk bővítésére. Az iskolák könyvtárában elavult, agyonragasztott, agyonfoltozott könyveket találunk. Elavult szótárakat, elavult szakirodalmat. Ennek ismeretében indítottuk be ezt a programot, amelynek keretében az iskolai könyvtárakba, és elsősorban a falusi iskolák könyvtáraiba évente eljuttatunk egy-egy 10–12 könyvből álló csomagot. Tavaly háromszáz magyar iskolába kerültek így könyvek. Egyelőre ennyit sikerült elérnünk.

► **Tíz-tizenkét könyvből álló csomag, háromszáz iskolába! Nincs miért restellenedni. Ki adott ennél többet az utóbbi húsz évben?**

– Viszont mi többet szeretünk volna adni, és jobb könyveket.

► **S a csomagba kerülő könyvek a hivatal megrendelésére jelennek meg? Tehát Önök választják ki azokat a műveket, amelyek kiadásra kerülnek, vagy pedig megnézik, hogy milyen könyvek vannak a piacon, és abból válogatnak az iskolák számára?**

– Az utóbbiról van szó, egyértelműen. Mert a piacon lévő könyvek már nem okoznak szerzői jogi kérdéseket, amelyek rendezésével a Hivatal nem foglalkozhat. Első nekifutásból a Tankönyvkiadó raktárában kuttantunk, és számos olyan könyvet találtunk, amely bár nem tankönyv, viszont az iskolákban a diákok nagyon jól használhatják azokat. Szótárak, atlaszok, ismertető könyvek, környezetvédelmi leírások, tehát nem közvetlen tananyag, de a tananyag elsajátítását segítő nagyon hasznos eszközök lehetnek.

► **Viszont megtörténhet, hogy a hivatalnak is szorgalmaznia, kezdeményeznie kell bizonyos könyvek kiadását. Vagyis megrendelőként kell fellépnie. Jelzések érkeztek Csíkból, például az iskolai könyvtárakból, hogy a diákok nagyon keresik a román irodalom magyarra fordított műveit, azokat, amelyeket házi olvasmányként kell elolvasniuk, és a román eredeti szöveggel nem tudnak mit kezdeni, nem értik azt. Ők az iskolában a román köznyelvet tanulják, és azt is kell megtanulniuk ahhoz, hogy érvényesülni tudjanak. Creangă műveinek nyelve, ugye, gyönyörű, de még a román gyermek számára is nehe-**

zen érthető. És a Moromete család román falusi nyelven alapuló szövege sem hozzáférhető teljes mértékben egy tömbmagyarságban élő gyermek számára, nem köznyelvi szöveg, viszont a székely gyermekeknek is meg kell ismerniük Creangă, Preda s a többi nagy román író műveit. Ezért egyes román tanárok maguk is szorgalmazzák, hogy diákjaik legalább magyarul olvassák el ezeket a műveket, hogy azok valahogy közel kerüljenek hozzájuk. A kétnyelvű kiadás lenne ideális, amelyben a gyermek megnézhetné, hogy valamelyik sajátos, ízes beszédfordulat, kifejezés hogyan hangzik magyarul, illetve románul, és ezáltal észrevétlenül belépne a műnyelvi világába... Sajnos, az utóbbi húsz évben ezekből a fordításokból alig jelentek meg új kiadások, holott nem egy esetben maga a fordítás is klasszikus érték.

– Megvallom, még nem jutott el hozzám ilyen jelzés, de látom az igény jogosságát és fontosságát. És nyilván, hogy figyelembe is fogjuk venni, amikor könyveket vásárolunk az iskolai könyvtári program keretében. És el kell mondanom, hogy a tavaly megvett és kiosztandó könyvek sem jutottak még el minden iskolába, ahova szántuk. Az elképzelés az volt, hogy a könyvcsomagokat a parlamenti képviselőink személyesen adják át a körzetükben lévő iskoláknak. Nem jutottak még el mindenhová. Az is gondot okozott, hogy a könyvcsomagokat csak karácsony előtt néhány nappal tudtuk elkészí-

teni, és a kiosztásuk gyakorlatilag ebben az évben kezdődött el. De a lényeg az, hogy minden képviselő megkapta a maga körzetének a csomagjait, és ezeket a választókkal való hétfői találkozások keretében eljuttathatja a rendeltetési helyére. Továbbra is hangsúlyozom: a hivatal az idén is képes finanszírozni ezt a programot, tehát folytatjuk.

► **Néhány szó erejéig visszatérnénk a rádiószínházi felvételekhez. Ha a hivatal nem kezdte volna el a rádiószínházi felvételek készítésének a támogatását, máig sem indult volna be ez. Holott a régi rendszer idején, addig, amíg a helyi magyar adásokat be nem szüntették, Kolozsváron is és Marosvásárhelyen is szinte havonta voltak rádiószínházi bemutatók. Az Uniter-gálán idén is díjat adnak a legjobb rádiószínházi előadásokért és a legjobb tévésínházi előadásokért. Tehát országos viszonylatban fontosnak tartják a rádiószínházat, a tévésínházat, mi pedig elhanyagoltuk. Most érkezett egy kezdeményezés híre Marosvásárhelyről. A Művészeti Egyetem szeretne egy rádiószínházi műhelyt létrehozni, ahol a Színiakadémia tanárai és diákjai együtt készítenének rádiószínházi felvételeket. Évente három-négy bemutatójuk lehetne. A hivatal tudna-e támogatni legalább egyet ezek közül? Mondjuk azt, amelyek interetnikus jellegű, egy fordítás rádiószínházi bemutatója?**

– Nem szeretnék on-line interjúigereket tenni. Tény az, hogy tavaly is támogatunk két felvétel készítését. Pályázzanak, és meglátjuk. A zsűrizés eredményének függvényében, nyilván, támogathatjuk ...

► **Meddig lehet pályázni?** – Április 4-ig. Az idén nem lesz már több kiírás. Eddig minden évben kiírtunk két pályázati időpontot. És minden évben az történt, hogy az első pályázati kiírás már elvitte az egész pénzt. Az idén azt mondtuk, hogy nem játszunk tovább ezt, nem érdemes két pályázatot kiírni, ha a másodikra úgyszincs pénz. Mindenki tudja már, hogy mit szeretne csinálni az idén. Akkor pályázhat rá most is, nem kell várnia szeptemberig. Áprilisban lezárítjuk, és azzal, tervezés szempontjából, le is zárjuk az évet. Utána már csak a lebonyolítás következik.

Utazás a felsőoktatás világába

Murvai László

A magyar – esetenként a magyarul tanuló – egyetemisták száma arányosan nőtt az ország egyetemistáinak számával. Ma erre a fenti állításra már kevesen kapják fel a fejüket. De azért nem árt néhány számadatot így is megnézni, még abban az esetben is, ha nem kimondottan mellbevágóak, mert mindenkor hasznos, ha állításainkat adatokkal is alátámasztjuk. 1990-ben az országban mintegy 160 000-170 000 egyetemistát és főiskolást jegyeztünk, és ebből alig több, mint 7000 volt magyar nemzetiségű, ami majdnem 4,2%. Tíz év múlva, 2000-ben az ország egyetemi hallgatóinak a száma látványos növekedést mutat, több mint 600 000. Ebből 24 598 volt magyar nemzetiségű (4,1%). Nemrég összesítettem az Országos Statisztikai Hivatal legfrissebb adatait, amiből az derül ki, hogy húsz év távlatában országosan 1 097 656 egyetemi és főiskolai hallgatót írtak be, belőlük 46 104 magyar nemzetiségű (4,2%). Ezek a számadatok a leendő hazai magyar értelmiség alakulása szempontjából igen fontosak, mert az elkövetkezőkben rájuk számítunk/számíthatunk, amennyiben itthon maradnak. Az sem elhanyagolható tény, hogy a 2009–2010-es tanévben a magyarul folyó felsőoktatásban számításaim szerint 15 070 egyetemistánk képezi magát, ami az 1990-es adathoz képest több mint kétszeres növekedést jelent.

Arról az útról, amelyen eddig jutott a magyar felsőoktatás Romániában, szintén érdemes szót ejteni, annál is inkább, mert a magyar nyelvű felsőoktatási hálózat bővüléséről, bővítéséről folytatott erőfeszítésekről, alkudozásokról, az RMDSZ által gyakorolt politikai ráhatásokról más alkalommal már többször írtam. (Lásd erről bővebben *A romániai magyar felsőoktatás 1990 óta*. In: *Kulcsok és zárok*. 56–64. Corvin Kiadó, Déva, 2005; illetve *Status quo az erdélyi magyar felsőoktatásban*. In: *Körkép a romániai magyar oktatásról – 1990–2007*. 215–235. București, 2007. Editura Didactică și Pedagogică) Módszeres összefoglalót közölt ezekről az eseményekről nemrég a Magyar Tudományos Akadémia Kolozsvári Területi Bizottságának munkacsoportja *Az erdélyi magyar felsőoktatás helyzete és kilátásai* címmel (Ábel Kiadó, Kolozsvár, 2010. Szerkesztette Szikszai Mária). Itt és most azonban arról szeretnék írni, hogy az 1/2010-es új tanügyi törvény (a továbbiakban TT) hogyan próbál megfelelő keretet biztosítani az erdélyi magyar felsőoktatás fejlődésének.

1. Előzmények

Amióta a kolozsvári magyar nyelvű egyetemet megszüntették, a román törvénykezés ha említést tesz is a magyar nyelvű felsőoktatásról, igyekszik megmaradni a nagy általánosság szintjén. Nem volt ez másként a 84/1995-ös tanügyi törvényben sem. Végül az RMDSZ által keresztülvitt 36/1997-es sürgősségi kormányrendelet hatására a román parlament elfogadta a 151/1999-es törvényt, amelybe bekerült a 123-as cikkely néhány konkrét szabályozója. Ezek kimondják, hogy a törvény előírásainak megfelelően az állami felsőoktatásban létre lehet hozni „csoportokat, tagozatokat, kollégiumokat és karokat” a nemzeti kisebbségek nyelvén. Sőt, nagylelkűen ennél tovább is megy, és azt is megengedi, hogy a kisebbségek multikulturális egyetemeket is létrehozhatnak, amelyek a tannyelvéről majd egy másik törvény fog rendelkezni. Egy ilyen egyetem tervezete Petőfi-Schiller néven el is készült. Vagyis magyarul a törvény mindent megenged a kisebbségeknek, kivéve az önálló magyar egyetemet. Azt is kimondja, hogy elismeri a kisebbségnek azt a jogát, hogy létrehozhat és működtethet magánegyetemet is. Az 1990-ben létrehozott nagyváradi Sulyok István magánegyetem mellett 2001-ben a magyar kormány anyagi támogatásával megalakult a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem. Ez a szabályozás akkor politikailag a román állam által elfogadható, illetve megengedhető legtöbb jelentette, amelyet a magyar politikuskok elérhettek. Sajnos abból, hogy anyanyelven oktató karokat hozzanak létre, sem a Babeş-Bolyai Tudományegyetemen, sem a marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetemen nem lett semmi, mert azt az egyetem szenátusa az egyetemi autonómia égisze alatt újra és újra leszavazta. Az időszak pozitívuma, hogy a magyar nyelvű felsőoktatás évről évre új akkreditált vagy ideiglenes működési engedéllyel rendelkező specializálásokkal lett gazdagabb, és nőtt a magyar illetve magyarul tanuló egyetemisták száma. A Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem pedig arra jó példa, hogy miként lehet egy magyar és egy román részleget közmegegyezéssel vezetni 50-50 százalékos beiskolázási számokkal, a magyar és a román részleget egyaránt fejlesztő pénzügyi erőforrások egyenlő felhasználásával a törvény által garantált szerény feltételek között. Sajnos, ezt a pozitív példát nem követte sem a BBTE sem az OGYE.

2. A TT a kisebbségi felsőoktatásról

Előzetesen az általános szabályozó néhány olyan újdonságáról kell szólnunk, amelyek a kisebbségi felsőoktatás továbbépítését is befolyásolják. Ilyen például az, hogy megváltozott a felsőoktatás struktúrája (131-es cikkely). Szervezési kérdés, hogy eltűnik a felsőoktatás egyik alapköve, a tanszék, a katedra. Helyette „intézetek” (románul „departamente”) létrehozását írja elő a törvény. A változás – mint minden intézkedés – pozitív és negatív vonatokkal is bír. Pozitívum például az, hogy nagyobb tér adódik a sajátos kisebbségi struktúrák létrehozására. Az intézet saját álláskeretet építhet ki. Meghirdethet új állásokat és gondoskodhat a fiatalok elő-

mekezetőségi tagjai képeznek), ez komoly érvágást fog jelenteni a professzori állományunkban. Tehát a habilitáció vonatkozásában is főlzárkóztunk a külföldi egyetemeken szintjére. Kérdés csak az, hogy hogyan fog ez a szabályozó az egyetemeken szintjén, a kiszálló bizottságok értékelésének szintjén működni? Reméljük a legjobbakat...

3. Mi az, ami új?

Emeljük ki a 135-ös cikkelyt, amelyet nem csak szellemiségében, de szövegszinten is hasznos értelmezni, elemezni. Vagyis:

1) A nemzeti kisebbségek felsőoktatása megszervezhető:

a) Olyan felsőoktatási intézmények keretében, amelyekben karok (fakultások),

rekvései ellen, de esetünkben valahol eltértek ettől az iránytól, és az az egyetemi többség önös érdekeket fenntartó hatalmának eszközevé vált, amellyel a kisebbség válós terveit, elképzeléseit ellen lehetett fellépni, mert ezek a többség életterét lettek volna hivatottak kisebbiteni. Úgy néz ki azonban, hogy a törvény megalkotói erre az eshetőségre is találtak használható megoldást, bár a karok létrehozásában továbbra is az egyetem szenátusa marad a döntéshozó fórum (132/2 cikkely). Bekerült viszont az új törvénybe egy olyan kitétel is (132/5), amely az előző szabályozókból hiányzott, nevezetesen az, hogy kivételes esetekben a kormány is létrehozhat egyetemi karokat a szaktárca javaslatára. Ebben az esetben a törvény az egyetem szenátusának csak kon-

zásának lehetőségét nem említi.

De nézzük újra a 135-ös cikkely szövegét.

(2) A tanulmányi vonalak a többnyelvű és multikulturális egyetemeken belül az intézetek (románul departamente) szintjén szervezik. Azok az egyetemi oktatók, akik az oktatási vonalak keretében dolgoznak, elfogadnak és kidolgoznak egy saját működési szabályzatot, amely meghatározza a választási procedúrákat és egyéb sajátos szervezési struktúrákat az egyetemi chartával összhangban. Ennek a TT hatálybalépésétől számított hat hónap alatt kell/ kellene megtörténnie.

(3) Az oktatási tagozat a felsőoktatás azon formája, amely a nemzeti kisebbségek nyelvén folyik. A tagozatot intézményesíteni lehet akár az egyetem, akár egy adott fakultás szintjén a tagozat intézetén/intézetin („department”) keresztül. Ennek a keretében tanulmányi programok és a hozzá tartozó szervezési struktúrák működnek. A tagozatok a didaktikai tevékenységek szervezésében egyetemi autonómiát élveznek.

4. Pontosítások

A többnyelvűség fogalmát beemelték a multikulturalitás mellé. Én a többnyelvűség mellett tennem le a voksumat, mert a hazai multikulturalitás nálunk kis túlzással több kisebbség kommunikálását jelenti román nyelven. Vagyis éppen a nemzeti identitás meghatározóját, az anyanyelvet iktatja ki a multikulturalitás intézményesített szinten.

5. Oktatási vonal vagy tagozat?

A TT végső soron ezt a két sajátos, lehetséges szervezési formát jelöli meg a kisebbségi felsőoktatás számára. Első olvasásra nehéz különbséget tenni a két sajátos forma között. Ezért lepődtem meg kisé, amikor Király András, a kisebbségi oktatás államtitkára megkérdezte tőlem, hogy szerintem melyik szervezési forma előnyösebb a magyar felsőoktatás számára, az oktatási vonal vagy a tagozat? Időt kértem a téma átgondolására. Nézzük sorjában.

Az oktatási vonal a TT szerint (135/2), tehát az intézetek szintjén szerveződik. Vagyis a karok szintjéig nem ér fel. Azok az egyetemi oktatók, akik az oktatási vonal keretében dolgoznak, elfogadnak és kidolgoznak egy saját szervezeti szabályzatot. Az első kérdés, amit föl kell tennünk az, hogy miért „elfogadnak” miért nem egyszerűen „kidolgoznak”. Azért, mert a többségi vonal is rendelkezik szervezeti szabályzattal.

Folytatása a 20. oldalon

léptetéséről. Így maga az intézményépítés is könnyebben megy. Negatívuma, hogy egy intézet létrehozásához legalább két katedra összevonására van szükség. Tehát két katedravezetőből csak egy marad. A professzori előléptetést egy fokkal nehezebbé teszi az új törvény, mert bevezeti a külföldön már régebről ismert habilitáció fogalmát (300–301. cikkely). Ez tulajdonképpen tudományos dolgozat elkészítését és nyilvános megvédését jelenti. A habilitáció értékét egy háromtagú tudóscsoport végzi, és az eredményt miniszteri rendeletbe foglalva közlik a jelölttel. Persze a habilitálás folyamatát még nehezíteni is lehetett volna, mert Magyarországon a habilitáláshoz szükséges tudományos dolgozatot egy világnyelven is meg kell védeni. Nálunk viszont így is fönkakadásokat fog okozni a habilitálás az egyetemi oktatásban, mert a bevezetése legalább két évvel meghosszabbítja a professzori előléptetések idejét. Ha ehhez még hozzászámítjuk azt is, hogy a TT szabályzó szerint az egyetemi oktatók és kutatók 65 évesen nyugállományba vonulnak (kivételesen alól csak a magánegyet-

oktatási vonalak, tanulmányi programok működnek anyanyelven.

b) Multikulturális, többnyelvű felsőoktatási intézményekben. Ebben az esetben tagozatok (sectii), tanulmányi vonalak (linii) alakulnak a kisebbségek nyelvén.

Megjegyzés: a cikkely a) és b) pontja azokra az intézményekre vonatkozik, amelyekben működik anyanyelvű oktatás, azaz esetünkben a kolozsvári BBTE, a marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem és a Művészeti Egyetem. A paragrafusok szövege tehát újból tartalmazza a 151/1999-es törvényben megemlített karok létrehozásának lehetőségét. Elvállik, és ha élünk, meglátjuk, hogy a kolozsvári BBTE vagy a marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem szenátusa újra megvétozza-e majd ennek a törvényes előírásnak a gyakorlatba ültetését az egyetemi autonómiára hivatkozva?

Megjegyzem, hogy az egyetemi autonómiát a kisebbségi felsőoktatás esetében eddig nem arra használták, nem úgy működött, ahogyan kellett volna. Az egyetemi autonómiát alapvetően az egyetem védekezéséért lehetőségeként képzelték el az állam beavatkozó tö-

zultatív szerepet juttat a döntéshozatalban. Íme, egy konkrét példa arra, hogy mit jelent, ha a magyarság képviselői ott vannak a törvényhozásban. Persze a dolog itt nem áll meg, mert ezt a szabályzót is csak abban az esetben fogjuk tudni alkalmazni, ha a magyarság képes elérni azt, hogy kormányon maradjon, egyébként nehezen tudok elképzelni olyan román kormányt, amely a magyar képviselőt nélkül helyt adjon egy ilyen, száz százalékos törvényes kivételnek.

c) A felsőoktatási intézetek keretében csoportok, tagozatok vagy oktatási vonalak szervezhetők a nemzeti kisebbségek nyelvén.

Megjegyzés: Ez a kitétel elsődlegesen azoknak az intézményeknek a szempontjából fontos, amelyekben nem volt eddig kisebbségi felsőoktatás, de ezentúl illet is szeretnének betervezni. A mi esetünkben, azaz a magyar nyelvű felsőoktatásban nem tartom valószínűnek, hogy ennek a paragrafusnak az előírásait érvényesítsék. Már abból a szempontból is kérdésessé válik a magyarság számára a paragrafus szövegének az érvényesítése, mert az a) pontban foglaltakhoz képest ez a cikkely szegényesebb, a karok létreho-

„Menedékünk a kreativitás”

Beszélgetés Gáspárik Attilával, a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem rektorával

Zsehránszky István

► **Hogy lehet az, hogy mindenki válságról beszél, arról, hogy nincs pénz, hogy nem lehet csinálni semmit stb., stb., a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem pedig építkezik? Most avatta fel a Bábszínházi Stúdióját, az ország egyetlen eleve bábszínháznak tervezett és épített épületét.**

– A Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem az első stúdióját, a színiakadémia Stúdiótermét 1963-ban építette, és azóta még sikerült rehabilitálnia egy épületet, a zene-pedagógiai szak székhelyét, és bővítettük az egyetem főépületét is. A Bábszínházi Stúdió épületében most már van elég hely: új játszóterem, stúdiótermek, műhelyek. Sokan és sokat beszéltek, illetve beszélnek a válságról, de kevesen szólnak arról, hogy ez a válság bizonyos szempontból rendet teremtett az életben. Rendet teremtett, mert sokkal jobban oda kell figyelni a pénzre, sokkal jobban meg kell szerveznünk a munkát. Kiderült, hogy eddig igazából nem nyolc órát dolgoztunk naponta, hanem csak vagy négyet vagy ötöt, a többit pedig valahogy eltöltöttük. Most viszont a munkatársaimmal megpróbáltuk, és sikerült maximális csúcsra járatással dolgoznunk, annak ellenére, hogy még a fizetésünkből is elvettek. És azért dolgozunk így, mert pár év múlva, nem azt fogják megkérdezni tőlünk, hogy mennyit kerestünk,

mennyit nem kerestünk, hanem azt, hogy mit tettünk, illetve mit nem tettünk. Tehát beosztottuk azt a nagyon-nagyon kicsi pénzt, amit kaptunk, mert körülbelül a felét adták annak az összegnek, amit a munkálat tervezett költségvetéseként kértünk, de kiderült, hogy így is meg lehetett csinálni. Tehát én a válságot ilyen szempontból nagyon jó tanítómesternek nevezném. És a másik tény, amit nem szabad elhallgatnunk, hogy olyan kormányzat van hatalmon jelenleg Romániában, amelyeknek a tisztviselői között vannak, akik tudják, hogy hol van Marosvásárhely, akik tudják, hogy mit jelent a Színiakadémia az erdélyi magyarság életében, és nyugodtan mondhatjuk azt is, hogy Románia életében, mert egyetemünk kétfazisú, és a kormánytól van, akihez fordulni, ha gond merült fel. Nem biztos, hogy mindig megoldották, de legalább meghallgattak bennünket, s ez már sokszor önmagában véve is közelebb vitt a megoldáshoz.

► **És milyen előadással avatták fel a Bábszínházi Stúdiót?**

– Ha jól tudom, március 24-én van az animáció nemzetközi világnapja, és akkor szeretnénk egy fél napos-napos bábszínházi előadásorozatot tartani. Már felavattuk, úgy mond, volt ott három előadásunk. Az első Kozsik Ildikónak a *Kezek* című produkciója, azt az alapkövetélekor játszottuk. A

második pedig egy titkos előadás volt.

► **Hogyhogyan titkos előadás? Létezik ilyesmi?**

– Nem volt hozzáférhető a nagyközönség számára. Október elsején, az egyetemi évnyitóra meghívtuk a kormány részéről Markó Bélát és Daniel Funeriu-t, az oktatásiügyi minisztert. Elvittük őket az építőtérre is, és ott, spontán módon néhány diák kiugrott a cementszakok mögül, és eljátszott egy tízperces előadást, aminek óriási sikere volt!

► **Hogy ezek a diákok milyen furfangosak!**

– Hát én remélem is, hogy azok, mert egy művészeti egyetem hallgatói kreatívak kell hogy legyenek, különben... És egyáltalán, szakmánkban csakis a kreativitással tudjuk pótolni a hiányzó pénzt és a hiányzó ráfordítást.

► **A diákok tehát nagyon jól tudták, hogy mikor kell szerepelni.**

– És vajon honnan tudták?

► **Gondolom, hogy a rektor úrtól tanulták el...**

– A kapitalizmusra is fel kell készítenünk a hallgatóinkat. El kell felejteni azt, hogy az állam mindenkit felvesz, aki nálunk végzett. Fel kell találni magukat. Meg kell élni saját erejükből, akár a jég hátán is... Meg kell tanuljanak pályázni, meg kell tanuljanak pénzt szerezni. Ez is egy ilyen lecke volt...

Fotó: ÚMSZ/Archív

► **Egy jó gyakorlat.**

– És Bábszínházi Stúdióban volt már egy bemutató előadás is február 18-án, amit szintén dr. Kozsik Ildikó bábszínész és tanárnő rendezett. Ezt már a nagyközönség is láthatta. S azóta órákat is tartunk az új épületben. Most pedig szakmai premierre készülünk: egy hosszú zsinóros marionett-előadásra, ilyen még nem volt Vásárhelyen. Ezt Oana Leahu rendezte. Nem titkoljuk, hogy a Bábszínházi Stúdióban, élve a különleges lehetőségekkel, nem egyszerűen bábszínházat, hanem animációs színházat csinálunk, és a felnőtt társadalmat is, a felnőtt színház-

kedvelőket is próbáljuk megcélozni előadásainkkal.

► **Vásárhelyen, a színiakadémia, mai nevén a Művészeti Egyetemen szinte minden héten történik valami. Március 6-án is volt egy bemutató...**

– A másik alak, ősbemutató volt! Egy új magyar drámát vittünk közönség elé, amelyet Burák Ádám elsőéves rendező szakos hallgatónk írt, és drámapályázatot nyert vele...

► **Nagyváradon.**

– Nagyon jó darab. Felolvasó-színházi bemutató volt. Burák Ádámnak egy vallásos témára kellett darabot ír-

nia, és én szerintem sikerült olyan formanyelvet találnia, amellyel kilép a vallásos téma sablonjaiból. A másik érdekesség pedig az, hogy Burák Ádám Budapestről jött hozzánk tanulni, tudatosan választotta a mi egyetemünket. És ő is, miként a Magyarországról jött hallgatóink nagy része, kérte, hogy tegyük lehetővé számára a román nyelv tanulását, amit meg is megszerveztünk nekik. Ők ugyanis nemcsak azért jöttek hozzánk, mert itt mi jó körülmények között tudunk oktatni, hanem mert igazából a román színházra is kíváncsiak, abból is szeretnének inspirálódni. Meglát-tak egy lehetőséget, amire különben mi is gondolhattunk volna...

► **És kik játsszák ezt az előadást?**

– A mesteri fokozat elsőéves színészhallgatói: Bende Sándor, Puskás László, Albert Orsolya, Marosszéki Tamás, és velük együtt fellép egyetemünk egyik tanárnője, B. Fülöp Erzsébet. Mert ez is hagyományá vált nálunk, Kovács Györgytől és a hajdani nagyoktól örököltük, hogy a tanárok együtt játszanak a diákokkal.

► **Hogy a színészhallgató egyetemi éve alatt is igazi színpadi partnert kapjon.**

– És hogy könnyebb legyen majd a beilleszkedés a társulatba, ahová kerül. Hogy ne jelentsen megrázkódtatást, törést...

Folytatása a 19. oldalon

„A demokrácia mindig grippés”

A híres lengyel történész, publicista, Adam Michnik Andrei Pleșu volt román miniszter vendége volt a Román Atheneumban. Az ottani nyilvános beszélgetésük során hangzott el a címben található kijelentés.

Laurenția Ungureanu

► **A demokrácia balsikerei melankóliát okoztak azoknak, akik hajdan a kommunista rendszerben éltek. Mit mondhat ön e merengőknek?**

– Jobban éltek akkor, amikor elvették az áramot és leállították a fűtést? Ha ezt kívánják, maguk is leolthatják a villanyt, kikapcsolhatják a fűtést, és úgy érezhetik magukat, mint akkor.

► **A szocializmus csodáiról beszélnek ők, az iparosításról, arról hogy mindenkinél volt munkahelye...**

– És hogy milyen jól dolgoztak, láthatni azt a román filmekben. Rabszolgáink voltak! Hogyan lehet ilyesmire

vágyani? Nem hiszen, hogy tényleg visszavárnák a kommunistákat. Azt az időt kívánják vissza, amikor fiatalok voltak. És mindenki visszakívánja azt. Egy olyan pártra akarnak szavazni ezek az emberek, amelyik lehetővé teszi azt, hogy visszatérjen a kommunizmus? Dehogyan! Ha valójában ezt kívánják, akkor máris létezne egy olyan párt. Az embereknek tulajdonképpen egyfajta önámításra van szükségük. A demokrácia mindig bizonyos melankóliát szül, ami maradiságnak vagy heveny populizmusnak tűnhet.

► **Másrészt nagyon sokan elítélik a hatalmon lévők részéről megnyilvánuló „putyinizmust”, ugyanak-**

kor maguk is a gondviselés adta vezetőre vágnak, aki szintén a populizmust juttatja kifejezésre.

– Valóban így van, mert nehezen és eléggé lassan tanuljuk meg a demokráciát, nem megy ez egyik napról a másikra, de senki sem mondja, hogy lemond a szavazás lehetőségéről. Ha pedig az emberek ragaszkodnak a választás jogához, akkor egész biztos, hogy nem akarnak visszatérni a kommunista rendszerbe, mert ott csak a krumpli és a száraz kenyér között választ-

hatnak. Én sem szeretem a gondviselés adta vezetőt, sem a Putyin-félét, sőt a Berlusconi-félét sem. De meg kell jegyezni, hogy sokan kritizálják Berlusconi-t is Olaszországban és Putyint is Oroszországban, egyikük sem örökéletű.

► **A Szolidaritás elvetette a kompromisszumok filozófiáját, és Lengyelországot osztatatlan államnak tekintette, mindenki hazájának. Akkor Ön hogyan győzi meg azokat, akiket gonosz-**

szá tettek a kommunista rendszer ütötte sebek, arról, hogy toleránsak legyenek?

– Példaként hozhatnám fel a Franco utáni Spanyolországot. Lengyelországban az egykori kommunisták és a kommunista rendszer egykori ellenzői közötti szembenállásnak ma már nincs jelentősége. Most arról vitatkoznak, hogy milyennek kell lennie az államnak, mert mind a hatalmon lévő párt, mind pedig az ellenzékben lévő a kommunizmusellenes mozgalom leszámazottja. A helyi önkormányzat szintjén pedig a legfőbb gond nem az, hogy milyen volt a kommunizmus, hanem az, hogy stádiont építsenek-e vagy pedig országot. Persze az emberek továbbra is különféle módon vélekednek. S a kommunizmustól elsősorban a demokrácia szabadíthat meg. Mi, ellenzékiek nemcsak önmagunknak akartuk a szabadságot, hanem azért kívántuk, hogy a társadalom azt válassza a hatalomba, akít jónak lát. Az európai érté-

kekért küzdöttünk, amelyek alapul szolgálnak a demokráciának.

► **Hogyha minden állam túljut a közelmúlttal való megbékélés szakaszán, akkor beszélhetünk-e majd Egyesült Európáról?**

– A demokrácia természetesen veszélyeket is hordoz magában. Az, hogy miként néz ki majd Európa, csak az európaiaktól függ. Az Egyesült Európa létezik már, de az intézményeken kívül! Például jegyet váltok Varsóban, és elrepülök Írországra. Ha akarok, dolgozhatok Svédországban, Hollandiában – ez az Egyesült Európa! Hogy az önazonosság egysége lenne? Én akkor érzem magam európainak, ha Japánba megyek; lengyelnek érzem magam Párizsban, varsóinak Poznanban, belvárosinak Varsó külvárosában. Az ember egyszerre több identitást él meg. Létezik európai identitás is, de azt akkor érzem leginkább, hogyha Egyiptomban tartózkodom.

Dan Culcer

Hogyan osztozzunk Drakulán?

„Amiként ma este szólottam, nem is tudom, hogy a kisebbségek vagy a románok előítéleteit sértettem-e meg. De hosszú ideje hozzászóltam már, hogy mit sem törődjek e reagálásokkal. Szerettem nyíltan elmondani a véleményem és a meggyőződésemet, amelyek egészen biztosan sose ellenkeznek majd nemzetem érdekeivel, amelyhez tartozom.”

Nicolae Iorga

Drága Barátom!

Azt állítod: „Erre pedig én mondom azt, veled együtt: olyan tragikus csapda ez, amiből nem is tudom, létez-e kiút.”

Képtelen vagyok elfogadni borúlátásodat. Igaz, hogy az irracionális sok emberi döntésnek, tehát cselekvésnek is alapjául szolgál, de az esetek többségében mód van arra, hogy enyhítsünk a hatáson, mert teljességgel kiiktatni, szerencsére, nem is lehet. Máskülönben alig lennének többek holmi robotgépeknél, amelyek menten elvesztik önállóságukat, mihelyt kihúzzák őket a konnektorból. Az ember számára e művelet fölé a halállal. Mi ketten viszont élünk. Még...

Szöveged címevel az *Ardealul nostru*-n azt sugallod, mintha félünk kellene attól, miként reagálnak nemzetársaink. Igaz, ezt nem hagyhatjuk figyelmen kívül. De arra azért nem vagyok kapható, hogy úgy tancsolkaj, ahogy azt egy román vagy magyar politikai tancsmester, amolyan pártaktivistából, titkosügynökből vagy botcsinálta értelmiségiből átvedlett szájtíz diktálja.

Ezért emlegettem egyik tanulmányomban (Încrmenirea în proiect) éppen Aurel C. Popovici-ot. Ami egyúttal kihívást jelent. Romániában fél évszázada betiltott szerzőről van szó, akit ostoba nemzetársai feketítették be méltatlanul. Efféle fickókban pedig nem szenvedünk hiányt sem te, sem én, sem mi mindannyian. A. C. Popovici bátor, erede-

tien gondolkodó román hazafi volt, és megeshet, hogy elképzelése most, egy századdal az előterjesztése után még érvényesebbnek, életszerűbbnek és tartósabbnak bizonyul más, egocentrikus közösségi projektek-nél, beleértve azt is, amiről mi itt beszélünk, vagyis amilyen például a székelység közigazgatási és kulturális autonómiája.

Ez az etnikumra, etnikumközpontúságra épülő adminisztratív struktúra tipikus megnyilvánulása a tervben való megrekedésnek. A projekt ugyanis szerintem egyenes ági leszármazottja a Magyar Autonóm Tartománynak, ami egyazon alapra épülne, mint amivel a kominternista kommunizmus idején nem lehetett előhozakodni, pontosabban egy olyan közösség középkori előjogaira, amely Dimitrie Cantemir művében (Istoria Ieroglifică) szereplő strucc-teve helyzetére emlékeztet: se nem teve, se nem strucc. Mert „ilyen állat nincs is”, ahogy az egy vicc csattanójában áll...

A székelyek tiszteletre méltó emberi közösséget alkotnak, de nem felelnek meg a nemzet egyetlen ismérveinek sem, annak ellenére, hogy egyesek szájából mindig egyre hallani a „székely nemzet” kifejezést. Sajnos, nem lehet alkalmasszerűen elfogadni egy olyan nemzet-meghatározást, hogy e régi, a fenyegetett államhatárokat védő, annak vonalát benépesített telepes népközösség történetét is kielégítse.

Tudomásom szerint ebben áll ugyanis a székelység erdélyi jelenlétének történelmi magyarázata, kezdve a XIV. század elejétől. A székelyeknek amúgy szívük joga, hogy magukat önálló közösségnek tartásák. Mondhatni, ez legszentebb joguk, de ez a közösségi logika csakis akkor működik, csakis úgy érvényes és természetes, ha egyúttal beleillik Kelet-Európa egész történelmi

logikájába. Képtelenség tovább működni anakronisztikusan, etnikumot nélkülöző etnikai különbözőségekre hivatkozva.

Amennyiben bizonyos sajátos előjogok megadását egy külön „nemzet” vagy „nemzetség” létrejöttének ismérvévé léptetnénk elő, úgy annak a gondolatát is kénytelenek lennének elfogadni, hogy a székelységtől északra, Beszterce és Naszód megyék területén megtelepedett „granicérek” is egyfajta különálló nemzetség, ugyanolyan eséllyel az autonómiára – nem tévesztve össze őket a tájegység német eredetű telepeseivel. A román „granicér”-eknek is joguk lett volna egy szűkebb, de történelmileg és erkölcsileg s tán etnikailag is ugyanannyira indokolt autonómiához, hiszen ők éppen olyan románok, amiként a székelyek is magyarok.

Az a tény, hogy a naszói határőrök státusa és a hozzá fűződő események későbbi időkből datálódhatnak, mit sem változtat a dolgok természetén. A székelyeknek nincsen saját nyelvük, s olyan hagyományaik sincsenek, amelyek teljes mértékben megkülönböztetnék őket a magyaroktól, leszámítva az ún. „magyar tömbtől” távolabb, a szélen való elhelyezkedését(...)

Te azt gyanítod, hogy ez az egész etnicista politikai

ágálás a begyemben van, másszóval idegesítene, mélyesen zavarna. Nem erről van szó. Én nem tartok az efféle közigazgatási struktúrák felbukásáról, meglettük semmiféle haszonnal nem jár sem a székelyek, sem a magyarok számára. Hiszen én a Magyar Autonóm Tartományban éltem. És nem láttam ott a sajátos prosperitásnak semmilyen kirívó jelét, ami bár a kommunizmus alatt is megmutatkozhatott volna, amennyiben etnikai eredetű.

Tegyük föl, hogy az etnicizmust a MAT magyar és székely kommunistái visszafogottabban kezelték. Lehet, hogy a posztkommunista etnicizmus, a restauráció jobban kedvezne a közösségnek. De vajon a kommunisták által államosított vagy eltulajdonított javak visszaszolgáltatása bizonyos, egykori magyar vagy székely grófoknak-báróknak, akik a mindenféle származású jobbágyok révén jutottak vagyonukhoz, lehet-e annak a jele, hogy az erdélyi magyar birtokon kívüliek társadalmi és etnikai szabadságot élvezzenek? Ez lenne hát a hön óhajtott szabadság nagy vívmánya?

Miféle kulturális vagy erkölcsi győzelem a számodra például a Bánffy-palota visszaszolgáltatásának ténye, a család emigrációban élő utódai számára, akiknek az Erdélyhez fűződő kapcsolata alig-alig jelképes? Mint ahogy az sem világos, mit nyert a román közösség a Max Auschnit, Malaxa, Karmitz és más „nagy kalózkod” tulajdonjogának kapitalista restitúciós visszaállításán; az illetők érvényes utlevéllel hagyták el az országot, rajta Teohari Georgescu román belügyminiszter aláírásával, miképpen arról a jól tájékozott Petre Pandea írt, az az egykori ügyvéd, aki 1940 előtt a kommunistáknak dolgozott, majd 1944 után tíz évet ült börtönök-

ben. (Petre Pandea: *Soarele melancoliei, memorii. Vremea*, București, 2005, p. 194.)

Az etnicizmus vagy az etnokrácia képtelen rá, hogy megoldja Románia gazdasági kérdéseit. A román állampolgárok, pontosabban a románok, a nemzetállam megteremtésével, 1919 után sem jutottak be a Paradicsomba.

Tudom, hogy egy ilyesfajta „székely” terv meglepte sok román idegeire megy, akik úgy vélik, hogy ez túrhetetlenül ellentmond az egységes és oszthatatlan nemzeti állam alkotmányos elvének. Ami engem aggaszt, az eme autonomista terv támogatóinak a logikátlansága. A székelyek és a magyarok ugyanis vagy egy és ugyanaz a népesség, és akkor mivel a két közösség közti köldökszínort nem lehet, de meg nem is kell elvágni, előbb vagy utóbb a „korridor-megoldásnál” kötünk ki, amely egyszer már kettészabdalta Erdélyt. Vagy éppen a lakosságcsere, amit 1940-ben a székelységnek javasoltak (lásd a Diktátumról szóló 1947-es emlékiratot Mihail Manoilescu volt külügyminiszter tollából, aki a Grigurto-kormányt képviselve részt vett a tárgyalásokon; Mihail Manoilescu: *Memorii, iulie-august 1940. Dictatul de la Viena*. Editura Enciclopedica, 1991.)

Netán egy teljesen sajátos népszerűséggel állunk szemben, amely enklávéként csak nagy nehézségek árán képes etnikailag és demográfiailag fennmaradni, és amely tart az asszimilációtól, a kapcsolatoktól és a befolyásoktól, emiatt pedig az etnicizmusban látja közösségi megmaradásának mentő zálogát. A valóságos történelmi leírásokból kiderül, hogy az ideoda vándorlás, illetve a két irányban ható asszimiláció megkerülhetetlen folyamat ebben az övezetben, s mindkét egymással kapcsolatban álló közösséget érintették, ám egyik sem tűnt el. (...)

A székelyek nem felelnek

meg egy lehetséges enklávé lakossági elvárásainak. A magyarok közül ők azok, akik a leginkább hozzászóltak a mássághoz, dolgoztak Moldvában, elbújdosztak Bukovinába, megtelepedtek Bukarestben. Németh László pontosan felrajzolja az 1930-as évekbeli helyzetüket.

Az itt vázolt ésszerűtlenség mögött tulajdonképpen olyan elképzelések is meghúzódhatnak, amelyek be nem vallott célja Románia határainak a megváltoztatása. Mert semmiféle ábrándot nem lehet kizárni és megtiltani. Csakhogy léteznek ábrándok, amik valamilyen végrehajthatók, és vannak olyanok, amik már nem azok. Nem hiszek abban, hogy egy székely projekttel állunk szemben, bár az is előfordulhat, hogy mégis; vagy olyan, az ősi dicsőség és a civilizációs felsőbbrendűség eszméitől fűtött elmék terméke, mint amilyen a Rongyos Gárda vagy a Turul Társaság félkatonai szervezetei a jelenkori Magyarországon.

Emlékeztetek rá, hogy szüleink a megosztás, a korridor-politika áldozatai voltak. Jelenleg az autonómia teoretikusai arra hivatkoznak, hogy a határok rugalmasabbak és átjárhatóbbak, így nincs annyira szükség korridorra. Meglehet, hogy így is van. De ez esetben az etnicista közigazgatási elképzelésnek sincsen semmi értelme és esélye arra, hogy etnikai alapú gazdasági-kereskedelmi protekcionizmussal feloldja a székelyek asszimilációs rettegését, hogy az Erdélyben élő többi magyarok félelméről ne is beszéljünk, őket ugyanis lehetetlenség enklávéba zárnai. Bármelyik etnikai térkép, legyen az akármennyire is manipulált román vagy magyar érdekek mentén, igazolja mindezt.

(Cseke Gábor és Dan Culcer újabb internetes levélváltása) (Folytatjuk)

Filmbemutató – a Barașeumban

Radu Gabrea izgalmas dokumentumfilmek alkotója, a *Ne félj, Jákob!*, a *Goldfäden öröksége* és a *Gruber utazásának szerzője* most Elszállt a szél szárnyán címmel az 1941 és 1944 között működött bukaresti zsidó színház, a Barașeum történetét eleveníti fel, megszólaltatva az ott fellépett művészek közül azokat, akik még élnek, illetve azokat, akik még láthatták az ottani előadásokat. Gabrea filmjén megjelenik Lya Koenig, Nicu Ntai, Iancu Alperin, dr. Harry Reininger, Puica Roller, Tricy Abramovici, Andrei Călărășu, Theodor

Cosma zongorista, a Gambertto nővérek és mások. Mint ismeretes, a Barașeum volt a menedéke a romániai zsidó művészeknek, akiket az Antonescu-rendszer idején faji alapon kiűztek a román művészeti intézetekből. Csak a Barașeumban léphettek fel, abban az épületben, amelyben jelenleg az Állami Zsidó Színház működik.

Radu Gabrea filmjének Jeruzsálemben volt az ősbemutatója 2010-ben, a zsidó filmek nemzetközi fesztiváljának a keretében, a bukaresti bemutatóra pedig most kerül sor, március 15-én az Állami Zsidó Színházban.

Lehetőségeink – régen és most

Tímár József

Emlékszem, gyermekkoromban a háború után nem volt mit enni, a termőföldek számtalan életveszélyes volt, teli voltak fel nem robbant aknákkal, bombákkal. Igavonó állataink nem voltak, elvitték őket a németek és az oroszok. Nagyon nehéz idők voltak, az időjárás is sokszor nem volt megfelelő, tombolt a szárazság, alig teremtek a földek, még a mindennapi betevő falat is szűkösen állt rendelkezésre.

Később, 1949-ben, majd az ötvenes években dúlt az úgynevezett „kvótarendszer” (a nép nyelvén „kotta” rendszer), ami nem jelentett egyebet, mint a termények erőszakos beszolgáltatását. Édesapám látván az előttünk álló nehéz évet, a közeledő éhséget, úgy döntött, nem szolgáltat be mindent a reá szabott terményekből. A búza egy részét elrejtette a padlás stuka-túrozott gerendái közé. Ezzel a kétségbeesett tettel remélte biztosítani a mindennapi kenyeret családjának. A sorsát édesapám sem kerülhette el, hiszen akkor is voltak, ahogyan mindig is lesznek gerinctelenek, besúgók, akik jóérzés és erkölcsi gátlás nélkül, elárulják társaikat, nem törődnek azzal, hogy kinek mekkora lelki és anyagi kárt okoznak egy életen át. Valaki beárulta, az éjszaka leple alatt megjelent a fekete autó, és a keretlegények elvitték édesapámat a „sziguránca” főnökéhez, akit, most is emlékszem, Weisz Lacinak hívtak. Megkezdődtek a kíméletlen, brutális kihallgatások, édesapám meg egy idő után nem bírta a kínzásokat, és három nap után bevallotta, hova rejtette el a terményt. Jöttek is mindjárt a kommunista hatóság emberei, keresztülfűrészttek a mestergerendát, lesöpörték mindent a padlásról, és amit csak találtak a házban meg a háztáján,

minden mozdíthatót elvittek. Ott maradtunk édesanyámmal, a kishúgommal és az éhség elől hozzánk menekült, befogadott három székely gyerekkel együtt élelem nélkül, a tönkretett házban, a ledőlő plafon és az átvágott mestergerenda társaságában. Nem tudom, hogyan vészeltek át mindezt, de emlékszem, hogy hosszú évenként keresztül a szoba közepén ott állt egy gerenda, ami tartotta a plafont és a tetőt.

A történetnek azonban itt nem vége.

A kommunista hatóság emberei az iskolában „feldolgozták” az esetet, elretentő példaként, hogy mindenki így jár, aki nem tartja be az állam törvényeit. Apámat rövid időn belül elítélték, politikai foglyá vált. Pedig nem értett a politikához, nem is politizált... Engemet pedig egy bizonyos időre kicsaptak az iskolából, és persze nem én voltam az egyedüli. Az iskolában nem nagyon bánták, talán örültek is annak, hogy az üldözött politikai fogoly gyermekével, akin ott virított a kulák-bélyeg, nem kell többet foglalkozni.

És mégsem maradtunk egyedül, mert ahogyan az Úr Jézus mondja: „Én vagyok a jó pásztor. A jó pásztor életét adja a juhokért. A béres azonban, aki nem pásztor, akinek a nyáj nem tulajdona, otthagyja a juhokat és elfut, amikor látja, hogy jön a farkas.” (Jn 10, 11-12) Abban az időszakban Toma tisztelendő úr volt a Kis Teréz-templom plébánosa, és ő nem hagyott el bennünket. Azokban a veszélyes, egyházellenes időkben, személyes szabadságát veszélyeztetve, nem nyugodott bele abba, hogy az ártatlan gyermekek áldozataivá váljanak az igazságtalan kommunista rendszernek. Éjszánkánként személyesen felkereste szüleinket, összeszedett bennünket, kallódó gyerme-

ketek, és a sekrestyében folytatta azt, amit az iskola megtagadott tőlünk. Nem tudom elfelejteni ezeket az „illegális” megtartott órákat, és főként a plébános úr figyelmét és szeretetét, amivel azt üzent nekünk, hogy ki kell tartanunk, emberré kell válnunk, nem adjuk meg magunkat. „Engedjétek hozzám jönni a kisgyermeket” – Jézus szavai nagyon is időszerűvé váltak az én gyermekkoromban, Toma tisztelendő úr pedig megértette a Megváltó ma is hangzó, ma is érvényes felszólítását. Tanított, bennünket. Nem egyszerűen halat adott, hogy együnk, hanem megtanított halászni. Megtanított mindenre, amire szükségünk volt elméletileg, gyakorlati értelemben.

Délutánjaink rendre be voltak osztva, az úgynevezett kézimunka órákon szakemberek tanítottak minket, s nemcsak valamely mesterség fogásaira, hanem megszerették velünk a munkát, és a szakma tiszteletére oktattak bennünket. A kedves nővérek tanították a magyar irodalmat, a helyes társalgást szülőikkel, feleségeikkel, barátokkal, kislányokkal; megtanítottak levelet fogalmazni, de még a zoknistoppolást

is, és az ing- meg nadrágvásalást is elsajátíthattuk tőlük. Tulajdonképpen az életre tanítottak meg minket, arra, hogy méltósággal helytálljunk bármilyen körülmények között. Mindennek az alapját a hitünk adta meg, az a hit, amelyet a római katolikus egyház tanításaként kaptunk, és amelyben nevelkedtünk. Az idők persze változnak, de azt hiszem, hogy a hitben való nevelés és helytállás mindmáig a felekezeti oktatás lényege.

És mi történik ma?

A gyermekekről való gondoskodás nem téma a politikusok számára. De a gyermekeink útkeresése ma is aktuális kihívás szülők, nagyszülők számára. Mire készítsen fel az iskola? Mit adjunk gyermekeink kezébe ebben a nem éppen munkahelybarát rendszerben? Vajon mi a valódi feladata a felekezeti oktatásnak napjainkban, amikor a szakoktatás siralmas állapotban van vagy nem is létezik?

Ami engem illet, én nagyapáknak gondolkozom ezeken a kérdéseken. Megyőződésem, hogy az egyházi oktatás nagy áldás közösségünk számára itt, Szatmár-

németiben. Ám az „idők szavára” is figyelve, felmerült bennem az is, hogy fontolóra kellene venni a középiskolai oktatás gyakorlati oldalát. Mert, nekem legálábbis, úgy tűnik, hogy a középiskolában végzett diákok, nagyon könnyen légüres térbe kerülnek. Sokan anyagi háttér híján nem tudnak tovább tanulni, diplomát szerezni, és mindenkiből amúgy sem lehet fehér galléros, teológus vagy kántor. De mi lesz azokkal, akik nem engedhetik meg maguknak, hogy egyetemre járanak? Vagy azokkal, aki a megszerzett oklevéllel a zsebben nem jutnak munkához? Dolgozni kellene, de megfelelő szakképesítés és szakismeret nélkül nagyon kevés az esély arra, hogy itt nálunk meg is tud élni, családot tud eltartani a munkájából. Ezért sokan külföldön próbálnak szerencsét, de szakmai ismeretek híján ott is legfeljebb napszámások vagy cselédek lehetnek – számtalan példát hozhatunk fel erre a magunk környezetéből. Szakma nélkül kiszolgáltatottabbá válnak a fiatalok, és könnyen utat és célt veszítenek.

A nyolcvanas években az akkori 5-ös Számú Ipari Lí-

ceumban, a mostani Kőlcseyben tanítottam. Világosan emlékszem arra, ahogyan Villányi igazgató úr bölcsen szembeszállt az akkori törvényekkel, és a túlzottan erőltetett műhelyórák egy részét mi titokban átadtuk a matematika-, fizika-, biológiatanároknak, és így a gyermekek pluszóra járhattak, mert abban az időben az értelmiségivé válás volt a legkomolyabb kihívás a magyar közösség számára. És tettük ezt, jóllehet a Szekuritáté állandóan résen volt, és az osztályokban is mindig voltak beszervezett informátorok, besúgók.

Most viszont, úgy vélem, másfajta szűkség szorongat bennünket.

Gyermekeink úgy fejezik be a középiskolát, hogy nincs szakma a kezükben, híjával vannak a megbízható tudásnak, amely lehetővé tenné számukra, hogy megálljanak a saját lábukon. Szakmát is kellene tanítani, és meggyőződésem, hogy a felekezeti oktatás nagy szerepet vállalhat ebben. Ismereim szerint itt, Szatmárnémetiben a katolikus egyház megfelelő háttérrel rendelkezik az oktatáshoz szükséges műhelyek kialakításához, és a hívek között megtalálhatóak a legkülönbözőbb szakmákhoz szükséges, tudással és szívvel bíró oktatók. Biztos vagyok benne, hogy a szakmai oktatás rövid időn belül megoldható lenne, ha az egyházi oktatásért felelős vezetők támogatásban részesítenék azokat, akik képesek végezni ezt a munkát. Nem azzal kellene takarózni, hogy ezt nem lehet, meg azt nem lehet, hanem legyen közös célunk gyermekeink szakszerű oktatása, felkészítése az életre, valamint magyarságunk kulturális és nyelvi identitásának megőrzése. Elég volna követni Villányi igazgató úr és Toma tisztelendő úr példáját.

„Menedékünk a kreativitás”

Folytatás a 17. oldalról

► **Egy másik hír, ami szintén arra utal, hogy a színinintenzív munka folyik: újra indul a Nézőpont.**

– A Nézőpont vetített színház, elemzéssel, beszélgetéssel. Egy irodalmi-színházi fonó. Elsődleges célja az, hogy a mai kissé komplikálttá vált színházi kódrendszert valamilyen módon segítsük érthetővé tenni azok számára, akik ezt igénylik. Hogy tudják értékelni azokat a bonyolultabb előadásokat, amihez nem elég az, hogy bejönnek az utcáról, és máris lehet tapsolni. És szeretnénk azt, hogy egy-egy ilyen műsorsorozat kapcsán a fiatalok körében új érdeklődőket, felvételizni kívánókat találjunk egyetemünk

sámára. Tehát ez egy ilyen ingyenes felkészítő, oktatás, beszélgetés, beavatás a színházba.

► **Meg kellene örökíteni Burák Ádám darabjának az előadását, rádiószínházi produkciót lehetne csinálni belőle. Gondolom, nem árt foglalkoztani a darab előadóit a továbbiakban is, például egy rádiószínházi műhely keretében.**

– Valóban, vállalnunk kell a rádiószínházi kalandot is. Mert azt hiszem, hogy jót tesz a diákjainknak. Egy színeszt, rendezőt, dramaturgot fel kell készíteni arra, hogy képes legyen teljes értékű színházi munkát végezni, nemcsak a színpadon, hanem más körülmények között is. Ilyen tekintetben

különleges lehetőséget jelent a rádiójáték. Romániában rengeteg rádióadó működik, román nyelvű és magyar nyelvű is, és szerintem méltatlanul nincs kihasználva a rádiójáték lehetősége. Én emlékszem gyermekkoromban milyen élmény volt a rádiójáték hallgatása. A Román Rádió a mai napig is műveli ezt a műfajt, a kulturális ssatornán rendszeresen sugároz rádiójátékot. Sajnos, meg kell állapítanunk, hogy a múlt rendszerben, amikor csak egy rádió volt az országban, sorozatban készültek a rádiószínházi előadások, most viszont, bár sok-sok adó van, teljesen elhanyagolták ezt.

► **Pedig az Uniter most is díjazza az új rádiószínházi**

előadásokat, de esetünkben nincs mit díjaznia.

– Tehát egyrészt fel kell eleveníteni a régi jó hagyományt, másrészt pedig éltatnunk kell a lehetőséggel. Erre lenne jó egy rádiószínházi műhely itt, az egyetemen. Úgy tudom, hogy a rádiók is kezdenek már érdeklődni, többek között a Bukaresti Rádió Magyar Adása is az egyik megrendelőnk lett. Énszerintem nagyon sok lehetőség van ebben a műfajban. Az egyik tervünk az volna, hogy a kötelező olvasmányokat rádiószínház formájában eljuttassuk a diákokhoz, a tankönyv mellé segédanyagként. A rádiószínházi felvételt hallgatva a gyermek, lehet hogy hamarabb el fog jutni irodalmunk

nagy műveihez, és lehet, hogy biztosabb lesz a találkozás a művel, mint amikor az interneten az „Ismerjük meg klasszikusinkat három sorban” rovatból másolja ki a házi feladatot.

► **Valóban ez mint didaktikai cél figyelemre méltó, de ha a színházművészet területén maradunk, akkor is nagyon sok adósság van. Rengeteg színmű, régebbi és új hazai magyar színmű fekszik papírsírban.** – Így van.

► **E művek színrevitele, színpadi bemutatása nem olcsó mulatság. Viszont rádiószínházi formában talán hamarabb el lehetne juttatni azokat a közönséghez.** – Ezt szeretnénk mi is. És

mint említettem, a rádiószínház érvényesülési lehetősége a színész számára. Megmenti őt attól, hogy a szerepet várva öregedjen meg a kispadon. Ehelyett állandóan aktív lehet. Ugyanakkor a rádiószínház új darabok írására ösztönözné az írókat. Tehát nem csak arra szolgál, hogy letudjuk az adósságot, hanem arra is, hogy foglalkoztassuk a színészeket és új darabok írására készítsük az írókat.

► **Reménykedhetünk tehát abban, hogy a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetemen, ahol felkarolják a kezdeményezéseket, előbb-utóbb létrejön egy rádiószínházi műhely is?** – Nagyon-nagyon szeretnénk ezt létrehozni.

„Iskolába kell vinni a romákat”

Interjú Thorbjørn Jaglanddal, az Európa Tanács főtitkárával

► Az Európa Tanács figyelemmel követi a kisebbségek jogainak alakulását a tagországokban. Ön szerint Romániában a magyar kisebbség elegendő joggal rendelkezik?

– Romániában sok haladás történt a magyar kisebbség jogait illetően, de ez állandó folyamat, egy állandó dialógus a magyarok és a többség között.

► A romániai magyar kisebbség egy része nemcsak kulturális és közigazgatási autonómiát akar, hanem területit is.

– A kérdés meghaladja az Európa Tanács főtitkári tisztségével járó hatáskörömet. Európában többször is újrajralták a határokat, és nem tudom, hogy helyes-e belebojolódnunk ebbe a kérdésbe.

► Mégis, jelenleg Kelet-Európában megtörténhet az, hogy újrajraltják a határokat?

– Remélem, hogy nem.

► Olaszország és Franciaország gyakran bírálta Romániát azokért a gondokért, amelyeket a romániai romák okoznak náluk. Mi a megoldás arra, hogy ez a közösség integrálódjék?

– Az első lépés az, hogy be kell látnunk, a romák beilleszkedése nem csupán Romániát, Franciaországot vagy Bulgáriát érintő kérdés. Összeurópai probléma, amit ezen a szinten kell megoldani. Konkrét cselekvési tervek van szükség mind országos szinten, mind pedig európai szinten. Az Európai Unió rendelkezik a romák társadalmi inklúziójához szükséges pénzalapokkal, amelyeket a tagországok felhasználhatnak. Mi az Európa Tanácsnál e tekintetben megfelelő szakmai tapasztalattal rendelkezünk, és azt Romániának is rendelkezésére bocsátjuk.

► Tehát megvan a pénzalap, de a kérdés az, hogy mire kell azt használni?

– Arra, hogy a roma fiatalok iskolába járjanak. Az állam kötelessége az, hogy tanulási lehetőséget kínáljon mindenki számára. Az én hazámban, Norvégiában a szülőket kötelezik arra, hogy iskolába járassák a gyermekeiket. Mindig is a nevelés az út, amely a társadalmi beilleszkedéshez vezet, a nevelés, a tanulás hozhatja ki őket a szegénységből, az segítheti hozzá őket, hogy munkahelyet találjanak. Aki iskolázatlan, az munkanélküli lesz. Konkrét intézkedéseket kell tenni, hogy a romák beilleszked-

lok iskolába járjanak. Az állam kötelessége az, hogy tanulási lehetőséget kínáljon mindenki számára. Az én hazámban, Norvégiában a szülőket kötelezik arra, hogy iskolába járassák a gyermekeiket. Mindig is a nevelés az út, amely a társadalmi beilleszkedéshez vezet, a nevelés, a tanulás hozhatja ki őket a szegénységből, az segítheti hozzá őket, hogy munkahelyet találjanak. Aki iskolázatlan, az munkanélküli lesz. Konkrét intézkedéseket kell tenni, hogy a romák beilleszked-

se megtörténjék.

se megtörténjék.

► Norvégia konkrét intézkedéseket tett az ott kolduló romániai romák ellen. Veszélyt jelentenek ők az Ön hazájára nézve?

– Nem, nem jelentenek veszélyt.

► Románia át akarja helyezni az Országos Roma Hivatalt a munkaügyi minisztériumból a Belügyi és Közigazgatási Minisztérium hatáskörébe. Jó lépés ez?

– Nem az én tisztem, hogy megmondjam valamelyik országnak, hogy mit tegyen. Mi itt Európában olyan jól tudjuk egymást vádolni minden felmerülő problémáért, de kevésbé vagyunk jók akkor, amikor meg kell oldani valamely problémát. Kétségtelen, hogy konkrét cselekvésre van szükség a romák inklúziója érdekében. Kevesebbet kell beszélnünk róla, és többet kell cselekednünk. Az Európa Tanács ebben az évben programot indított

közvetítők képzésére a roma közösségek számára. Ezeknek a közvetítőknak az a küldetésük, hogy elősegítsék a roma gyermekek és fiatalok iskolázását.

► Nem tartanak attól, hogy az erre a célra szánt összegek is a fekete lyukakba jutnak, miként eddig történt?

– Ez esetben nem pénzről van szó, hanem emberekről. Olyan munkatársakra van szükségünk, akik segítik a romákat abban, hogy eljussanak az iskolába, hogy munkahelyet, lakást találjanak. Az Európa Tanács olyan közvetítőket készít fel, akik romák köréből származnak. Ők jelentik majd a romák kapcsolatát azzal a nemzeti közösséggel, amelynek a körében élnek. Ez konkrét lépés, ami sokkal jobb annál, mint hogy állandóan csak üldögljünk és csevegünk egy megoldásra váró gondról.

(Megjelent az Adevărulban)

Utazás a felsőoktatás világába

Folytatás a 16. oldalról

Nehezen tudnám eldönteni, hogy mit, mennyit vegyek/vehetek át a saját szervezési szabályzatomból úgy, hogy megmaradjon a vonal önállósága? Ha tovább folytatom az elmélkedést, arra is rá kell jönnöm, hogy tetszik vagy nem tetszik, a közös charta szövegét is egyeztetnem kell, illetve át kell vennem a saját szervezeti szabályzatomból kidolgozásában. Végig sem merem gondolni, hogy mi marad jó esetben a saját/sajátos szervezeti szabályomból? Tény, hogy az első látásra oly tetszetős oktatási vonal nem is olyan tetszetős?

Nézzük a „tagozat” (135/3 cikkely) sajátosságait. A cikkely első mondata, akárhányszor gondolom végig, számomra azért tetszetős, mert egyértelmű. Kimondja, hogy a tagozaton a tanítás a nemzeti kisebbségek nyelvén folyik. Másik pozitívum a szövegben, hogy a tagozatot „intézményesíteni lehet az egyetem vagy a fakultás szintjén”. Amikor az egyetemi szintű intézményesítésről olvas az ember, elsőre belebómban valami, hogy nem bújlik-e meg ezen a szinten az önálló egyetem szervezésének lehetősége? Aztán lehűti vérmes reményeit a TT 122-es cikkelye, amely felsorolja, melyek az egyetem létrehozásának feltételei, figyelembe véve még egy tucat törvényt és előírás rendelkezéseit. Megjegyzem, hogy ez

csak számunkra ilyen bonyolult. Itt és most. Mindezt könnyen rendezni lehetne, ha erre politikai akarat volna. De lépünk újra a valóság talajára. A tagozat keretében tanulmányi programok és a hozzá tartozó szervezési struktúrák működnek, ami a tagozatok önállósodását teszi lehetővé, tehát (az állás-keretet, a tanulmányi programok szervezését stb.) Végül a cikkely azzal zárul, hogy a tagozatok egyetemi autonómiát élveznek a didaktikai tevékenységek szervezésében. Márpedig egy egyetemen belül a didaktikai tevékenységek igen sokat nyomnak a latban.

Részösszegzésként tehát elmondhatjuk, hogy a tagozat számára nem kötelező működési szabályzat kidolgozása, ami előny. A tagozat

tot mind az egyetemnek, mind a fakultásnak alá lehet rendelni, ami szintén előny. Még egyszer hangsúlyozzuk, hogy a tagozat autonómiát élvez, ami a legnagyobb előny.

Végül soron egy olyan szemlélet is elképzelhető, hogy mind a tagozat, mind az oktatási vonal keretében önállóan működő szerkezeti egységeket lehet kidolgozni, amelyek alapján a sajátos humán erőforrás kiépítése is elkezdődhet. Mindkettő az intézetben alapul, és akár melyik változat több-kevesebb lehetőséget biztosít az önálló építkezésre.

6. Változások az előző törvényhez viszonyítva

– Eltűnt az új TT-ben a 84/1995-ös törvény 83-as

cikkelyében megjelölt „Catedre” – tanszék fogalma.

– A régi törvényben a 84-es cikkely a tanulmányi programokat a karok hatáskörébe utalja, míg az új TT ezt a kisebbségi nyelvén szervezett felsőoktatásban a tagozat hatáskörébe sorolja, míg a román nyelvű felsőoktatás esetében meghagyja a karok szintjén (132/1). Ebből a szempontból tehát a karok és a tagozatok azonos jogkörrel rendelkeznek.

– A régi törvényben az egyetemi karokat (fakultások) csak a 88/1993-as törvény szerint lehetett létrehozni, míg az új TT a karok létrehozását a szenátus javaslatára kormányhatározattal szentesíti. Az más kérdés, hogy a létrehozott szerkezetet akkreditálni kell.

– Az új TT névuma, hogy a kormány az oktatási tárca javaslatára, a szenátus konzultálásával létrehozhat egyetemi karokat (132/5). Ez azért fontos, mert a kilencvenes évek végén lett volna erre igény a magyar felsőoktatásban, de nem voltak rá törvényes keretek.

7. Más törvényesített jogok

Az új TT-be bekerült még két olyan vonatkozás, amely igen lényeges az állami egyetemi oktatás továbbépítése szempontjából. A törvény kimondja, hogy a kisebbségek nyelvén folyó felsőoktatás mind alap-, mind mesterei, mind pedig doktori szinten anyanyelven folyik (135/4. cikkely), sőt a posztuniverzitárius képzés is szervezhető anyanyelven.

A másik újdonság, ami a törvényben foglaltatik, a pénzügyi vonatkozás (135/5-ös cikkely), amely a kisebbségi felsőoktatás szervezési formáinak nagyobb alapfinanszírozási összeget biztosít, mint a többségieknek. Ez tulajdonképpen egy régi status quó emel törvényerőre, amelyet 2005-től több kevesebb sikerrel már alkalmaztak a felsőoktatásban.

8. A magán- és a felekezeti oktatás néhány vonzata

A kisebbségi magán-felsőoktatásról a TT-ben kü-

lön nem esik szó. Azaz a TT a kisebbségi magánoktatást és felekezeti oktatást a többségivel egységben szabályozza. A sajátos magyar felekezeti felsőoktatás jelentős része pedig az állami oktatásban kap helyet (lásd a BBTE római katolikus és református fakultásait). A magánjellegű magyar felekezeti oktatást a kolozsvári Protestáns Teológia és a Pedagógiai Intézet képezi. A magyar nyelvű magán-felsőoktatás kezdetét fonthebb már említettük. A kezdetek óta a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem tudatosan építkezett. Ma 1940 hallgatót 187 főállású egyetemi oktató tanít 30 akkreditált és autorizált szakon. Mire ez az írás megjelenik, a Sapientia akkreditálási törvénye már a kormány asztalán lesz. A nagyváradi Partium Egyetem pedig már elnyerte az akkreditálást. A 2010–2011-es akadémiai évben ezen az egyetemen 955 alapszintű és 108 mesteri szintű hallgatót tanít 18 szakon 88 egyetemi oktató.

Összefoglalásként elmondhatjuk, hogy az új TT több hasznos újítást vezetett be a magyar nyelvű felsőoktatásban mind a szervezési, mind a működési szabályzók szempontjából. Idővel bizonyosan az oktatás minőségi szintjére is pozitívan fognak majd hatni ezek a szabályzók.